

Nr 264.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder för upphjälpande av sötvattensfisket m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Johansson, anför:

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 107, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t kunde komma att förelägga riksdagen, till fiskeriväsendet för budgetåret 1930/1931 beräkna ett belopp av sammanlagt 276,350 kronor.

Sedan utredningen i ärendet numera blivit avslutad, anhåller jag att få anmäla de frågor, som föreligga i detsamma.

Inledning.

Till en början ber jag få göra några erinringar angående av staten vidtagna åtgärder till fiskeriväsendets understödjande samt rörande ärendets förhistoria och däri föreliggande framställningar.

Statens under-
stödjande av
fiskeriväsen-
det.

I riksstaten har sedan flera år tillbaka varit uppfört ett ordinarie förslagsanslag till statens lokala fiskeriadминистраtion. Anslaget, som för innevarande budgetår är upptaget till 79,200 kronor, är avsett till avlöning av statens lokala fiskeritjänstemän m. m.

Vidare hava i riksstaten under senare år upptagits särskilda ordinarie reservationsanslag till fiskets befrämjande i de särskilda orterna och befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med respektive 78,500 kronor och 30,000 kronor. Förstnämnda anslag disponeras jämlikt kungörelsen den 10 december 1920 (nr 824) angående statsbidrag till vissa åtgärder för fiskerinäringens befrämjande med däri genom kungörelserna, nr 192/1923 och 38/1924 vidtagna ändringar. Enligt dessa regler må från anslaget på vissa villkor utlämnas bidrag till hushållningssällskap och andra ortskorporationer till deras utgifter för angivna fiskeriändamål. Anslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen är ställt till Kungl. Maj:ts disposition för att möjliggöra för Kungl. Maj:t att för olika ändamål inom fiskerinäringens område efter förekommande behov och efter eget beprövande anvisa medel.

Möjlighet förefinnes även för hushållningssällskap och landsting att för utlämnande av låneunderstöd för vissa fiskeriändamål erhålla lån från fonden för fiskerinäringens befrämjande. Bestämmelserna angående denna låneverksamhet återfinnas i kungörelsen den 7 augusti 1907 (nr 61) angående ändrade bestämmelser rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande med däri genom kungörelserna nr 151/1916, 359/1921 och 130/1928 vidtagna ändringar.

Ytterligare må nämnas, att under senare tid av riksdagen varje år särskilt anslag beviljats åt södra Sveriges fiskeriförening till understöd för dess fortlöpande verksamhet, avseende undersökningar, fiskodling, upplysning m. m. Anslaget utgör för innevarande budgetår 26,000 kronor. Jämväl för nästkommande budgetår har anslag med samma belopp äskats i årets statsverksproposition (nionde huvudtiteln punkt 108).

I detta sammanhang må jämväl erinras om de olika slag av fiskeavgifter, vilka utdömts enligt vattenlagen och äldre bestämmelser och som skola användas till åtgärder för främjande av fisket.

1917 års sak-
kunniga för
omorganisa-
tion av lant-
bruksstyrelsen
m. m.

Sedan den 3 juli 1917 av chefen för jordbruksdepartementet jämlikt be-
myndigande av Kungl. Maj:t tillkallats särskilda sakkunniga för verk-
ställande av utredning och avgivande av förslag beträffande omorgani-
sation av lantbruksstyrelsen m. m., avgåvo dessa den 17 juni 1920 betän-

kande med förslag till dels omorganisation av statens lokala fiskeriadministration, dels ändrade bestämmelser för fiskeriadministrationen inom länen, dels fiskeriundervisningens ordnande och dels upprättande av undersöknings- och försöksinstitution å fiskets område (Betänkande rörande omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m. Del II:1).

Efter det åtskilliga utlåtanden avgivits över nämnda betänkande samt lantbruksstyrelsen anbefallts verkställa utredning i vad mån inskränkningar, särskilt med avseende å undersökningsverksamheten, kunde vidtagas, avlämnade lantbruksstyrelsen den 15 juni 1922 förslag i ämnet.

I 1923 års statsverksproposition (IX H. T. punkt 120) yttrade emellertid dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, att han med hänsyn till dåvarande statsfinansiella läge ansåge sig icke kunna tillstyrka åtgärder för genomförande av de sakkunnigas och lantbruksstyrelsens förslag i ifrågavarande delar, samt att förslagen sålunda för det dåvarande ej torde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I anledning av en vid 1925 års riksdag väckt motion (II:121) anhöll riksdagen i skrivelse den 27 maj 1925, nr 256, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående de åtgärder, som kunde och borde vidtagas för laxfiskets upphjälpande, samt i den mån så erfordrades för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

1925 års
riksdag.

Genom beslut den 6 juni 1925 anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att verkställa den av riksdagen sålunda ifrågasatta utredningen.

I två likalydande motioner (I: 69 och II: 115) vid 1927 års riksdag hemställdes, bland annat, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att den i riksdagens ovannämnda skrivelse begärda utredningen måtte slutföras så skyndsamt som möjligt och att den jämväl måtte omfatta i motionerna berörda spörsmål.

1927 års
riksdag.

I motionerna, vilka närmast togo sikte på sötvattensfisket, framhölls, hurusom detta fiske under senare tid gått avsevärt tillbaka, något som motionärerna funne i hög grad beklagligt, då enligt deras mening jämväl ett rationellt bedrivet sötvattensfiske borde utgöra en förvärvskälla att räkna med i strävandena att bereda utkomstmöjligheter för landets årligen tillväxande befolkning. Såsom ett medel till detta fiskes upphjälpande pekade motionärerna på nödvändigheten att i större omfattning företaga inplantering av passande yngel, för vilket ändamål krävdes tillgång på erforderligt antal välskötta fiskodlingsanstalter, varifrån för saken intresserade fiskevattensägare kunde till rimligt pris erhålla yngel i tillräcklig mängd. En annan betydelsefull åtgärd vore utfärdande av förbud mot fiske under fortplantningstiden. Vidare framhöll motionärerna vikten av att den vetenskapliga forskningen på fiskeribiologiens område ginge hand i hand med praktiska fiskeriförsök för vinnande snarast möjligt av praktiska resultat. I motionen berördes även timmerflottnings och vissa industriernas skadliga inverkan på fisket och ifrågasattes, om de åtgärder från statens och enskildas sida, som hittills vidtagits för avhjälpande därav, kunde anses tillräckliga.

På hemställan av jordbruksutskottet (utlåtande nr 1 punkt 62) anhöll riksdagen i skrivelse den 25 maj 1927, nr 9 A punkt 62, att i samband med förut berörda, av riksdagen begärda utredning måtte — under förutsättning att denna utredning icke därigenom fördröjdes — jämväl upptagas till övervägande ovannämnda i omförmälda motioner angivna synpunkter.

Jordbruksutskottet yttrade i sistberörda utlåtande bland annat följande:

Insjöfisket företedde såsom motionärerna påpekade en beklaglig tillbakagång. Med de stora naturliga förutsättningar härför, som Sverige otvivelaktigt ägde, borde emellertid enligt utskottets mening även detta fiske, om det rationellt bedreves och erforderliga åtgärder vidtoges för fiskebeståndens säkerställande och utveckling, kunna bliva till icke ringa betydelse i vår folkhushållning. Vad motionärerna i sådant avseende anfört syntes så mycket mera värt att beaktas, som rådande förhållanden allt mera påkallade en ökning av förvärvsmöjligheterna inom landet. Riksdagen hade redan gjort framställning till Kungl. Maj:t om utredning angående åtgärder för laxfiskets upphjälpande, därvid jämväl skulle uppmärksammas de mindre tillfredsställande förhållanden beträffande fisket i allmänhet, vilka på sina håll vore rådande. Vidare hade utskottet i anledning av vid skilda tillfällen väckta motioner erkänt betydelsen av en försöksverksamhet på fiskets område samt uttalat önskvärdheten av en undersökning om möjligheterna att tillfredsställande anordna en undersöknings- och försöksverksamhet på ett enklare och mindre kostsamt sätt än det som innebures i det hos Kungl. Maj:t vilande, av 1917 års sakkunniga angivna förslaget. De ytterligare synpunkter på frågan om fiskets befrämjande, som i de förevarande motionerna på sätt ovan nämnts framförts, borde enligt utskottets mening kunna upptagas i samband med den ovanberörda utredningen, under förutsättning dock att denna icke därigenom fördröjdes.

Genom beslut den 18 juni 1927 anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen verkställa den av riksdagen i sist omförmälda skrivelse begärda utredningen; och skulle enligt beslutet, därest därigenom den av riksdagen ifrågasatta utredningen om laxfiskets upphjälpande fördröjdes, förstnämnda utredning särskilt för sig fullföljas.

I framställning den 27 april 1927 har föreningen Sveriges fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän hemställt om beredande av avlöning av statsmedel åt länsfiskeritjänstemännen m. m. Denna framställning överlämnades till lantbruksstyrelsen för att tagas i övervägande vid avgivande av de genom ovannämnda beslut anbefallda utredningar.

Lantbruksstyrelsen har ansett sig böra först behandla frågan om laxfisket. I skrivelse den 2 december 1927 har lantbruksstyrelsen, med överlämnande av utlåtanden från samtliga fiskeriintendenter, framlagt förslag angående åtgärder för laxfiskets upphjälpande, därvid styrelsen inriktat sig på frågan om en utvidgad och förbättrad laxodling. I förslaget hemställs, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels anvisa ett extra anslag av 6,150 kronor till förstärkning av ordinarie reservationsan-

Framställning
av föreningen
Sveriges fiske-
riinstruktörer
och tillsynings-
män.

Lantbruks-
styrelsens ut-
redningar och
förslag.

slaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna och dels godkänna av styrelsen föreslagna ändrade grunder för användande av samma anslag.

Därefter har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 29 oktober 1928 framlagt en omfattande utredning i de i ovannämnda riksdagsskrivelse den 25 maj 1927 angivna hänseenden, därvid styrelsen ansett sig böra taga hänsyn huvudsakligen till sötvattensfisket. Med skrivelsen har överlämnats av lantbruksstyrelsen infordrade utlåtanden från samtliga länsstyrelser, hushållningssällskap och fiskeriintendenter m. m. Förslaget utmynnar i hemställan, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels anvisa såsom särskilda extra anslag ej mindre till inrättande av ett centrallaboratorium för insjöfisket ett engångsanslag av 13,000 kronor än även för upprätthållande av verksamheten vid nämnda laboratorium 38,800 kronor eller sålunda tillhoppa 51,800 kronor; dels höja ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna från 78,500 kronor med 38,500 kronor till 117,000 kronor ävensom godkänna av styrelsen föreslagna ändrade grunder för användande av samma anslag; dels höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen från 30,000 kronor med 6,000 kronor till 36,000 kronor; dels godkänna av styrelsen föreslagna ändrade grunder för beviljande av lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande; dels ock antaga av styrelsen framlagt förslag till lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 (nr 42 sid. 1) om rätt till fiske. Tillika hemställes, att Kungl. Maj:t täcktes utfärda av styrelsen utarbetat förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 6, 9, 11 och 22 §§ i förnyade fiskeristadgan den 17 oktober 1900 (nr 78).

Över ovannämnda av lantbruksstyrelsen den 2 december 1927 och den 29 oktober 1928 framlagda förslag hava yttranden avgivits av samtliga länsstyrelser, hushållningssällskaps förvaltningsutskott och fiskeriintendenter, statskontoret, domänstyrelsen, kanslern för rikets universitet, vetenskapsakademien, lantbruksakademien, styrelserna för lantbruksinstitutet vid Ultuna samt lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, allmänna civilförvaltningens lönenämnd, utredningsmännen för utredning rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen (lägre lantbruksundervisningssakkunniga), kommitterade för utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m. (jordbruksutredningen), svenska hydrografisk-biologiska kommissionen, södra Sveriges fiskeriförening, svenska fiskarförbundet, svenska sportfiskarförbundet samt föreningen Sveriges fiskeriiinstruktörer och tillsyningsmän.

Med anledning av att länsstyrelsen i Värmlands län i sitt i ärendet avgivna utlåtande väckt fråga om anställande av en särskild fiskeritjänsteman för Vänern, hava förnyade yttranden i ärendet, såvitt angår nämnda fråga, avgivits av länsstyrelserna och hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Älvsborgs och Skaraborgs län, Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt lantbruksstyrelsen.

Vidare har lantbruksstyrelsen — under återopande bland annat av vissa

önskemål om ändring i organisationen av statens lokala fiskeriadministration, som framförts i flera av de över lantbruksstyrelsens ovanberörda förslag avgivna utlåtanden — i skrivelse den 16 november 1929 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels besluta sådan ändring av statens lokala fiskeriadministration, som av styrelsen i skrivelsen föreslås, dels ock höja ordinarie förslagsanslaget till statens lokala fiskeriadministration från 79,200 kronor med 3,000 kronor till 82,200 kronor. Över denna framställning hava infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

I en till mig ställd skrivelse av den 21 november 1929 har Knut och Alice Wallenbergs stiftelse erbjudit sig att för upprättande av ett fullt tidsenligt centrallaboratorium för insjöfisket m. m. ställa 300,000 kronor till lantbruksstyrelsens förfogande, under förutsättning att proposition i huvudsaklig överensstämmelse med lantbruksstyrelsens ovannämnda förslag den 29 oktober 1928 avlämnas till 1930 års riksdag samt bifalles av riksdagen. I anledning av nämnda erbjudande hava lantbruksstyrelsen och statskontoret avgivit förnyade utlåtanden i ärendet, varjämte yttrande även inhämtats från byggnadsstyrelsen. Lantbruksstyrelsen hemställer i sitt utlåtande — under förmälan att genom mottagande av berörda donation det av lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928 ifrågasatta anslaget till inrättande av ett centrallaboratorium skulle bliva obehövt — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen dels förklara, att riksdagen icke finner hinder möta att för statsverkets räkning mottaga ifrågavarande donation, dels ock anvisa för budgetåret 1930/1931 för upprätthållande av verksamheten vid en undersöknings- och försökanstalt för sötvattensfisket 14,200 kronor.

Slutligen har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 27 augusti 1929 angående behovet av anslag för budgetåret 1930/1931 till, bland annat, fiskets befrämjande i de särskilda orterna och befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen förnyat sin i skrivelsen den 29 oktober 1928 gjorda framställning om höjning av anslagen för nämnda ändamål till respektive 117,000 kronor och 36,000 kronor samt för täckande av brist, som uppkommit genom överskridande under budgetåret 1928/1929 av anslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, hemställt om ytterligare höjning av sistnämnda anslag med 13,130 kronor till 130,130 kronor. Häröver har statskontoret avgivit infordrat utlåtande.

Allmänna synpunkter rörande upphjälpande av sötvattensfisket.

Avkastningen av Sveriges sötvattensfiske utgjorde enligt statistiken under år 1923 eller det sista år, för vilket statistiska uppgifter över detta fiske föreligga, 6,435,940 kilogram fisk och 347,713 tjog kräftor, representerande ett sammanlagt värde av 7,467,383 kronor. Under år 1923 bedrevs sötvattensfiske av 1,453 yrkes- och 61,763 binäringsfiskare, vartill kommer ett stort men ofixerbart antal tillfällighets-, amatör- och sportfiskare. Total-

värdet av vid detta fiske använda båtar och redskap uppgick samma år enligt statistiken till 9,046,353 kronor. Rörande nyss angivna värde å fångsten under år 1923 yttrar *lantbruksstyrelsen* i sin skrivelse den 29 oktober 1928 angående åtgärder för upphjälpande av sötvattensfisket i allmänhet, att nämnda värde utan tvivel vore för lågt, när dels icke alla fiskevatten varit föremål för statistiska undersökningar dels ock en stor del av husbehovsfisket ej torde hava medräknats.

Beträffande avkastningen av laxfisket under senare tid hänvisar *lantbruksstyrelsen* i sin skrivelse den 2 december 1927 angående åtgärder för laxfiskets upphjälpande till en av styrelsen uppgjord tabell, avseende åren 1914—1925, vilken, kompletterad med uppgifter i fråga om havsfisket för åren 1926 och 1927, har följande innehåll:

	Havsfisket		Sötvattensfisket		Summa	
	kg.	kr.	kg.	kr.	kg.	kr.
1914	173,334	359,420	231,728	482,220	405,062	841,640
1915	175,958	341,403	208,084	415,225	384,042	756,628
1916	124,119	293,081	228,562	569,671	352,681	862,752
1917	189,912	656,577	245,232	811,708	435,144	1,468,285
1918	123,017	702,213	192,877	1,211,440	315,894	1,913,653
1919	225,522	1,017,663	227,449	1,123,624	452,971	2,141,287
1920	315,160	1,363,960	256,287	1,052,109	571,447	2,416,069
1921	400,931	1,233,568	276,017	787,012	676,948	2,020,580
1922	285,864	754,767	255,953	608,673	541,817	1,363,440
1923	276,551	756,450	255,905	629,051	532,456	1,385,501
1924	203,478	607,938	134,523	—	338,001	—
1925	128,545	404,606	—	—	—	—
1926	164,017	502,240	—	—	—	—
1927	223,354	623,392	—	—	—	—

Rörande laxfisket har *lantbruksstyrelsen* vidare upprättat en i skrivelsen den 2 december 1927 intagen tabell, utvisande laxfiskets avkastning i särskilda havsområden och älvar.

I skrivelsen den 29 oktober 1928 framhåller *lantbruksstyrelsen*, att utbytet av sötvattensfisket, ehuru av avsevärd ekonomisk betydelse, måste anses lågt samt att det i vissa trakter vore mindre än i forna tider. Styrelsen anför härutinnan:

Då ytan av Sveriges sötvatten uppginge till cirka 36,850 kvadratkilometer eller något mera än 8 procent av landets hela ytvidd, motsvarade den ovannämnda avkastningen en fångst per hektar vattenyta av 1.8 kilogram, därvid vikten av ett tjog kräftor beräknats till 0.6 kilogram. Vid en av framlidne byråchefen O. Nordqvist företagen undersökning över fiskfångsten i ett flertal av Sveriges sjöar erhöles ett värde på densamma av

cirka 2.5 kilogram per hektar. Även om de sålunda erhållna siffrorna, 1.8—2.5 kilogram per hektar, säkerligen till en viss grad borde höjas, vore de dock låga vid jämförelse med motsvarande siffror för sjöar i många andra länder. I Danmark uppskattades sålunda fiskeavkastningen i landets insjöar till 8.5 kilogram, medan för Norge fångstuppegifter endast funnes för några få sjöar, varierande från mindre än 1 upp till 250 kilogram per hektar. Ut i några sjöar i Ryssland uppginge fångsten till 1.3—65 kilogram per hektar, och i Tyskland, varifrån sifferuppgifter föreläge för ett stort antal sjöar, utgjorde avkastningen i allmänhet till 20—50 kilogram, dock i de mera sterila Bayerska sjöarna 5—10 kilogram per hektar. Tydligt vore sålunda, att fiskavkastningen i Sveriges sjöar vore relativt ringa.

I fråga om särskilt laxfisket yttrar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 2 december 1927, att det vore uppenbart, att laxfisket försämrats under tidernas lopp. Visserligen vore växlingarna i fisket i viss mån orsakade av tillfälliga meteorologisk-hydrografiska faktorer, men den nedgång, som vore utmärkande för blott vissa älvar, måste tillskrivas genom människans ingripande orsakade förhållanden och anses vara av mera permanent karaktär.

Vad angår *orsakerna till sötvattensfiskets låga avkastning* i vårt land hänför lantbruksstyrelsen dessa till tre olika grupper, nämligen dels bristande naturliga förutsättningar för en hög fiskproduktion, dels ogynnsamma inflytanden från kulturen och industrien och dels sättet för fiskets utövande.

I skrivelsen den 29 oktober 1928 anför lantbruksstyrelsen i denna del: Vad först anginge de naturliga förutsättningarna för en hög fiskproduktion, så intoge våra sjöar härutinnan en sämre ställning än många av utlandets sjöar. De främsta orsakerna härtill torde vara att söka i våra sjöars storlek och framför allt djup. I smärre och grunda sjöar uppnåddes nämligen en relativt större fiskavkastning än i stora och djupa sjöar. Medan exempelvis av 891 uppodlade sjöar i Brandenburg 69 procent hade ett djup mindre än 10 meter, tillhörde av 276 uppodlade svenska sjöar ej flera än 26 procent samma djupleksklass.

Andra förutsättningar för en hög fiskproduktion hänförde sig till vattnets kemiska och fysikaliska beskaffenhet. Sålunda vore en ringa kalkhalt och en hög humussyrehalt samt därmed i samband stående hög vätejonkoncentration ogynnsamma för fiskproduktionen. Vattnet i en stor del av Sveriges sjöar utmärkte sig emellertid just för nämnda egenskaper. Dessa egenskaper vore dock ej ensamt utslagsgivande, vilket framginge därav, att i ett antal finska småsjöar med rationellt bedrivet fiske, men av samma typ som våra urbergsvatten, fiskavkastningen i medeltal uppgått till 5 kilogram per hektar. Slutligen hade även det nordliga klimatet i vissa fall ett ogynnsamt inflytande på fiskproduktionen.

En bidragande orsak till den låga fiskavkastningen vore vidare att söka uti de förändringar i vattnets naturliga liv, som orsakades genom kulturella och industriella inflytanden, främst sjöregleringar, sjösänkningar, vattenbyggnader och vattenföroreningar. Även om i många fall åtgärder vidtoges till förhindrande av att skada uppstode, vore dock dessa åtgärder ofta ej tillräckliga, utan en minskning i fiskavkastningen inträdde.

Slutligen torde en viktig anledning till våra sjöars låga fiskavkastning få sökas i sättet för utnyttjandet av fiskevattnen och härigenom uppkom-

mande ogynnsamma inverknningar på fiskbeståndet och dess sammansättning av olika arter. Sötvattensfiske bedrevs av rena yrkesfiskare i regel endast uti de större insjöarna och i sådana smärre insjöar, som tillhörde en enda ägare. I de flesta andra fall, där fisket tillhörde flera ägare, bedrevs detsamma av samtliga dessa delägare, och i många fall därjämte av helt ovidkommande personer.

Härigenom uppstode ofta ett rovfiske, därvid var och en sökte erhålla så stor fångst som möjligt, varförutom fisket övervägande inriktades på de mera värdefulla fiskarterna, medan de mindre värdefulla skonades och, om de tillfälligtvis fångades, ofta släpptes tillbaka i fiskevattnet. På detta sätt uppkom en skadlig förskjutning mellan fiskarterna inbördes, så att de mindre värdefulla toge överhand över de värdefullare och genom sin starka konkurrens om näringsmedlen borttog födan för dessa senare.

I andra fall åter, där ett flertal personer fiskade i samma vatten, bleve fångsten för var och en så ringa, att kanske fisket småningom alldeles upphörde. Fiskstammen kunde därvid bliva så talrik, att tillgången på föda ej räckte till för någon kraftigare tillväxt, utan ett talrikt småvuxet bestånd uppkom.

Samtidigt som man sökte på olika sätt erhålla så stor avkastning av fiskevattnet som möjligt, bekymrade man sig oftast ej om att vidtaga åtgärder för tryggande av återväxten i form av fiskodlings- eller andra fiskevårdsåtgärder. Detta gällde såväl yrkes- som binärings- och tillfällighetsfiskare. En bidragande orsak härtill vore jämväl, att man saknade kännedom om huru fisket påverkades genom olika fiskemetoder, olika bestämmelser rörande fiskeförbud, maskstorlek i redskap etc. I detta sammanhang borde även påpekas den merendels mycket bristfälliga tillsynen över rådande fiskeförfattningars efterlevnad.

Beträffande särskilt laxfisket yttrar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 2 december 1927, att orsakerna till dess tillbakagång främst finge sökas i älvarnas överbyggande och förorening, varigenom laxens uppgång till lekplatserna försvårades eller förhindrades och laxplatserna skadades eller förstördes, samt i olämpligt fiske och genom otillfredsställande tillsyn möjliggjort otillåtet fiske.

I fråga om *möjligheten att höja avkastningen av vårt sötvattensfiske* anför lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att erfarenheten från ett flertal främmande länder gäve vid handen, att de naturliga förutsättningarna för fiskproduktionen i vissa fall kunde gynnsamt påverkas genom människans ingripande i vattnets avkastningsförmåga, samt att genom undersökningar och praktiska försök rörande olika fiskemetoder m. m. fisket och fiskodlingen kunde inriktas efter mera rationella linjer och avkastningen därigenom höjas. Vidare visade jämväl den upplysningsverksamhet å sötvattensfiskets område, som mångenstädes i utlandet bedrevs, att på detta sätt ökat intresse för kloka fiskevårdsåtgärder och rationella fiskemetoder kunde vinnas med resultat, att vattnets avkastning höjdes. Ehuru även i vårt land en del åtgärder i angivna syfte redan vidtagits, torde dock, särskilt med hänsyn till landets stora vattenareal, mycket härvid återstå.

Vidkommande huvuddragen av *de åtgärder för sötvattensfiskets upphjälpande, som böra vidtagas*, inhämtas av lantbruksstyrelsens framställningar i ämnet:

I skrivelsen den 29 oktober 1928 framhåller styrelsen, att viktigast torde vara upprättandet av en ordnad undersöknings- och försökverksamhet på sötvattensfiskets område. En dylik verksamhet torde helt enkelt vara en nödvändig förutsättning för en rationell utveckling av fiskerinäringen. Emellertid vore det icke tillräckligt att känna de faktorer, som vore av betydelse för fisktillgången. Även själva fiskets bedrivande och de åtgärder, som vore möjliga för att göra detta så rationellt och lönande som möjligt utan att äventyra fiskbeståndet, i vilket avseende även åtgärder i fiskodlingssyfte vore nödvändiga, måste utvecklas och göras mera kända bland de fiskande. Överhuvudtaget måste skapas ett större intresse för fisket och för att tillvarata de möjligheter detta erbjöde. Härvidlag torde framförallt hushållningssällskapen under förutsättning av ett gott samarbete med statens fiskeritjänstemän hava en viktig mission att fylla, enär just sällskapens fiskeritjänstemän komme i den nära beröring med fiskarebefolkningen, som vore nödvändig för att möjliggöra ovan nämnda syftemål. En förbättring och viss omläggning av de förhållanden, varunder sällskapen och deras fiskeritjänstemän arbetade, torde vara nödvändig för uppnåendet av detta mål. En förutsättning härför vore även, att ökade kunskaper på fiskeriområdet kunde meddelas främst dem, som på detta område hade sin verksamhet, men därjämte även andra för fiskets utveckling intresserade. Jämväl torde möjligheten att bättre än som för närvarande vore fallet kunna utnyttja de talrika, särskilt i landets norra delar belägna, kronan tillhöriga fiskevatten kunna bidra till en utveckling av sötvattensfisket. Samtidigt med här nämnda, mera praktiska åtgärder till fiskets höjande torde slutligen även erfordras vissa ändringar i och tillägg till nu gällande författningar på fiskets område.

Vidkommande speciellt laxfisket yttrar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 2 december 1927, att omfattande åtgärder för laxbeståndets bevarande vore av nöden och att i detta syfte borde genomföras dels ökad fredning av laxen och effektivare tillsyn över gällande skyddsbestämmelsernas efterlevnad, dels ock en vidgad och mera effektiv laxodlingsverksamhet.

I anslutning till vad lantbruksstyrelsen sålunda anfört framhåller styrelsen, att för åstadkommande av en höjd fiskavkastning i våra sötvatten erfordrades sålunda enligt styrelsens förmenande upprättandet av en ordnad undersöknings- och försöksverksamhet, viss förbättring i den lokala fiskeriförvaltningen och hushållningssällskapens i samband därmed stående verksamhet till fiskets främjande, särskilt på fiskodlingsområdet, bättre ordnande av fiskeriundervisningen, ett intensivare utnyttjande av kronans fiskevatten samt vissa ändringar i gällande fiskeriförfattningar.

Yttranden.

I de i ärendet avgivna yttrandena framhålles ganska allmänt, att avkastningen av vårt sötvattensfiske med hänsyn till de stora delar av landet, som äro täckta av vatten, måste anses alltför låg och att åtgärder för upphjälpande av detta fiske vore av behovet påkallade. Det vitsordas, att laxfisket gått tillbaka samt att kraftiga åtgärder äro av nöden för bevarande av laxbeståndet och laxfiskets förbättrande. De av lantbruksstyrelsen föreslagna åtgärder hava nästan från alla håll betecknats såsom i stort sett lämpliga och väl ägnade att leda till en ökad fiskeavkastning. I många yttranden betonas vikten av en kraftig upplysningsverksamhet, främst ge-

nom fiskeritjänstemännen, i syfte att förmå fiskevattensägare att på ett ändamålsenligt sätt utnyttja sina fiskevatten. Detta angives såsom förutsättning för att andra åtgärder skola medföra åsyftat resultat. Från andra håll tillägges anordnandet av en effektiv kontroll över fiskeförfattningarnas efterlevnad enahanda betydelse. Många hushållningssällskaps förvaltningsutskott framhålla starkt behovet av ökade statsbidrag till hushållningssällskapens verksamhet på fiskets område. Till hushållningssällskapen utgående statsbidrag vore redan nu otillräckliga. För att stimulera till nya åtgärder och livligare verksamhet erfordrades med nödvändighet kraftigare statsunderstöd, enär hushållningssällskapen saknade ekonomisk förmåga att ensamma bära ökade utgifter för fisket.

Ehuru sötvattensfisket är av ej ringa ekonomisk betydelse för vårt land, måste dock den totala avkastningen av detsamma anses låg i förhållande till de svenska sötvattens stora areal. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit, torde orsakerna därtill vara av flera slag. Beträffande många fiskevatten torde den låga avkastningen huvudsakligen bero på mindre goda naturliga förutsättningar för fiskproduktionen, men i andra fall synes anledningen till berörda missförhållande främst vara att söka i åtgärder av olika slag från människornas sida, såsom vattenregleringar, vattenbyggnader, vattenföreningar, olämpligt utnyttjande av fiskevatten genom rovfiske eller för ringa fiske m. m. Givetvis är det, särskilt med hänsyn till den betydande arealen av våra sötvatten, en angelägenhet av stor vikt att söka höja avkastningen av sötvattensfisket. I likhet med lantbruksstyrelsen är jag av den uppfattningen, att en höjning är möjlig att åstadkomma genom vidtagande av lämpliga åtgärder. Särskilt beträffande sådana fiskevatten, där den obetydliga avkastningen har sin grund i ingripanden från människornas sida, torde en avsevärd bättring av läget kunna åvägbringas. De av lantbruksstyrelsen föreslagna åtgärder synas mig i stort sett ändamålsenliga och väl ägnade att leda till goda resultat. I huvudsaklig anslutning till de av lantbruksstyrelsen framlagda förslag kommer jag därför i det följande att, bland annat, förorda, anordnande av en rationell undersöknings- och försöksverksamhet för sötvattensfisket ävensom åtgärder för ett förbättrat samarbete mellan statens fiskeritjänstemän och hushållningssällskapen, för beredande av en förbättrad ekonomisk ställning åt hushållningssällskapens fiskeritjänstemän, för en utvidgad och mera effektiv fiskodlingsverksamhet samt för en förbättrad undervisning och kraftigare upplysningsverksamhet på sötvattensfiskets område. Vidare föreslår jag i anslutning till lantbruksstyrelsens framställning i ämnet den 16 november 1929 viss ändrad organisation av statens lokala fiskeriadministration, innebärande fördelar jämväl för sötvattensfisket. Av mig nu ifrågasatta åtgärder föranleda höjda utgifter för staten. Jag anser erforderligt, att staten jämväl för andra fiskeriändamål ställer ökade medel till förfogande.

*Departements-
chefen.*

Särskilt må framhållas, att nuvarande begränsning i tillgängliga statsmedel för fiskeriändamål synes vara ägnad att verka hämmande å hushållningssällskapens synnerligen betydelsefulla verksamhet på fiskets område.

Ändrad organisation av statens lokala fiskerieradministration.

Nuvarande organisation.

Den nuvarande organisationen för statens lokala fiskerieradministration är bestämd genom Kungl. Maj:ts brev den 15 maj 1925, varigenom antalet ordinarie befattningshavare och staten fastställts på följande sätt:

Befattningshavare å ordinarie stat.

	Lönegrad
6 fiskeriintendenter	B 26
1 fiskeriassistent	B 21

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 63,000
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 1,000
Arvode till en fiskeriingenjör	» 4,000
Arvoden till två fiskeristipendiater (vardera arvodet å 3,000 kronor, vilket belopp efter tre år kan höjas med 500 kronor)	» 7,000
Renskrivning och andra kontorskostnader	» 4,200

Summa kronor 79,200.

Vidare har Kungl. Maj:t under senare tid varje år på framställning av lantbruksstyrelsen från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen beviljat medel till anställande av två extra fiskeristipendiater, vilka vardera erhålla arvode å 2,500 kronor jämte ålderstillägg å 500 kronor.

Befattningen såsom fiskeriassistent är vakant sedan den 1 januari 1926, och vikarie å befattningen har ej varit förordnad.

De i staten upptagna befattningshavarnas åligganden äro reglerade genom instruktionen den 12 november 1923 (nr 396) för statens lokala fiskerieradministration med däri genom kungörelsen nr 282/1925 vidtagna ändringar.

Enligt instruktionen åligger det fiskeriintendent att befordra utvecklingen av fiskerinäringen, varvid han särskilt har att träda i förbindelse med vederbörande hushållningssällskap och dess förvaltningsutskott samt hos vederbörande inom tjänstgöringsdistriktet väcka förslag om åtgärders vidtagande för fiskerinäringens höjande och tillhandagå dem med yttranden. Han skall vidare söka främja bildandet av fiskeriföreningar, verka för fiskodling och fiskplantering i sjöar och vattendrag samt i allmänhet vara verksam för fiskstammens bevarande och förökande. Med insamlade och granskning av primäruppgifter för fiskeristatistik skall fiskeriintendenten taga viss befattning. Fiskeriintendenten skall vidare bistå såväl de av hushållningssällskapen anställda fiskeritjänstemännen som även allmänheten med upplysningar och råd i fiskerifrågor; han har därjämte att, då han därtill kallas, såsom sakkunnig biträda

domstolar eller andra myndigheter. Under lantbruksstyrelsens ledning skall han verkställa undersökningar av och utföra beskrivningar å fiskevatten inom distriktet samt skall i övrigt biträda lantbruksstyrelsen vid fullgörande av dess åligganden i avseende å fiskerinäringen.

Fiskeriassistenten har bland annat till åliggande att tjänstgöra inom lantbruksstyrelsen. Vidare skall han utföra fiskeriundersökningar samt biträda fiskeriintendenterna och vid behov tjänstgöra såsom extra fiskeriintendent. I övrigt har han att företaga de tjänsteförrättningar och fullgöra de åligganden, om vilka i instruktionen förmåles.

Med avseende å fiskeriintendenternas tjänstgöring är riket indelat i sex distrikt, vilka hava följande omfattning:

a) *östra distriktet*: Stockholms stad samt Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands och Västmanlands län, med undantag av *dels* de delar av Dalälven, som äro belägna inom Uppsala och Västmanlands län, *dels* de landområden av sistnämnda två län, som omslutas av älven eller inom Uppsala län ligga norr och väster om nämnda älv, *dels ock* de delar av till Uppsala län hörande kustområde och havet utanför Dalälvens mynning, vilka begränsas i öster av den s. k. Bilskaten samt en linje, som tänkes dragen från Bilskatens yttersta udde rakt åt norr till länsgränsen i havet;

b) *södra distriktet*: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län;

c) *västra distriktet*: Hallands samt Göteborgs och Bohus län;

d) *mellersta distriktet*: Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län;

e) *nedre norra distriktet*: Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län samt därjämte de delar av Uppsala och Västmanlands län, som härovan undantagits från östra distriktet; samt

f) *övre norra distriktet*: Västerbottens och Norrbottens län.

I anledning av väckta motioner anhöll 1916 års riksdag, att i sammanhang med då pågående utredning angående inrättande av en statens fiskeriundersökningsanstalt jämväl måtte föranstaltas om utredning rörande en omorganisation av fiskeriadministrationen i riket. Den sålunda ifrågasatta utredningen anförtroddes åt de år 1917 tillkallade sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m.

1916 års
riksdag.

I sitt den 17 juni 1920 avgivna betänkande med förslag, bland annat, till omorganisation av statens lokala fiskeriadministration framhöllo nämnda sakkunniga, att avsevärda fördelar skulle vinnas, om havsfisket och sötvattensfisket, på sätt redan skett inom lantbruksstyrelsen, uppdelades på skilda tjänstemän även inom den lokala administrationen. I anslutning härtill föreslogo de sakkunniga en uppdelning och förändring av fiskeriintendentsdistriktet, så att beträffande sötvattensfisket landet skulle uppdelas i fem intendentsdistrikt, medan saltvattensfisket skulle uppdelas på två inspektörsdistrikt. Av de föreslagna sötvattensdistriktet, vilka skulle motsvara de nuvarande östra, södra, mellersta, nedre och övre norra distriktet, skulle till nuvarande södra distriktet föras Hallands län, medan den inom Jönköpings län fallande delen av sjön

1917 års sak-
kunniga för
omorganisa-
tion av lant-
bruksstyrelsen
m. m.

Vättern skulle undantagas och i stället tilläggas det nuvarande östra distriktet. Till mellersta distriktet skulle hänföras Göteborgs och Bohus län, varemot den Örebro län tillhörande delen av sjön Hjälmaran samt de inom Skaraborgs och Örebro län fallande delarna av sjön Vättern skulle undantagas och tillföras nuvarande östra distriktet. I de båda norrländska distrikten skulle däremot ingen ändring äga rum. Vidkommande de båda saltvattensdistrikten skulle enligt förslaget det s. k. Västerhavets distrikt omfatta havsfisket från gränsen mot Norge till och med Hallands län, medan Österhavets distrikt skulle omfatta hela den övriga kusten. Distriktsinnehavarna i dessa distrikt skulle benämnas fiskeriinspektörer.

I de yttranden, som av lantbruksstyrelsen, statskontoret, 1902 års löne-regleringskommitté, fiskeriintendenter, länsstyrelser, hushållningssällskaps förvaltningsutskott m. fl. avgåvos över nämnda betänkande, tillstyrktes eller lämnades utan erinran de sakkunnigas förslag om utökning av distriktet till sju och deras uppdelning på skilda distrikt för havs- och sötvattensfiske. Fiskeriintendenten i södra distriktet ifrågasatte dock, att i stället för fiskeriinspektören för det föreslagna Österhavets distrikt skulle tillsättas en fiskeriassistent för östersjöfisket. Beträffande den av de sakkunniga föreslagna distriktsindelningen framställdes anmärkningar i vissa yttranden.

Såsom förut nämnts (sid. 3), föränledde emellertid de sakkunnigas förslag, som anmälades i 1923 års statsverksproposition, med hänsyn till dåvarande statsfinansiella läge ej någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

1926 års besparings-sakkunniga.

I ett av 1926 års besparings-sakkunniga den 12 januari 1928 avlämnat förslag angående besparingar och förenklingar i lantbruksstyrelsen och stuteriöverstyrelsen m. m. hava de sakkunniga — som i övrigt i nämnda förslag icke ingått på spörsmål om besparingar inom den till lantbruksstyrelsens verksamhetsområde hörande lokalstaten — upptagit frågan om ändring av organisationen för den lokala fiskeriadministrationen. Nämnda sakkunniga anföra härutinnan, att fiskeriintendenternas administrativa arbetsuppgifter och tjänsteförrättningar med nuvarande distriktsindelning icke torde giva samtliga intendenter full sysselsättning. Under hänvisning till en sammanställning angående antalet förrättningar och förrättningsdagar för fiskeriintendenterna under år 1926 framhålla de sakkunniga, att antalet förrättningsdagar, särskilt beträffande vissa distrikt, vore ganska obetydligt. Även med hänsyn tagen till att vid sidan av dessa förrättningar andra arbetsuppgifter åvilade fiskeriintendenterna, syntes med ett enhetligt samarbete mellan dessa under en planmässig ledning från den centrala myndigheten en inskränkning av fiskeriintendenternas antal till fem kunna ske. I fråga om fiskeriassistentbefattningen yttra de sakkunniga, att denna befattning borde avföras från staten.

I utlåtande över besparings-sakkunnigas förslag har lantbruksstyrelsen i förevarande hänseende, anfört bland annat:

Det hade varit att vänta, att besparingssakkunniga anställt en grundlig undersökning om fiskeriintendenternas arbetsuppgifter och uppvisat, att dessa, sedan 1917 års sakkunniga framlade sitt förslag, avtagit i den grad, att en minskning i distriktens antal kunde motiveras. Veterligen hade besparingssakkunniga icke verkställt någon sådan mera ingående undersökning och, så vitt lantbruksstyrelsen kunde finna, icke heller lämnat några verkliga motiv för sitt förslag. De anförde visserligen antalet förrättningsdagar för varje intendent under år 1926 och funno antalet förrättningsdagar, särskilt vad beträffade vissa distrikt, vara ganska obetydligt. Fiskeriintendenternas arbetsbörda och behövlighet kunde emellertid icke bedömas enbart efter förrättningsdagar, och det vore ej säkert, att de tjänstemän, som haft större antal förrättningsdagar, alltid också haft större arbetsbelastning. Någon undersökning av antalet på varje distrikt diarieförda ärenden eller utgående skrivelser hade besparingssakkunniga överhuvud tydligen ansett onödig. Likaså hade de sakkunniga icke ansett nödigt utreda, vilken tid och vilket arbete i allmänhet förekommande fiskeriundersökningar krävde av dessa tjänstemän. Ej heller hade någon hänsyn ansetts böra tagas till fiskeribefolkningens, vattendomstolarnas eller andra myndigheters — länsstyrelser och hushållningssällskap — behov och intressen uti förevarande avseende. Mot besparingssakkunnigas förslag om avförande av fiskeriassistentbefattningen från den lokala fiskeriadministrationens stat hade lantbruksstyrelsen ej något att erinra under förutsättning, att undersöknings- och försöksverksamheten på fiskerinäringens område kunde förväntas bliva tillfredsställande ordnad inom en nära framtid.

Enligt de direktiv, som lämnats kommitterade för utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m. (jordbruksutredningen), hava dessa att upptaga till behandling, bland annat, frågan om lantbruksstyrelsens organisation, och har i anslutning härtill till utredningen överlämnats besparingssakkunnigas omförmälda utlåtande.

Frågan om ökning av fiskeriintendenternas antal upptages i flera av de yttranden, som avgivits över lantbruksstyrelsens framställning angående åtgärder för upphjälpande av sötvattensfisket.

Sälunda föreslå fiskeriintendenterna i västra, södra och nedre norra distriktet, att havsfisket uppdelas på två distrikt, det ena omfattande Östersjön, och sötvattensfisket på fem distrikt. Fiskeriintendenterna i västra och södra distriktet anföra, bland annat, att ökningen vore erforderlig för vinnande av en bättre organisation av upplysnings- och propagandaverksamhet på fiskets område, vilken verksamhet vore av den största betydelse för fiskets upphjälpande. Fiskeriintendenten i södra distriktet yttrar vidare, att det vore mera angeläget att anställa en ny fiskeriintendent än den ene av de båda av lantbruksstyrelsen för undersökningsverksamheten föreslagna laboratorerna vid undersökningsverksamheten. Fiskeriintendenten i nedre norra distriktet uttalar, att det beträffande flertalet distrikt på grund av deras storlek och göromålens under senare tid ökade omfattning vore omöjligt att sam-

Yttranden
över lant-
bruksstyre-
lens förslag
angående åtgärder för
upphjälpande
av sötvattens-
fisket.

tidigt tillgodse både havs- och sötvattensfiskets berättigade intressen samt att den ifrågasatta rationaliseringen av distriktsindelningen vore den nödvändigaste av de åtgärder, som vore möjliga beträffande fiskeriförvaltningen i dess helhet, och därför borde genomföras före varje annan anslagskrävande omorganisation inom fiskeriförvaltningen.

Även ett flertal hushållningssällskaps förvaltningsutskott och länsstyrelser i södra och norra delarna av landet samt svenska fiskarförbundet framhålla såsom önskvärt, att fiskeriintendenternas antal ökas och att verksamheten uppdelas på sötvattens- och havsfiske. Av vissa förvaltningsutskott betonas därvid, att redan fiskeriintendenternas nuvarande arbetsbörda syntes vara av sådan omfattning, att svårigheter mött att få till stånd erforderligt samarbete mellan dem och hushållningssällskapen. Vid en utvidgning av hushållningssällskapens verksamhet på sötvattensfiskets område, på sätt lantbruksstyrelsen föreslagit, skulle berörda olägenhet bli ännu mera kännbar. Länsstyrelsen i Västerbottens län yttrar, bland annat, att erforderligt biträde av vederbörande fiskeriintendent för uppgörande av förslag till fiskeristadgar m. m. på grund av dennes arbetsbörda ej kunnat erhållas inom rimlig tid.

Lantbruks-
styrelsens
framställning.

I sin framställning den 16 november 1929 angående ändrad organisation av statens lokala fiskeriadministration föreslår *lantbruksstyrelsen* en ökning av fiskeriintendentsdistrikten från sex till sju, varav två för havsfisket och fem för sötvattensfisket. För innehavarna av de för havsfisket avsedda distrikten föreslås benämningen fiskeriinspektör. I nämnda framställning åberopar lantbruksstyrelsen till en början uttalanden, som i yttranden över lantbruksstyrelsens förslag angående åtgärder för sötvattensfiskets upphjälpande gjorts angående behovet av en ökning av fiskeriintendenternas antal, samt framför vidare vissa allmänna synpunkter rörande fiskeriintendenternas arbetsuppgifter:

Fiskeriintendentbefattningarna vore icke enbart av den natur, att deras innehavare kunde anses på ett tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter, om de blott vederbörligen behandlade inkommande ärenden, skötte övrig korrespondens och utförde dem åliggande förrättningar. Då ifrågavarande befattningar inrättades, hade statsmakterna helt visst till ögonmärke, att fiskeriintendenterna skulle komma att intaga en för fiskerinäringens utveckling ledande ställning. En fiskeriintendent borde därför hava tillräcklig tid att grundligt sätta sig in i alla frågor rörande fiskerinäringen inom sitt distrikt. Han borde för detta ändamål träda i förbindelse med vederbörande hushållningssällskap och dess förvaltningsutskott, hålla sammanträden med fiskeriidkarna o. s. v. för att få förekommande frågor allsidigt belysta. Vidare skulle han utarbeta förslag och giva råd till fiskerinäringens främjande och på sådant sätt angiva riktlinjerna för näringens sunda utveckling. Utom för skötande av löpande ärenden måste en fiskeriintendent sålunda även hava tid över att taga initiativ samt framlägga och genomföra positiva förslag till fiskets förkovran. Att detta skulle utgöra ramen för fiskeriintendenternas arbete framginge med önskvärd tydlighet av den för dem fastställda instruktionen. En fiskeriintendents arbete kunde därför, då det fullgjordes på nu antytt sätt, svårigen mätas endast efter antalet förrättningar eller diarieförda ärenden.

Beträffande omfattningen av fiskeriintendenternas arbetsbörda yttrar lantbruksstyrelsen huvudsakligen följande:

Lantbruksstyrelsen delade den av vissa fiskeriintendenter uttalade uppfattningen, att omfattningen av deras distrikt med åtföljande alltför många och skiftande ärenden utgjorde ett hinder för dem att så som de önskade tillgodose fiskets olika behov av stöd och ledning. Deras arbetsbörda hade, såvitt den kunde bedömas av utförda förrättningar och handlagda ärenden, i stort sett undergått en avsevärd ökning under de senare åren. För att erhålla någon uppfattning härom hade lantbruksstyrelsen från fiskeriintendenterna införskaffat uppgifter rörande under olika år utförda förrättningar, avgivna officiella yttranden, expedierade tjänsteskrivelser m. m. Av dessa uppgifter framginge, att såväl antalet förrättningar och härtill åtgångna dagar som även antalet avgivna officiella yttranden och tjänsteskrivelser under de senaste åren för alla distrikt utom det västra visat en tydlig ökning. Lantbruksstyrelsen ansåge sig i längden icke kunna stå till svars med att låta bero vid det nuvarande tillståndet. Därpå skulle fiskerinäringen bliva lidande. De skäl, som på sin tid föranledde 1917 års sakkunniga att föreslå en uppdelning av salt- och sötvattensfisket på skilda distrikt och tillsättande av en särskild befattningshavare för Östersjöns havsfiske, hade därefter ytterligare vunnit i styrka. En dylik uppdelning och utökning av distrikten skulle särskilt för de intendentsdistrikt, där ökningen av arbetsbördan varit störst, nämligen för södra samt nedre och övre norra distrikten, innebära en högst avsevärd lättnad.

Vidkommande fördelarna av ett särskiljande av fiskeriintendenternas verksamhet på salt- och sötvattensfiskets område yttrar lantbruksstyrelsen bland annat:

Ett dylikt särskiljande, som redan skett inom lantbruksstyrelsens fiskeribyrå, skulle vara av stor betydelse för fiskerinäringens utveckling. Ett flertal av de frågor, som hade intresse för saltvattensfisket, vore utan större betydelse för sötvattensfisket och tvärtom. En uppdelning av ärendena komme därför att möjliggöra en större koncentration inom respektive arbetsområden. Sälunda finge fiskeriintendenterna för sötvattensfisket tillfälle att odelat ägna sig åt detta fiske och mera tid att i praktiken tillämpa de rön och erfarenheter, som kunde förväntas bliva resultatet av den av lantbruksstyrelsen föreslagna undersöknings- och försöksverksamheten på sötvattensfiskets område. Av än större betydelse bleve emellertid en dylik uppdelning för saltvattensfisket, särskilt beträffande Östersjön.

Inom den lokala fiskeradministrationen handlades för närvarande ärenden rörande östersjöfisket av de fyra fiskeriintendenter, vars distrikt gränsade till Östersjön. Detta gjorde, att frågor rörande detta fiske från administrationens sida rönte ganska olika uppmärksamhet vid olika delar av kusten, beroende på att intendenterna i de skilda distrikten i olika grad hade tid och tillfälle att ägna sig åt kustfisket och dess problem. Särskilt sedan de nya vattenlagarnas tillkomst hade i synnerhet intendenterna i norra och mellersta delarna av landet måst ägna en väsentlig del av sin tid åt ärenden rörande industriens och flottningens inflytande på fisket, vilket haft till följd, att frågor rörande havsfisket på grund av bristande tid måst mer eller mindre eftersättas.

Då fiskeriförhållandena utefter stora delar av östersjökusten vore

ganska ensartade, måste det även ur denna synpunkt anses lämpligt, att ärenden rörande detta fiske i största möjliga utsträckning handlades av en på detta område särskilt sakkunnig tjänsteman. Därigenom skulle nämligen en mera ingående och enhetlig behandling av ärendena möjliggöras, än vad som för närvarande vore möjligt.

Det finnes ett flertal viktiga arbetsuppgifter beträffande östersjöfiskets utveckling, för vilkas tillfredsställande lösning det måste anses nödvändigt att tillsätta en särskild befattningshavare. Sålunda hade genom uppkomsten av för ostkusten nya fiskesätt, såsom trålfiske efter rödspotta, fiske med bottengarn m. m., uppstått flera invecklade frågor, vilkas utredning krävde betydande tid och god lokalisering rörande fiskeförhållandena i Östersjön. Vidare vore önskligt att äga tillgång till sakkunnig person, som hade till huvudsaklig uppgift att verka för införande av nya och förbättrade fiskemetoder vid östersjöfisket, vilket flerstädes bedreves på ett föga rationellt sätt. Även för utnyttjandet av under senare tid påträffade nya fiskförekomster och för undersökningar för vinnande av bättre avsättningsförhållanden för östersjöfiskets fångster vore av största betydelse att hava en särskild tjänsteman för östersjöfisket.

Lantbruksstyrelsen hade hittills sökt tillgodose östersjöfiskets krav genom att låta en fiskeristipendiat så långt det varit möjligt ägna sig åt såväl praktiska som mera teoretiska frågor rörande Östersjöns fiske. Därigenom hade också åstadkommit för detta fiske betydelsefulla resultat. Det vore dock tydligt, att havsfisket i Östersjön i längden måste bli lidande på att icke äga en fast avlönad tjänsteman, som hade till huvuduppgift att tillgodose detta fiskes behov. Därtill måste man räkna med, att fiskeristipendiatbefattningarna blott vore övergångsbefattningar med ytterst svag avlöning, och att deras innehavare så snart tillfälle därtill yppades, sökte sig över till förmånligare anställningar.

Lantbruksstyrelsen hade övervägt möjligheten att med bibehållande av nuvarande antalet tjänstemän i administrativt avseende skilja på sötvattens- och havsfisket. Detta skulle då endast kunna ske genom att inskränka sötvattensdistrikten till fyra. Huru en sådan indelning än skulle genomföras, bleve dessa distrikt så stora och otympliga, att saken måste framstå såsom nära nog omöjlig att realisera. Det skulle bli hart när ogörligt för en befattningshavare i ett dylikt distrikt att tillfredsställa ens de närmast liggande anspråken från myndigheternas och allmänhetens sida. Redan 1917 års sakkunniga undersökte denna möjlighet men funno den oframkomlig och framhöllo, att de nya vattenlagarna så väsentligt ökat fiskeriintendenternas arbetsbörda, att det tvärtom kunde ifrågasättas, huruvida icke rentav en ökning av sötvattensdistriktens antal, utöver av dem föreslagna fem, kunde bli nödvändig. Särskilt nu, då frågan om sötvattensfiskets upphjälpande vore aktuell, syntes en sådan minskning vara än olämpligare.

I fråga om betydelsen särskilt för sötvattensfisket av en utökning av fiskeriintendenternas antal yttrar lantbruksstyrelsen:

För upphjälpande av sötvattensfisket vore det i hög grad angeläget, att den sedan så länge föreslagna och av de lokala myndigheterna och korporationerna önskade utökningen av den lokala fiskeriadministrationen bleve genomförd. Därest den av lantbruksstyrelsen föreslagna undersöknings- och försöksverksamheten komme till stånd, torde det främst böra ankom-

ma på fiskeriintendenterna att fruktburgöra de därvid vunna resultaten i praktiken och även härigenom skulle — såsom ock 1917 års sakkunniga framhöllo — ökade anspråk komma att ställas på fiskeriintendenterna.

Vad angår de nya *distriktens omfattning* föreslår lantbruksstyrelsen, att saltvattensfisket utanför rikets östra kust från gränsen mot Finland till gränsen mellan Blekinge och Kristianstads län hänföres till ett distrikt, benämnt östra inspektörsdistriktet, och saltvattensfisket utanför övriga delar av rikets havskuster till ett distrikt, benämnt västra inspektörsdistriktet. För de fem intendentsdistrikten för sötvattensfisket föreslås följande områden:

a) *östra distriktet*: Stockholms stad samt Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands och Västmanlands län ävensom inom Örebro län fallande del av Hjälmaren och inom Jönköpings, Skaraborgs och Örebro län fallande delar av Vättern, med undantag av *dels* de delar av Dalälven, som äro belägna inom Uppsala och Västmanlands län, *dels* de landområden av sistnämnda två län, som omslutas av älven eller inom Uppsala län ligga norr och väster om nämnda älv, *dels* ock de delar av till Uppsala län hörande kustområde och havet utanför Dalälvens mynning, vilka begränsas i öster av den s. k. Bilskaten samt en linje, som tänkes dragen från Bilskatens yttersta udde rakt åt norr till länsgränsen i havet;

b) *södra distriktet*: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län med undantag av inom Jönköpings län fallande del av Vättern;

c) *mellersta distriktet*: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län med undantag av inom Skaraborgs och Örebro län fallande del av Vättern samt inom sistnämnda län fallande del av Hjälmaren;

d) *nedre norra distriktet*: Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län samt därjämte de delar av Uppsala och Västmanlands län, som härövan undantagits från östra distriktet; samt

e) *övre norra distriktet*: Västerbottens och Norrbottens län.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att den föreslagna distriktsindelningen i huvudsak överensstämde med 1917 års sakkunnigas förslag därutinnan. Dock hade vissa jämkningar i sistnämnda förslag ansetts påkallade av utvecklingen av fisket under de senaste åren. Med hänsyn till att fisket i södra Östersjön blivit ett storsjöfiske och i viss mån fått en prägel liknande västkustens fiske, hade sålunda södra Östersjöns fiske ansetts böra sammanföras med västkustfisket. Detta motiverades även av önskvärheten av att i någon mån minska den rent geografiska utsträckningen av Östersjödistriktet. För att minska arbetet inom sötvattensdistrikten, syntes lämpligt att tillse vidare låta kustfisket efter ål, vilket bedrivet med bottengarn under senare år utvecklats och fått större spridning, tillhöra saltvattensfisket. Fjällfisket vid Östersjöns och Bottniska vikens kuster, vilket vore base-

rat på även i sjöar och floder förekommande fiskarter, borde i enlighet med de sakkunnigas förslag hänföras till sötvattensdistrikten.

Vad angår *kostnaderna* för den av lantbruksstyrelsen föreslagna ändrade organisationen av statens lokala fiskeriadministration anför lantbruksstyrelsen slutligen:

De höjda kostnaderna på grund av ökningen av fiskeriintendenternas antal bestode i avlöning åt ytterligare en tjänsteman i lönegrad B 26. Emellertid kunde fiskeriassistentbefattningen, vilken vore uppförd i lönegrad B 21, indragas under förutsättning, att lantbruksstyrelsens förslag till en ordnad undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område bleve genomfört. Under denna förutsättning skulle alltså utgifterna för avlöningar behöva ökas allenast med belopp motsvarande skillnaden mellan avlöningarna i lönegraderna B 26 och B 21 eller i avrundat tal 2,300 kronor. Vidare torde posten »renskrivning och andra kontorskostnader» böra höjas från nuvarande 4,200 kronor med 700 kronor till 4,900 kronor. Hela staten skulle alltså höjas från 79,200 kronor med 3,000 kronor till 82,200 kronor.

Enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle alltså — under ovan angiven förutsättning — den lokala fiskeriadministrationens organisation och stat få följande utseende:

Befattningshavare å ordinarie stat.		Lönegrad
5 fiskeriintendenter		B 26
2 fiskeriinspektörer		B 26

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	65,300
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	1,000
Arvode till en fiskeringenjör	»	4,000
Arvoden till två fiskeristipendiater (vardera arvodet å 3,000 kronor, vilket belopp efter tre år kan höjas med 500 kronor)	»	7,000
Renskrivning och andra kontorskostnader	»	4,900

Summa kronor 82,200.

Yttranden.

Statskontoret har i sitt beträffande förevarande fråga avgivna utlåtande förklarar sig ej hava något att erinra mot den av lantbruksstyrelsen föreslagna ändrade organisationen av statens lokala fiskeriadministration samt har vidare anfört följande:

I anslutning härtill syntes anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän böra beräknas på följande sätt:

1 fiskeriintendent, ortsgroup F, Södertälje	kronor	9,300
1 » » D, Lund	»	8,820
1 » » F, Karlstad	»	9,300
1 » » E, Gävle	»	9,060
1 » » G, Luleå	»	9,540
jämte kallortstillägg	»	195
1 fiskeriinspektör, ortsgroup G, Stockholm	»	9,540
1 » » F, Göteborg	»	9,300

Summa kronor 65,055.

Anslagspostens slutsumma syntes kunna avjämnas till 65,100 kronor.

Med hänsyn till de förändringar, som under de senaste åren vidtagits i staterna för ämbetsverk och myndigheter, ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke samtidigt den i nu gällande stat upptagna anslagsposten till vikariatsersättningar, 1,000 kronor, vilken uteslutande vore avsedd för de ordinarie befattningshavarnas vikarier, borde utgå ur staten.

Lantbruksstyrelsens förslag om ökning av kontorskostnaderna med 700 kronor, avsedda för den nya befattningen såsom fiskeriinspektör, funne sig statskontoret böra tillstyrka.

Enligt statskontorets sålunda gjorda beräkning borde staten för den lokala fiskeriadминистраtionen kunna upptagas med en slutsumma av 81,000 kronor.

Enligt vad statskontoret inhämtat torde de resekostnader, som kunde föranledas av inrättandet av en ny befattning i lönegrad B 26, icke vara av den storlek, att någon höjning av nionde huvudtitelns allmänna reseanslag erfordrades.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har uttalat, att lönenämnden — under förutsättning att den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta förändringen i distriktsindelningen inom statens lokala fiskeriadминистраtion befundes böra komma till genomförande, mot vilken förändring lönenämnden för sin del icke funnit någon anledning till erinran — ansåge sig kunna tillstyrka, att i enlighet med styrelsens förslag den lokala fiskeriadминистраtionens ordinarie stat utökades med ytterligare en befattningshavare i lönegrad B 26 samtidigt med indragning av den å staten nu upptagna assistentbefattningen.

Den föreliggande utredningen synes mig giva vid handen, att avsevärda fördelar skulle vinnas, om saltsjöfisket och sötvattensfisket, på sätt redan skett inom lantbruksstyrelsen, erhöles skilda representanter bland fiskeriintendenterna. Möjlighet skulle härigenom beredas att på ett vida följdriktigare sätt än för närvarande är fallet tillgodose olika intressen och synpunkter. Erinras må härvidlag, att ett flertal frågor, som äro av vikt för det ena fisket, äro utan större betydelse för det andra. Vad särskilt angår saltsjöfisket torde i synnerhet inrättande av en särskild befattning för östersjöfisket bliva av stort värde för detta fiske, för vars utveckling goda förutsättningar synas föreligga.

*Departements-
chefen.*

För genomförande av en dylik uppdelning torde en ökning av nuvarande antal fiskeriintendenter från sex till sju bliva nödvändig. För en sådan utökning tala även andra starka skäl. Av den av lantbruksstyrelsen i ärendet förebragta utredningen och vissa yttranden, som avgivits över lantbruksstyrelsens förslag angående åtgärder till upphjälpande av sötvattensfisket, synes framgå, att i vissa distrikt fiskeriintendenternas arbetsbörda under senare tid ökats och nått en sådan omfattning, att en lättnad däri redan nu torde vara önskvärd. Behovet därav torde komma att framträda avsevärt starkare, därest sistnämnda förslag, vil-

ket jag i huvudsak ämnar förorda, genomföres. Den ökade verksamhet å sötvattensfiskets område, som torde vara att förvänta av de i förslaget ifrågasatta åtgärderna, skulle givetvis medföra, att större krav komme att ställas på fiskeriintendenternas medverkan i olika hänseenden. Jag vill erinra, att berörda förslag, bland annat, äsyftar åstadkommande av vidgat samarbete mellan fiskeriintendenterna och hushållningssällskapen samt bättre kontroll av fiskeriintendenterna över den av hushållningssällskapen bedrivna fiskodlingsverksamheten. Det torde näppeligen kunna förväntas, att fiskeriintendenterna utan ökning av deras antal skulle kunna medhinna att på ett tillfredsställande sätt fullgöra jämväl de ökade arbetsuppgifterna.

Jag anser mig fördenskull böra tillstyrka lantbruksstyrelsens nu framlagda förslag om utökning av fiskeriintendenternas antal till sju och uppdelning av havsfiske och sötvattensfiske på särskilda distrikt. Jag vill framhålla, att den omständigheten, att det av 1926 års besparings-sakkunniga framlagda förslaget till besparingar och förenklingar i lantbruksstyrelsen och stuteriöverstyrelsen m. m., i vilket behandlas jämväl frågan om ändrad organisation av statens lokala fiskeradministration, är beroende av utredning inom jordbruksutredningen, ej synes mig böra utgöra hinder för att ifrågavarande organisationsspörsmål, som innefattar en fristående och jämförelsevis ringa del av förslaget, nu bringas till en av behovet påkallad lösning.

I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag torde havsfisket böra uppdelas på två och sötvattensfisket på fem distrikt. Den av lantbruksstyrelsen föreslagna omfattningen av distrikten synes mig i stort sett lämplig. Emellertid torde jag få återkomma härtill, sedan riksdagen fattat beslut i frågan om ökning av ifrågavarande tjänstemäns antal. Mot den ifrågasatta benämningen, fiskeriinspektör, å tjänstemännen i distrikten för havsfisket har jag ej något att erinra. För tjänstemännen i sötvattensdistrikten bör benämningen fiskeriintendent bibehållas. Samtliga ifrågavarande tjänstemän, såväl fiskeriintendenterna som fiskeriinspektörerna, torde böra placeras i lönegrad B 26, till vilken fiskeriintendenterna för närvarande hänföras.

Jag biträder förslaget om indragning av fiskeriassistentbefattningen. Med anledning av att lantbruksstyrelsen ansett upprättandet av en undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område utgöra förutsättning för befattningens indragande, vill jag nämna, att jag längre fram kommer att tillstyrka anordnande av en dylik verksamhet.

Vad angår staten för den lokala fiskeradministrationen med av mig nu förordad ändrad organisation synes anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän i enlighet med vad statskontoret därutinnan föreslagit böra uppföras med 65,100 kronor. Mot föreslagen höjning av posten renskrivning och andra kontorskostnader med 700 kronor, avsedda för den nya befattningen såsom fiskeriinspektör, torde ej vara något att

erinra. Sistnämnda post, som nu är bestämd till 4,200 kronor, torde sålunda bära upptagas med 4,900 kronor. Då de vikariatsersättningar, som komma att utgå vid ledighet för de ordinarie befattningshavarna, i överensstämmelse med vad i motsvarande fall gäller vid ett flertal andra verk synas bära bestridas från anslagsposten till befattningshavarnas avlöning, torde, såsom statskontoret ifrågasatt, anslagsposten till vikariatsersättningar bära utgå ur staten. Någon ändring av anslagsposterna till arvoden åt en fiskeriingenjör och två fiskeristipendiater, vilka poster för närvarande äro bestämda till respektive 4,000 kronor och 7,000 kronor, påkallas ej.

Staten för den statliga lokala fiskeriadministrationen skulle således erhalla följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 65,100
Arvode till en fiskeriingenjör	» 4,000
Arvodet till två fiskeristipendiater (varterdera arvodet å 3,000 kronor, vilket belopp efter tre år kan höjas med 500 kronor)	» 7,000
Renskrivning och andra kontorskostnader	» 4,900

Förslagsanslag kronor 81,000

På sätt statskontoret yttrat torde de resekostnader, som föranledas av inrättandet av en ny befattning i lönegrad B 26, icke bliva av den storlek, att någon höjning av nionde huvudtitelns allmänna reseanslag erfordras.

Undersöknings- och försöksverksamhet för sötvattensfisket.

För närvarande finnes ej någon för hela landets sötvattensfiske arbetande undersöknings- och försöksstation. Jämlikt instruktionen den 12 november 1923 (nr 396) för statens lokala fiskeriadministration åligger emellertid fiskeriintendent och fiskeriasstent, bland annat, att utföra fiskeriundersökningar. Samma skyldighet åligger jämväl fiskeristipendiat vid förordnande att tjänstgöra såsom extra fiskeriasistent. Då intendenterna sakna nödiga laboratorier m. m. och deras alltjämt ökade arbetsuppgifter ej lämna någon nämnvärd tid övrig till undersökningsverksamhet, har denna huvudsakligen ankommit på fiskeriasistenten och fiskeristipendiaterna. Sedan fiskeriasistentbefattningen 1926 blivit vakant, har det endast varit fiskeristipendiaterna, som utfört rena fiskeriundersökningar. Av stipendiaterna, som äro fyra till antalet — två ordinarie och två extra — äro emellertid tre sysselsatta övervägande med undersökningar å havsfiskets område och samtliga måste vid behov biträda inom lantbruksstyrelsen och vikariera för fiskeriintendenter. För verksamheten saknas modernt laboratorium samt försöksanläggningar.

Vid södra Sveriges fiskeriförenings anläggning vid Aneboda drives

Nuvarande undersöknings- och försöksverksamhet å sötvattensfiskets område i vårt land.

emellertid en i vissa avseenden viktig försöksverksamhet. Denna är dock huvudsakligen ej inriktad på det egentliga sötvattensfisket utan på dammkulturens område.

Av betydelse i ifrågavarande hänseende torde vara det beslut, som fattats av föregående års riksdag (prop. nr 31; R. skr. nr 167) om inrättande av en personlig professur i limnologi åt dåvarande docenten Einar Nauman. Till dennes förfogande står dels ett laboratorium i Lund och dels ett därtill knutet fältlaboratorium i Aneboda.

Erinras må i detta sammanhang, att medelst enskilda donationer nyligen inrättats en undersökningsanstalt på havsfiskets område. (Se prop. 1928 nr 108; R. skr. nr 178.) Denna, som är belägen i Lysekil, drives av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen. Verksamheten vid anstalten avser huvudsakligen fiskeribiologiska undersökningar.

Undersök-
nings- och
försöksverk-
samhet på söt-
vattensfiskets
område i
främmande
länder.

Angående undersöknings- och försöksverksamheten på sötvattensfiskets område i främmande länder lämnar lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 29 oktober 1928 en kortfattad redogörelse, varav framgår följande:

Fiskerinäringens beroende av samarbete med vetenskapen hade insetts och beaktats i flertalet främmande länder. I alla kulturländer, där sötvattensfisket vore av någon betydelse, hade sålunda inrättats särskilda statliga undersöknings- eller försöksanstalter med tillhörande personal. I Norge finnes i Oslo ett fiskerilaboratorium med en föreståndare (professor) jämte en eller vissa tider två assistenter, varjämte finnes anställd ytterligare en statsanställd fiskeribiolog. I Danmark finnes likaledes ett sötvattensfiskelaboratorium i Lyngby med en tjänsteman och i Finland i Helsingfors en undersökningsbyrå för fisket i lantbruksstyrelsen, dock avseende såväl sötvattens- som havsfisket, med en föreståndare (professor) och ytterligare en tjänsteman. Hittills hade denna byrå huvudsakligen arbetat på sötvattensfiskets område. Schweiz, Österrike och Polen hade en statlig, ordnad undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område. I Tyskland, Ryssland, Frankrike, Tjeckoslovakiet, Italien, Ungern, Förenta Staterna och Kanada finnes ett flertal dylika institutioner med ett stort antal tjänstemän. Vid samtliga dessa institutioner bedreves en särskilt under de senaste åren mycket livlig verksamhet, och ett stort antal för sötvattensfisket viktiga frågor bleve föremål för ingående behandling.

1917 års sak-
kunniga för
omorganisa-
tion av lant-
bruksstyrelsen
m. m.

Ovan omförmälda år 1917 tillkallade sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m. föreslogo, såsom ovan berörts, i sitt den 17 juni 1920 avgivna betänkande inrättande av en undersöknings- och försöksanstalt för sötvattensfisket. Förslaget, som även avsåg upprättandet av en dylik anstalt för havsfisket, åsyftade, att de sålunda föreslagna anstalterna skulle möjliggöra fullständiga och tidsenliga undersökningar på fiskets båda huvudområden. Anstalten för sötvattensfisket var avsedd att förläggas i närheten av Stockholm vid Mälaren. Till anstalten skulle höra ett större område med dammar för olika undersökningsändamål. Vidare skulle enligt förslaget utom denna centrala anstalt i anknytning

till densamma upprättas tre fasta försöksstationer, därav en i södra, en i mellersta och en i norra delen av landet. För centralanstalten föreslogs en personal, bestående av en föreståndare, tre laboratorer, en assistent, skrivbiträde och vaktmästare. Den årliga staten för centralanstalten beräknades till 100,000 kronor.

Sedan åtskilliga utlåtanden avgivits över omförmälda förslag samt lantbruksstyrelsen anbefallts verkställa utredning, i vad mån inskränkningar i detsamma kunde vidtagas, särskilt i avseende å undersökningsverksamheten, framlade lantbruksstyrelsen den 15 juni 1922 förslag därutinnan. Enligt detta skulle för sötvattensfisket inrättas en mindre centralanstalt, till en början inrymd i lägenhet i Stockholm, med en personal av en föreståndare och två laboratorer. Staten för den sålunda inskränkta anstalten beräknades till 77,950 kronor.

Varken de sakkunnigas eller lantbruksstyrelsens förslag föranledde emellertid någon åtgärd. I 1923 års statsverksproposition yttrade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, såsom förut nämnts (sid. 3), att han med hänsyn till det statsfinansiella läget ej kunde tillstyrka detsammias genomförande.

Vid 1925 års riksdag väcktes motion (II:57), vari föreslogs inrättande av två laboratorbefattningar, den ena för sötvattensfisket och den andra för havsfisket. Motionen föranledde emellertid ej någon riksdagens åtgärd. I sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 29) i anledning av motionen yttrade jordbruksutskottet, bland annat, att utskottet delade motionärernas uppfattning rörande betydelsen av en rationell undersökningsverksamhet på fiskets område. Utskottet hölle emellertid före, att ett förverkligande av motionärernas förslag innebure en så ringa förbättring av rådande förhållanden, att utskottet oberoende av det statsfinansiella lägets krav på sparsamhet icke ansåge sig kunna tillstyrka detsamma. Samtidigt uttalade dock utskottet önskvärdheten av en undersökning angående möjligheten att ordna en undersöknings- och försöksverksamhet med enklare och mindre kostsamma medel än vad de sakkunnigas förslag av år 1920 innebure.

1925 års
riksdag.

Vid 1926 års riksdag väcktes motion (II:137) angående upptagande av frågan om anordnande av försöksverksamhet på sötvattensfiskets område. På hemställan av jordbruksutskottet — som under omnämmande, bland annat, av 1925 års riksdagsskrivelse (sid. 3) ej fann anledning föreligga göra frågan till föremål för särskild framställning till Kungl. Maj:t — avslogs motionen av riksdagen. I utskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 31) underströks dock ytterligare önskvärdheten av att en undersökning skedde om möjligheten att tillfredsställande anordna en undersöknings- och försöksverksamhet på ett enklare och mindre kostsamt sätt än de sakkunnigas förslag, med särskild uppmärksamhet

1926 års
riksdag.

därvid fästad vid angelägenheten att kunna ernå för det praktiska fisket gagnande resultat.

1927 års
riksdag.

Såsom förut (sid. 3) nämnts framhålles i de motioner till 1927 års riksdag (I: 69 och II: 115), vilka föranlett riksdagens i skrivelsen den 25 maj 1927 gjorda hemställan, vikten av en vetenskaplig forskning på fiskeribiologiens område, som går hand i hand med praktiska fiskeriförsök.

Lantbruks-
styrelsens
förslag.

I sin skrivelse den 29 oktober 1928 föreslår *lantbruksstyrelsen*, såsom förut berörts, upprättande av en under lantbruksstyrelsen ställd undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område, omfattande dels ett centrallaboratorium i förhyrd lokal i Stockholm, dels ock tre försöksstationer i olika delar av landet, bland dem Kälarnas fiskodlingsanstalt i Jämtlands län, vilken föreslås till inköp för ändamålet.

Sedan Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, såsom förut nämnts, i skrivelse den 21 november 1929, erbjudit sig att för upprättande av ett fullt tidsenligt centrallaboratorium samt eventuellt för inköp av Kälarnas fiskodlingsanstalt ställa 300,000 kronor till lantbruksstyrelsens förfogande, under förutsättning att proposition huvudsakligen överensstämmande med lantbruksstyrelsens förslag i skrivelsen den 29 oktober 1928 framlades för 1930 års riksdag och bifölles av riksdagen, har lantbruksstyrelsen i det förnyade utlåtande, som lantbruksstyrelsen i anledning av nämnda erbjudande den 14 december 1929 avgivit i ärendet, hemställt om mottagandet av nämnda donation samt föreslagit, att donationsmedlen i första hand borde användas till täckande av kostnaderna för anläggning och utrustning av en central undersökningsanstalt i särskild byggnad vid Mälaren i närheten av Stockholm.

Angående *behovet av en undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område* inhämtas huvudsakligen följande av lantbruksstyrelsens skrivelse den 29 oktober 1928:

På snart sagt alla områden av mänsklig verksamhet ginge numera teori och praktik hand i hand. En näringsgren kunde ej reda sig enbart genom tillgodogörande av de rön, som gjordes under näringens utövande, utan måste även beakta och tillgodogöra sig de resultat, som framkomme av vetenskaplig forskning å området. Fiskerinäringen utgjorde därutinnan intet undantag. Flertalet av de administrativa åtgärder, som vidtoges för fiskets förbättrande och upphjälpande, byggde eller borde i varje fall bygga på en ingående kännedom ej blott om de olika fiskarnas levnadsvanor utan även om betingelserna för utvecklingen av vattnets djur- och växtvärld över huvud taget, om de fysiska och kemiska faktorer, som vore av betydelse för fiskarnas liv och för utbildningen av olika vattentyper m. m. Sålunda erfordrades exempelvis för uppgörande av förslag till en verklig rationell fiskestadga ingående kännedom om fiskens biologi, om dess fortplantning och yngelutveckling, om ungfiskens uppehållsorter och föda, om tillväxten m. m., ävensom om lika fiskredskaps fångstförmåga och inverkan på fiskbeståndet. Liknande förhållanden mötte på fiskodlingens område. Att en mycket stor del av de i vårt land utförda fiskinplanteringarna blivit resultatlösa eller givit dåliga resul-

tat, sammanhängande åtminstone delvis med bristande kännedom om fiskarternas biologi, framför allt beträffande det späda ynglet. Genom en systematisk undersöknings- och försöksverksamhet skulle olämpliga fiskinplanteringar kunna förebyggas. Motsvarande förhållanden funne man även, då det gällde att utdöma fiskeavgifter vid skada å fisket genom flottning eller byggande i vatten. Med vår nuvarande kunskap vore det mycket svårt, ofta omöjligt, att redan på förhand säga något bestämt om fiskens och fiskets påverkan av sjösänkningar, sjöregleringar, vattenbyggnader m. m. I dessa fall erfordrades ej blott kunskap om fiskens biologi utan lika viktigt vore att känna de förändringar i den lägre djurvärlden och vegetationen, ävensom i botten och måhända även vattnet, som orsakades genom dylika ingripanden i sjöar och vattendrag. Fiskerinäringen vore alltså i hög grad beroende av en självständig praktiskvetenskaplig verksamhet och en intim kontakt med vetenskapen, i första hand med limnologien eller läran om sötvattens fysikaliska och kemiska förhållanden, växt- och djurvärld etc.

Den undersökningsverksamhet å sötvattensfiskets område, som för närvarande bedreves, huvudsakligen genom fiskeristipendiaterna, kunde ej på något sätt anses motsvara nutidens krav. Då stipendiaterna hade jämväl andra arbetsuppgifter, kunde varken erforderlig tid eller de bäst lämpade undersökningstillfällena ägnas åt arbetet i fråga. Därtill komme, att fiskeristipendiatbefattningarna vore att anse till en början som uteslutande utbildnings- och sedermera i varje fall allenast som övergångsbefattningar med låg avlöning. För verksamheten saknades vidare ett modernt laboratorium och nödvändiga försöksanläggningar.

Den vid Aneboda bedrivna försöksverksamheten vore visserligen av stort värde, men den vore huvudsakligen inriktad på en sidogren av det egentliga sötvattensfisket, nämligen dammhuskulturen, och kunde ej anses såsom en för hela landets sötvattensfiske arbetande undersöknings- och försöksstation.

För att en tillfredsställande och för fiskerinäringens framtid nödvändig undersöknings- och försöksverksamhet skulle komma till stånd, fordrades dels arbetskrafter, som helt och odelat kunde ägna sig däråt, dels ock upprättandet av ett laboratorium och försöksanläggningar.

Beträffande *arbetsuppgifterna* för verksamheten yttrar lantbruksstyrelsen i sistnämnda skrivelse, att denna i första hand borde omfatta fiskeribiologiska problem och läggas praktiskt.

Det viktigast vore, att undersöknings- och försöksverksamheten inriktades på frågor, som hade direkt betydelse för fisket, för bedömning av olika fiskestadgarnas inverkan på fiskbeståndet, olika brukningsmetoder av fiskevatten, olika fiskredskaps fångstförmåga, fiskodlingens lämpligaste bedrivande, inverkan på fisket och fiskens levnadsförhållanden genom sjösänkningar, sjöregleringar, dammbyggnader, flottning etc. Samtidigt borde givetvis även de olika frågor, som utgjorde förutsättningar för utförandet av dylika praktiskt inriktade undersökningar bliva föremål för prövning, och i samband härmed städse bedrivs en mångsidig försöksverksamhet med kompletterande damm- och akvarieförsök ävensom kläckningsexperiment. Givetvis måste härvid även uppehållas en intim kontakt med den mera teoretiska verksamheten på hithörande områden, så att alla de för fisket lämpliga uppslag, som där gjordes, närmare kunde utprövas.

Lantbruksstyrelsen anför vidare i skrivelsen den 29 oktober 1928, att styrelsen i enlighet med riksdagens uttalande undersökt möjligheten att ordna en undersökningsverksamhet med enklare och mindre kostsamma medel än de sakkunnigas förslag av 1920 innebure, samt att styrelsen i sitt nu framlagda förslag vidtagit inskränkningar beträffande såväl antalet tjänstemän som anläggningarna för verksamheten.

I fråga om den av styrelsen i skrivelsen förordade *centrala anstalten* yttrar styrelsen, att en större central undersökningsanstalt vid sjö av den beskaffenhet de sakkunniga föreslagit skulle kräva stora kostnader. Behovet torde kunna tillgodoses genom upprättandet av ett modernt centrallaboratorium i Stockholm och därtill anknutna lokala försöksstationer. I centrallaboratoriet skulle bearbetning av insamlat fältnmateriel utföras och experiment göras i akvarie- och fiskkläckningsrum. Olägenheterna av saknaden av vatten- och dammanläggningar kunde i viss mån uppvägas genom en av försöksstationernas förläggande till plats ej alltför långt ifrån Stockholm. Kostnaderna för inredning av centrallaboratoriet och anskaffande av den nödvändigaste utrustningen för detsamma har styrelsen beräknat till 13,000 kronor.

I sin skrivelse den 14 december 1929 framhåller lantbruksstyrelsen, att donationsmedeln borde i första hand användas till uppförande för undersöknings- och försöksverksamheten av en anstaltsbyggnad med nödiga bostäder, anläggning av dammar och bassänger, inköp av motorbåtar m. m. samt till anstaltens inredning och utrustning med nödiga instrument, apparater och akvarier m. m. Anstalten borde förläggas till plats vid Mälaren i närheten av Stockholm. En dylik undersökningsanstalt skulle uppenbarligen kunna på ett vida bättre och fullständigare sätt motsvara sitt ändamål än ett i Stockholm förlagt centrallaboratorium. Genom donationens mottagande skulle det av lantbruksstyrelsen beräknade beloppet å 13,000 kronor för inredning och utrustning av centrallaboratoriet ej behöva äskas av riksdagen.

Arbetsuppgifterna för den centrala anstalten vid Mälaren sammanfattar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 14 december 1929 sålunda:

1) att bearbeta vid undersökningar i landets olika delar insamlat eller eljest insänt material och att deltaga i förbehandling av kombinerat administrativt-fiskerivetenskapliga ärenden, som skola föredragas inom lantbruksstyrelsen;

2) att i akvarier, bassänger och dammar utföra försök av olika slag, t. ex. rörande fiskens näringsupptagning (foderkoefficienten), odling av näringsdjur, fisksjukdomar, fiskens rasegenskaper etc.;

3) att i naturen utföra undersökningar över fiskens lek (rom- och yngelutveckling), näringsupptagande, näringsdjurens förekomst, fiskens vandringar och årsklasser etc.;

4) att utföra undersökningar över fiskets bedrivande, olika fiskredskaps fångstförmåga och lämplighet etc.;

5) att i kläckningsanstalt, i dammar och i fria naturen utföra försök med olika kläckningsapparater, kläckningens beroende av vattenbeskaffenhet, vattentemperatur, slamhalt etc. (kombineras med 3);

6) att — eventuellt genom kurser eller tillfälliga föreläsningar — sprida intresse för fiske och fiskevård och möjliggöra för fiskeritjänstemän att inhämta kunskaper rörande viktigare undersöknings- och arbetsmetoder etc. å fiskeriundersökningsområdet.

Härtill kommer, såsom lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 29 oktober 1928 jämväl framhållit, undersökningar i olika delar av landet över sjösänkningar, sjöregleringar, flottning, vattenföreningar m. m.

I fråga om den lämpligaste platsen för anstaltens förläggning har lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 14 december 1929 verkställt en ingående utredning. Styrelsen framhåller, att med hänsyn till anstaltens arbetsuppgifter borde denna helst förläggas vid någon större sjö i Stockholms närhet å en plats med goda kommunikationer med Stockholm. Därvid borde givetvis i främsta rummet ifrågakomma någon lämplig plats vid Mälaren, i vilken våra flesta sötvattensfiskar förekomme och som erbjöde synnerligen stor omväxling med avseende på stränders och bottenbeskaffenhet. I anslutning härtill förordar styrelsen, att anstalten förlägges till ett område vid norra sidan av Kersön i Lovö socken vid det sund, som skiljer Kersön från Brommalandet. Området, som lyder under hovförvaltningen, kunde enligt vad styrelsen inhämtat få disponeras för ändamålet. Styrelsen erinrar, att platsen äger goda förbindelser med Stockholm genom spårvagn och omnibus.

Vad angår kostnaderna för upprättandet av en vid Mälaren belägen centralanstalt så hava dessa i en av byrådirektören i lantbruksstyrelsen Gunnar Alm upprättat P. M., som medföljt skrivelsen från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, beräknats till 258,000 kronor, därav för planerings- och vägarbeten 2,000 kronor, för framdragande av vattenledning samt ledningar för telefon, lyse och gas 6,000 kronor, för uppförande av anstaltsbyggnad 175,000 kronor, för uppförande av konsulentbostad 20,000 kronor, för uppförande av båthus och båtbygga 1,000 kronor, för anläggande av dammar och bassänger 20,000 kronor eller i anläggningskostnader sålunda tillhoppa 224,000 kronor samt för anstaltens utrustning (däribland laboratorieutrustning, fotografisk utrustning, kläckningsanordningar, akvarier, bibliotek, möbler, båtar) 34,000 kronor.

Vidkommande de av lantbruksstyrelsen ifrågasatta *försöksstationerna* uttalar styrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att tre sådana stationer borde finnas, förlagda till olika delar av landet. Såsom försöksstation för södra delen av landet anser styrelsen tillsvidare kunna användas södra Sveriges fiskeriförenings station vid Aneboda och för norra delen av landet avses, såsom nämnts, Kälarnas fiskodlingsanstalt, vilken föreslås böra inköpas för ändamålet. Angående inrättande av en försöksstation för landets mellersta delar skulle styrelsen framdeles göra särskild framställning. I ifrågavarande hänseenden anför styrelsen i nyssnämnda skrivelse, bland annat, följande:

Upprättandet av försöksstationer utgjorde ett nödvändigt led i organisationen av en undersöknings- och försöksverksamhet. Vid dessa försöksstationer skulle utföras ett flertal för lösande av praktiska frågor nödvändiga försök och undersökningar. Dessa borde därvid givetvis i görligaste mån läggas så, att de tillgodosåge de intressen, som gjorde sig gällande inom den del av landet, där vederbörande station vore belägen. I likhet med 1917 års sakkunniga ansåge lantbruksstyrelsen förefintligheten av tre försöksstationer i skilda delar av landet önskvärd.

Beträffande södra delen av landet torde emellertid upprättandet av en särskild ny försöksstation för närvarande ej vara av behovet påkallat. Försöksverksamhet dreves där vid södra Sveriges fiskeriföreningens station vid Aneboda. Verksamheten vore visserligen inriktad i främsta rummet på fiskodling i dammar, men under senare år hade föreningen börjat syssla med även för det rena insjöfisket viktiga försök. Lantbruksstyrelsen hade numera möjlighet att i viss grad leda föreningens verksamhet i den riktning, som syntes styrelsen önskvärd. Vid beviljande av anslag till föreningen för budgetåret 1928/1929 hade nämligen Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att föreningen varje år skulle uppgöra en hela föreningens verksamhet omfattande arbetsplan, som skulle underställas lantbruksstyrelsens godkännande. Detta torde böra kompletteras med skyldighet för föreningen att vid behov upplåta arbetsplats för en statens fiskeritjänsteman ävensom i viss utsträckning ställa nödiga försöksdammar till förfogande.

Med hänsyn till de för Norrland säregna fiskeförhållandena erfordrades för denna del av landet en särskild försöksstation. På grund av de höga kostnaderna för uppförande av en ny station syntes om möjligt verksamheten böra förläggas till någon redan nu befintlig med utvecklingsmöjligheter utrustad anstalt. I främsta rummet borde härvid Kälarnas fiskodlingsanstalt komma i fråga, vilken under åren 1921—1926 arrenderats av lantbruksstyrelsen för laxodlingsförsök. Till anstalten, som ägdes av ett bolag, hörde ett större markområde med dammar, kläckningsbyggnad, fiskmästarebostad och nödiga uthus. Bolaget hade erbjudit sig sälja anstalten till staten för ett pris av 20,000 kronor. Emellertid erfordrades åtskilliga reparations- och ombyggnadsarbeten, och styrelsen beräknade engångskostnaderna för anordnande av en försöksstation vid Kälarna till sammanlagt 35,000 kronor, därav köpeskilling 20,000 kronor, för dammarbeten 12,000 kronor, för ombyggnad av kläckningshuset 2,700 kronor och för inredning av bostadsrum 300 kronor.

Lantbruksstyrelsen framhåller vidare, att utom vid försöksstationerna skulle givetvis försök komma till utförande jämväl å andra platser. Främst torde härvid ifrågakomma statens fiskodlingsanstalter, men dessutom torde försök även böra utföras i naturliga sjöar, därvid lantbruksstyrelsen framförallt tänkte på kronan tillhöriga fiskevatten, ävensom ett samarbete äga rum med privata fiskodlingsanläggningar, där möjlighet finnes för utförandet av vetenskapligt-praktiska undersökningar och försök.

I sin skrivelse den 14 december 1929 anför lantbruksstyrelsen i fråga om försöksstationerna, att ett mottagande av omförmälda donation icke förändrade något av vad styrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928 anfört beträffande stationen vid Aneboda. Däremot komme någon särskild försöksstation för mellersta delarna av landet ej att bliva erforderlig, därest den centrala undersökningsstationen, på sätt styrelsen föreslagit, förlades vid Mälaren. Då donationsmedeln i främsta rummet borde användas till anläggning och utrustning av den centrala undersökningsanstalten, kunde först ett eventuellt överskott, därest så skulle finnas ändamålsenligt, tagas i anspråk för inköp av anstalten vid Kälarna.

Vad angår *organisationen av undersöknings- och försöksverksamheten* föreslår lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att verksam-

heten förläggas till lantbruksstyrelsen och ställes under ledning av föredraganden av ärenden rörande sötvattensfisket. För verksamheten vid det ifrågasatta centrallaboratoriet föreslås anställande av två laboratorer och en fiskerikonsulent. Vid försöksstationen i Kälarna skulle finnas en fiskmästare. Lantbruksstyrelsen anför i nämnda skrivelse i dessa delar huvudsakligen följande:

I yttranden, som i ärendet avgivits till lantbruksstyrelsen av två fiskerientendenter, hade föreslagits att överlämna ledningen av undersöknings- och försöksverksamheten åt fiskeriassistenten. Emellertid syntes handhavandet av en dylik maktpåliggande uppgift ställa större krav på utbildning och erfarenhet, än som kunde fordras av innehavaren av nämnda befattning. Det kanske tyngst vägande skälet mot en dylik anordning låge däri, att fiskeriassistentbefattningen varit och vore att betrakta såsom en övergångsbefattning med låg avlöning (B 21). Det måste sålunda förväntas, att dess innehavare vid första lämpliga tillfälle sökte sig över till annan befattning inom fiskeriförvaltningen eller till och med till annat arbetsområde. För ledande av ifrågavarande verksamhet krävdes emellertid en väl vitsordad skicklighet på området i fråga, varförutom i görligaste mån måste ordnas så, att arbetets fortlöpande gång ej stördes genom täta ombyten av befattningshavare. Så krävande och specialiserad som denna verksamhet vore, fordrade den en utbildning, som ej förvärvades utan mycken tid och möda, varför arbetet otvivelaktigt skulle lida i betänklig grad genom täta ombyten. På grund av verksamhetens omfattning vore det ej heller möjligt för en enda person att omhänderhava densamma.

Enligt lantbruksstyrelsens mening syntes lämpligast, att undersöknings- och försöksverksamheten förledades till lantbruksstyrelsen. Verksamheten borde därvid direkt anknytas till styrelsens fiskeribyrå och ställas under föredragandens för ärenden rörande sötvattensfisket ledning, vare sig denne föredragande innehade ställningen såsom byråchef eller byrådirektör å byrån. En stor del av nuvarande undersökningsverksamhet rörande fisket hade kommit att vila på de båda föredragandena å fiskeribyrån och dessa hade därför erhållit en god överblick över såväl de administrativa som de praktiskt-vetenskapliga frågorna på fiskeriområdet. Vid utövändet av en dylik ledning torde det självfallet vara nödvändigt för föredraganden att själv deltaga uti och jämväl utföra vissa undersökningsarbeten.

Ett genomförande av förslaget i denna del torde onekligen medföra en betydande ökning uti föredragandens för ärenden rörande sötvattensfisket arbetsuppgifter och fråga kunde vara, om denne befattningshavare kunde förväntas gå i land med den dubbla uppgiften att dels vara föredragande i styrelsen för ärenden rörande sötvattensfisket och dels utöva ledningen av och även i övrigt deltaga uti undersöknings- och försöksverksamheten. Lantbruksstyrelsen räknade emellertid bland annat med, att det efter undersökningsanstaltens upprättande skulle bliva möjligt att i någon ökad omfattning få biträde utav fiskeristipendiaterna med det administrativa arbetet å fiskeribyrån.

Med hänsyn till verksamhetens allmänna uppgifter torde, förutom förståndaren, tillsvidare erfordras tvenne tjänstemän med vetenskaplig utbildning och därjämte för utförande av vissa praktiska försöks- och enk-

lare fiskeriarbeten en i praktiska dammarbeten förfaren tjänsteman, förslagsvis benämnd fiskerikonsulent. Därjämte skulle givetvis fiskeristipendiat kunna förordnas att biträda vid verksamheten.

De vetenskapligt utbildade tjänstemännen, som lämpligen borde benämnas laboratorer, borde tillerkännas samma avlöningsförmåner som laboratorerna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och fiskeriintendenterna och sålunda tillföras 26:e lönegraden. Såsom kompetensvillkor torde böra uppställas samma fordringar som för fiskeriintendent samt därjämte genom utgivna skrifter väl vitsordad vetenskaplig verksamhet å sötvattensfiskeribiologiens område. För den ena av laboratorsbefattningarna torde även böra föreskrivas avlagd filosofie kandidatexamen med högre betyg i ämnet kemi.

Den föreslagna fiskerikonsulenten vid centrallaboratoriet torde med hänsyn till högre kompetenskrav böra tillerkännas något högre avlöningsförmånet än hushållningssällskapens fiskeritjänstemän. Då högsta lön för länsfiskeritjänsteman i allmänhet torde utgöra omkring 3,000 å 3,500 kronor, borde fiskerikonsulenten lämpligen placeras i 10:e lönegraden. Såsom kompetensvillkor för fiskerikonsulenten torde böra uppställas erfarenhet i yrkesfiske, genomgången fiskeriskola samt minst 3 års praktik vid statens undersöknings- och försöksverksamhet å sötvattensfiskets område eller därmed jämförlig verksamhet.

Ifrågavarande tjänstemän torde till en början böra uppföras på extra stat och avlöningen till desamma beräknas efter de för extra statstjänstemän gällande grunder (33 och 34 §§ i avlöningsreglementet för icke-ordinarie befattningshavare).

För laboratorerna skulle avlöningen sålunda utgå med 8,124 kronor i begynnelselön och 9,540 kronor i slutlön. För fiskerikonsulenten skulle begynnelselönen utgöra 2,988 kronor och slutlönen 3,888 kronor. Statens utgifter för avlönande av ifrågavarande befattningshavare syntes böra beräknas sålunda:

1 laborator	9,060 kronor
1 d:o	9,060 »
1 fiskerikonsulent	3,672 »

Summa 21,792 kronor.

Till avlöning av här föreslagna tjänstemän syntes sålunda böra beräknas i runt tal 21,800 kronor.

Härtill skulle emellertid komma dyrtidstillägg enligt de grunder, som gällde för befattningshavare i nyreglerade verk.

Enär tjänstemännens verksamhet till mycket stor del skulle komma att förläggas till olika delar av landet, varigenom ett flertal resor bleve nödvändiga, förutsatte lantbruksstyrelsen, att reseersättning skulle till dem utgå från nionde huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar.

I sin skrivelse den 14 december 1929 ifrågasätter styrelsen ej annan ändring beträffande den ovan föreslagna organisationen för undersöknings- och försöksverksamheten än att styrelsen med hänsyn till det i skrivelsen framlagda förslaget om den centrala anstaltens förläggande utanför Stockholm och vidgade omfattning anser anställandet av en vaktmästare och ett kontorsbiträde ofrånkomligt. Styrelsen yttrar härutinnan:

Någon ändring i vad lantbruksstyrelsen i fråga om verksamhetens ledning föreslagit i skrivelsen den 29 oktober 1928 syntes icke behöva ifrågasättas, särskilt om anstalten förlades till Kersön. Även en därstädes belägen anstalt, som finge lätta kommunikationer med Stockholm, torde kunna direkt inordnas under lantbruksstyrelsen och ställas under föredragandens för ärenden rörande sötvattensfisket närmare ledning.

Om anstalten förlades utanför Stockholm och verksamheten finge den vidare omfattning, som föreslagits, syntes emellertid anställande av en vaktmästare och ett kontorsbiträde bliva ofrånkomligt. En särskild vaktmästare erfordrades för övervakning och skötsel av anstalten med tillhörande markområde, dammar, redskap och båtar ävensom för diverse löpande göromål. Likaledes skulle en mycket värdefull hjälp i arbetet kunna erhållas, om ett fast kontorsbiträde eller möjligen rättare sagt ett laboratoriebiträde anställdes. Sålunda skulle ett sådant biträde utom förekommande skrivgöromål kunna utföra ett flertal arbeten vid anstalten, exempelvis uppgörande av tabeller och kurvor, kartritning, enklare laboratoriearbeten, fotograferingsarbeten etc.

I fråga om avlöningsförmåner åt laboratorerna och fiskerikonsulenten finge lantbruksstyrelsen hänvisa till vad därom anförts i skrivelsen den 29 oktober 1928. Vaktmästaren, vilken liksom konsulenten borde mot erläggande av skälig hyresersättning beredas fri bostad inom anstalten, torde böra tillföras 5:e lönegraden och kontorsbiträdet 4:e lönegraden.

I enlighet med vad lantbruksstyrelsen i sitt nyssnämnda utlåtande med avseende på laborator- och konsulentbefattningarna föreslagit, borde jämväl de här föreslagna vaktmästar- och kontorsbiträdesbefattningarna uppföras på extra stat och avlöningen till desamma beräknas efter de för extra statstjänstemän gällande grunder.

Med hänsyn bland annat till att tjänstemännen vid anstalten, med undantag av konsulenten och vaktmästaren, ej torde kunna finna lämplig bostad annorledes än i Stockholm, borde man vid uppgörande av lönestat för anstalten räkna med ortsgrupp G, oaktat anstalten vore belägen i ort, hörande till lägre ortsgrupp.

Avlöningarna till laboratorerna och konsulenten skulle sålunda bliva desamma som enligt lantbruksstyrelsens tidigare förslag. För de två föreslagna nya befattningshavarna skulle avlöningen utgå för vaktmästaren med 2,208 kronor i begynnelselönen och 2,988 kronor i slutlön samt för kontorsbiträdet med 2,052 kronor respektive 2,832 kronor.

Statens utgifter för avlöande av befattningshavarna vid en på nu föreslaget sätt organiserad undersökningsanstalt syntes alltså böra beräknas sålunda:

1 laborator	9,060 kronor
1 »	9,060 »
1 fiskerikonsulent	3,672 »
1 vaktmästare	2,832 »
1 kontorsbiträde	2,676 »

summa 27,300 kronor.

Till ovanstående belopp skulle komma dyrtidstillägg enligt de grunder, som gällde för befattningshavare vid nyreglerade verk.

De årliga driftkostnaderna för en centralanstalt beräknas av lantbrukssty-

relsen, i skrivelsen den 29 oktober 1928 för ett centrallaboratorium till 17,000 kronor samt i skrivelsen den 14 december 1929 för en anstalt vid Mälaren till 19,000 kronor.

	Laboratorium i staden kronor	Anstalt vid Mälaren kronor
lokalhyra	6,000	—
arrende av mark	—	500
underhåll av byggnader	—	1,500
laboratoriekostnader	2,500	3,000
bibliotek	—	1,000
fiskeförsök m. m.	1,500	1,500
tryckningskostnader	2,000	3,500
drift och underhåll av båtar	—	2,000
värme, ljus, vatten	1,000	3,000
vaktmästare, skrivbiträde, expenser	4,000	3,000 ¹
summa kronor	17,000	19,000.

I skrivelsen den 14 december 1929 anför lantbruksstyrelsen beträffande dessa utgiftsberäkningar bland annat: Som en följd av den ökade verksamheten vid en anstalt vid Mälaren borde man räkna med en större mängd resultat av beskaffenhet att böra publiceras och även med tryckning av broschyrer, handledningar etc. i samband med den upplysningsverksamhet, som borde bedrivas vid anstalten. Posten tryckningskostnader borde därför höjas och lämpligen upptagas med 3,500 kronor.

Beträffande posten värme, ljus, vatten räknade styrelsen med att anstalten vid Mälaren skulle kunna erhålla direkt anknnytning till Stockholms stads vattenledningsnät. Med hänsyn till det stora vattenbehovet vid en anstalt av ifrågavarande typ syntes man böra räkna med vattenkostnader å omkring 1,100 kronor. Utgifterna för värme vid anstalten hade uppskattats till 1,400 kronor och för lyse till 500 kronor.

Posten å 4,000 kronor för vaktmästare, skrivbiträde och expenser avseende centrallaboratoriet borde i fråga om anstalten vid Mälaren som en följd av anställande av vaktmästare och kontorsbiträde vid densamma ersättas med en post expenser, vilken med hänsyn till verksamhetens omfattning icke borde upptagas lägre än till 3,000 kronor.

För anstalten vid Mälaren tillkomme 4 nya poster, avseende arrendavgift för det markområde, varå anstalten skulle förläggas, utgifter för underhåll av byggnader, utgifter för bibliotek samt kostnader för drift och underhåll av de för anstaltens behov erforderliga båtar.

Posten underhåll av byggnader behövde åtminstone ej under de närmaste åren efter anstaltens tillblivelse beräknas högre än till 1,500 kronor.

Beträffande posten för bibliotek borde vid en utom Stockholm belägen anstalt finnas ett bibliotek, omfattande de viktigaste handböckerna och periodiska publikationerna på sötvattensfiskets och limnologiens område.

För utförande av undersökningar i Mälaren och andra sjöar räknade styrelsen med anskaffande av en större och en mindre motorbåt. Det vore ej möjligt på förhand beräkna driftkostnaderna för dessa båtar, men till

¹ Avser endast expenser.

en början, innan verksamheten kommit fullt i gång, syntes ett belopp av 1,500 kronor vara till fyllst för ändamålet. Därtill torde komma 500 kronor för underhåll av båtarna.

Lantbruksstyrelsen framhåller vidare i skrivelsen den 14 december 1929, att de årliga utgifterna för en vid Mälaren belägen anstalt sålunda skulle uppgå sammanlagt till 46,300 kronor, därav löner 27,300 kronor och övriga utgifter 19,000 kronor, samt att motsvarande belopp beträffande det tidigare ifrågasatta centrallaboratoriet vore 38,800 kronor, därav 21,800 kronor löner och 17,000 kronor övriga utgifter. Ökningen i årliga utgifter för den föreslagna anstalten vid Mälaren med en avsevärt vidgad verksamhet och för sin uppgift betydligt ändamålsenligare utrustning skulle sålunda komma att utgöra 7,500 kronor.

Beträffande *utgiftsbehovet för budgetåret 1930/1931 för upprätthållande av den föreslagna undersökningsanstalten vid Mälaren* beräknar styrelsen i skrivelsen den 14 december 1929 detta till 14,200 kronor. Styrelsen yttrar härutinnan:

Därest 1930 års riksdag beslutade uppförande av anstalten, skulle verksamheten vid densamma kunna begynna först under eftervintern eller våren 1931. Några tjänstemän och några medel för anstaltens drift torde sålunda ej erfordras under första halvdel av budgetåret 1930/1931. Vad åter anginge senare hälften av nyssnämnda budgetår syntes det lämpligt, att åtminstone en av de tvenne laboratorsbefattningarna tillsattes redan från och med den 1 januari 1931. Den andra laboratorsbefattningen samt konsulent-, vaktmästar- och kontorsbiträdesbefattningarna åter syntes behöva tillsättas först från och med den 1 april 1931, då bostäder för konsulenten och vaktmästaren torde kunna vara färdiga och anstaltens verksamhet kunna komma i gång. Lämpligheten av att en av de båda laboratorerna tillsattes, redan något innan anstalten vore fullt färdig och helt kunde tagas i bruk, låge i öppen dag. Han kunde då närmare övervaka och leda vissa inredningsarbeten, anläggning av dammar och bassänger etc., ävensom deltaga i arbetena för anstaltens utrustning i övrigt. Tillfällig arbetsplats för denne laborator under början av 1931, innan anstalten blivit färdig, torde i mån av behov kunna beredas inom lantbruksstyrelsens lokaler.

I enlighet med det sagda skulle sålunda för budgetåret 1930/1931 i löner bära beräknas följande belopp:

1 laborator	kronor	4,530
1 »	»	2,265
1 konsulent	»	918
1 vaktmästare	»	708
1 kontorsbiträde	»	669
summa kronor		9,090.

Vad anginge övriga utgifter torde man med undantag för posten »arrende av mark», vilken till hela sitt beräknade belopp, 500 kronor, torde bära upptagas i staten för budgetåret 1930/1931, endast behöva räkna med en fjärdedel av de för anstaltens årliga drift upptagna beloppen, eller sammanlagt 4,625 kronor. För anstaltens drift skulle alltså, utom löner, för budgetåret 1930/1931 erfordras ett sammanlagt belopp av 5,125 kronor.

Tillhoppa skulle alltså för upprätthållande av en undersökningsanstalt för sötvattensfisket enligt den framlagda planen under budgetåret 1930/1931 kunna beräknas följande belopp:

löner	kronor 9,090
övriga utgifter	» 5,125
	<hr/>
	summa kronor 14,215.

eller i avrundat tal 14,200 kronor.

De årliga *omkostnaderna för driften vid försöksstationen i Kälarna* beräknar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928 förslagsvis till 8,000 kronor eller efter avdrag av beräknade inkomster å 1,000 kronor för försålt fiskyngel till 7,000 kronor. Utgifterna fördela sig å följande poster:

fiskmästarens arvode	kronor 3,000
ersättning för tillf. arbetshjälp	» 1,000
underhåll m. m.	» 2,000
resor för rominsamling etc.	» 500
inköp av fiskfoder m. m.	» 1,000
diverse utgifter	» 500
	<hr/>
	summa kronor 8,000.

Vad angår *sättet för beredande av medel till upprättande av den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta undersöknings- och försöksverksamheten och till de årliga omkostnaderna för densamma* föreslog styrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att såväl engångsutgifter som årliga utgifter för det i skrivelsen ifrågasatta centrallaboratoriet skulle bestridas av statsmedel genom särskilda anslag samt att samtliga kostnader för de lokala försöksstationerna skulle utgå av fiskeavgifter jämligt 2 kap. 10 § och 6 kap. 9 § vattenlagen. I sistnämnda hänseende skulle styrelsen framdeles göra särskild framställning hos Kungl. Maj:t.

I sin skrivelse den 14 december 1929 förordar lantbruksstyrelsen, såsom förut nämnts, att donationsmedeln i första hand användas till anläggning och utrustning av den föreslagna centralanstalten vid Mälaren och att eventuellt överskott, därest så befinnes ändamålsenligt, tages i anspråk för inköp av fiskodlingsanstalten vid Kälarna. I övrigt ifrågasätter styrelsen ej ändring i vad i skrivelsen den 29 oktober 1928 föreslagits angående sättet för beredande av medel för ifrågavarande ändamål.

I sistnämnda skrivelse framhåller lantbruksstyrelsen, att genom ett realiserande av lantbruksstyrelsens förslag till en ordnad undersöknings- och försöksverksamhet å fiskets område en del besparingar å annat håll skulle kunna bli möjliga. Styrelsen ansåge sålunda en indragning av fiskeriassistentbefattningen (B 21) kunna ske, därest en sådan verksamhet komme till stånd. Under samma förutsättning torde även kunna avvaras en av de två extra fiskeristipendiater, vartill Kungl. Maj:t på framställning av lantbruksstyrelsen årligen beviljade medel från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.

Vidare skulle det ej längre behöva ifrågakomma — såsom understundom skett — att medel i det speciella fallet måste anvisas för utförande av fiskeriundersökningar.

Med anledning av lantbruksstyrelsens förslag att utgifterna för lokal försöksstation skola bestridas av fiskeavgifter enligt 2 kap. 10 § och 6 kap. 9 § vattenlagen må i detta sammanhang något beröras de olika slagen av *fiskeavgifter*. Dessa hänföras av lantbruksstyrelsen till fem grupper, nämligen:

I. Avgifter, utdömda genom Kungl. Maj:ts resolutioner, oftast vid tillstånd till överbyggande av kungsådra. Medlen avse upphjälpanDET av fisket, oftast laxfisket, inom visst vattenområde.

II. Avgifter, utdömda jämlikt 2 kap. 8 § vattenlagen, avseende upphjälpanDET av fisket inom visst vattendrag eller viss sjö.

III. Avgifter, utdömda genom länsstyrelsers utslag angående inrättande av allmän flottled, avseende upphjälpanDET av fisket inom vattenområdet.

IV. Avgifter, utdömda jämlikt 6 kap. 9 § vattenlagen, avseende att upphjälpa fisket inom av flottning skadade vattenområden, ävensom vissa tillfälligt utdömda flottningsavgifter.

V. Avgifter, utdömda jämlikt 2 kap. 10 § vattenlagen, avseende upphjälpanDET av fisket inom landet i allmänhet.

Vid utdömandet av de under I—III avsedda avgifter har i flertalet fall föreskrivits, att de skola användas till laxodling inom vattenområdena i fråga, och avgifterna hava jämväl till stor del tagits i anspråk för detta ändamål. Avgifterna stå i regel till lantbruksstyrelsens eller länsstyrelsernas förfogande.

Vad angår de under IV omförmälda avgifterna, så skola avgifter utdömda jämlikt 6 kap. 9 § vattenlagen enligt detta lagrum användas för anordnande och uppehållande av fiskodlingsanstalt eller för vidtagande av andra åtgärder till fiskets bevarande i det vattenområde, där flottningen äger rum. Om användningen av avgifterna för nämnda ändamål bestämmer Kungl. Maj:t efter förslag av lantbruksstyrelsen (jmf. kungörelsen den 11 juni 1920, nr 280). Avgifter av detta slag hava hittills utdömts blott i obetydlig omfattning, men det torde kunna antagas, att för framtiden betydande belopp komma att inflyta.

De under IV berörda tillfälliga flottningsavgifterna, vilka utdömts jämlikt kungörelsen den 31 december 1919, nr 869, äro engångsavgifter, avsedda för fiskets förbättring i visst vattendrag. Enligt av lantbruksstyrelsen lämnad uppgift har i dylika avgifter influtit sammanlagt ett belopp av omkring 5,600 kronor. Beträffande användningen av avgifterna har lantbruksstyrelsen att inkomma med förslag till Kungl. Maj:t.

Rörande slutligen de under V omförmälda avgifterna, så skola enligt 2 kap. 10 § vattenlagen dylika avgifter utgå till befrämjande av fisket inom

landet i sådana fall, där för angivna ändamål i vatten göres byggnad, varigenom de naturliga vattenståndsförhållandena ändras. Huru avgifterna, som förvaltas av statskontoret och bokföras under titeln »vattenavgifter till befrämjande av fisket inom landet», skola användas för berörda ändamål bestämmer Kungl. Maj:t efter förslag av lantbruksstyrelsen. Av influtna avgifter har disponerats ett belopp av sammanlagt omkring 42,000 kronor till vissa av lantbruksstyrelsen utförda laxuppfödningförsök, uppförande av viss sikodlingsanstalt m. m. Vidare har av ifrågavarande medel anslagits årliga bidrag å tillhoppa 2,800 kronor till driften av två fiskodlingsanstalter. Enligt inhämtade upplysningar förefanns av utdömda fiskeavgifter av nyssnämnda slag den 1 januari 1930 en odisponerad behållning å omkring 190,000 kronor, och kan beräknas årligen inflyta ett belopp av omkring 35,000 kronor. Av sistnämnda belopp komma dock 2,800 kronor att tagas i anspråk som bidrag till driften av nyss berörda två fiskodlingsanstalter. Å andra sidan torde vara att förvänta, att för framtiden nya avgifter skola tillkomma.

Av vad *lantbruksstyrelsen* i sin skrivelse den 29 oktober 1928 anfört till stöd för sin uppfattning, att utgifterna för lokal försöksstation böra bestridas av fiskeavgifter enligt 2 kap. 10 § och 6 kap. 9 § vattenlagen, må här återgivas följande:

Vad angår avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen erinrar styrelsen till en början, att de sakkunniga för överarbetning av 1910 års förslag till vattenlag i sitt den 14 mars 1917 avgivna betänkande beträffande dessa avgifter yttrat, att även efter vidtagande av anordningar enligt 2 kap. 8 § vattenlagen merendels någon skada för fisket kvarstode, samt att det syntes rättvist, att, i den mån det ej kunde fastslås huru stor skadan vore och vilka personer den drabbade, åt samhället lämnades pekuniär ersättning, som användes till vidtagande av sådana åtgärder för fiskets upphjälpande, vilka icke närmast hade till syfte att bereda gottgörelse åt de enskilda fiskeägare, som genom just den ifrågavarande vattenbyggnaden lidit skada, utan fastmera att gagna landet i dess helhet. I anslutning härtill yttrar styrelsen, att ifrågavarande avgifter sålunda avsåge åtgärder, som kunde vara till nytta för landets fiske i allmänhet utan att dessa åtgärders art närmare preciserats. Då emellertid ännu så länge kännedomen om de bästa och mest ekonomiska metoderna därför vore mycket ofullständig, torde medlen delvis böra tagas i anspråk för bekostande av den föreslagna undersöknings- och försöksverksamheten. Samtidigt som denna avsåge upphjälpanDET av fisket på vissa platser, bedreves den även försöksmässigt, varigenom den komme hela landet till godo, och omfattade bland annat frågor, som just berörde inverkan på fisket av dammbyggnader och sjöregleringar. Särskilt kostnaderna för den för Norrland avsedda försöksstationen syntes med hänsyn till, att den huvudsakligen komme att omfatta frågor berörande konflikterna mellan fisket och industrien, böra helt bestridas av ifrågavarande fiskeavgifter. Styrelsen framhåller vidare, att den mening, att särskilt kostnaderna för verksamheten vid de lokala försöksstationerna skulle bestridas av omförmälda fiskeavgifter, omfattats såväl av de ovan nämnda sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen i deras

den 17 juni 1920 avgivna betänkande som av kammarkollegium i yttrande över nämnda betänkande. Emellertid uttalar styrelsen i detta sammanhang, att i vissa fall en del av fiskeavgifter, utdömda enligt 2 kap. 10 § vattenlagen, borde tagas i bruk för fiskodling eller andra åtgärder inom visst vattenområde. Så borde ske, då stora avgifter utdömts utan att samtidigt därmed mera betungande åtgärder ålagts den betalningspliktige för anordnande av fiskvägar eller bidrag till fiskodlinganstalt etc. och avgifterna sålunda måste anses innefatta även kompensation för direkt lokala skadeverkningar i vattenområdet. Styrelsen ifrågasätter, att i dylika fall omkring hälften av avgifterna användas för lokala åtgärder och återstående hälften för försöksverksamheten.

Vidkommande avgifter enligt 6 kap. 9 § vattenlagen yttrar styrelsen, att avgifter av sådant slag visserligen i första hand borde användas till bestridande av kostnaderna för fiskodling och andra fiskeförbättrande åtgärder inom det område, där flottningen skedde, men att hinder ej syntes möta att taga dylika avgifter i anspråk för försöksverksamheten, i den mån det gällde lösande av en viss bestämd uppgift, avseende utredandet av uppkommen fråga om fiskets upphjälpande i ett visst flottningsvattendrag. Styrelsen åberopar till stöd för sin uppfattning härutinnan ett uttalande i ämnet av andra lagutskottet i dess utlåtande (nr 18) till 1919 års riksdag i anledning av det då framlagda förslaget till ny vattenlag.

Av de yttranden, som avgivits i ärendet, inhämtas i förevarande hänseenden huvudsakligen följande:

Yttranden.

I de yttranden, som avgivits över lantbruksstyrelsens framställning den 29 oktober 1928, tillstyrkes så gott som utan undantag upprättandet av en undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område. Det framhålls i många yttranden, att detta vore en av de viktigaste åtgärderna för upphjälpande av sötvattensfisket, enär en mångfald praktiska problem, såsom angående fiskodling m. m. ej därför utan kunde tillfredsställande lösas.

Vad angår sättet för anordnande av en undersöknings- och försöksverksamhet har i allmänhet erinringar ej framställts mot lantbrukstyrelsens förslag i nämnda skrivelse, att densamma i huvudsak skulle bedrivas vid ett centrallaboratorium i Stockholm och försöksstationer i olika delar av landet. Från åtskilliga håll, däribland flera fiskeriintendenter, vetenskapsakademien och lantbruksakademien, uttalas dock, att den centrala anstalten borde förläggas vid en sjö, enär verksamheten vid anstalten eljest bleve inskränkt till bearbetning av å andra platser insamlat material och akvarieundersökningar. Fiskeriintendenten i övre norra distriktet samt vissa hushållningssällskaps förvaltningsutskott och länsstyrelser i Norrland anso den föreslagna försöksstationen vid Kälarna ej lämpad för större delen av Norrland, enär där ej kunde behandlas de för Norrland allra viktigaste frågorna, nämligen älvarnas lax- och sikkfiske och fisket i de stora sjöarna. Det uttalas, att försöksstationen för Norrland borde vara förlagd i Norrbottens eller Västerbottens län. Sistnämnde fiskeriintendent och Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslå såsom försöksstation för Norrland en samma hushållningssällskap tillhörig fiskodlingsanstalt vid Kusträsk (Luleälv), som erbjudes till försäljning för ändamålet. I fråga om förslaget att såsom för-

söksstation använda södra Sveriges fiskeriförenings anläggningar vid Aneboda uttalar fiskeriintendenten i södra distriktet, att ett för starkt ingripande i föreningens arbetsplan skulle vara till skada. Föreningen anför, bland annat, att det vore en naturlig sak, att allt framgent samarbete mellan dess egen och statens försöksverksamhet skulle äga rum, men att föreningen i avseende å planläggning och utövande av sin försöksverksamhet borde äga så stor handlingsfrihet som möjligt, särskilt som det program föreningen uppgjort för sin försöksverksamhet vore så omfattande, att det på grund av otillräckliga dammresurser endast långsamt kunde fullföljas.

Beträffande *ledningen av försöksverksamheten* framföres av flera fiskeriintendenter och jämväl från vissa andra håll betänkligheter mot att ledningen skulle utövas av föredraganden för ärenden rörande sötvattensfisket inom lantbruksstyrelsen. Det framhålles därvid, att nämnda föredragande på grund av de betungande administrativa arbetsuppgifter, som åvilade honom, knappast kunde medhinna jämväl att omhänderväsa ledningen av försöksverksamheten. I anslutning härtill uttalas av ett par fiskeriintendenter, att det vore olämpligt att i ökad utsträckning taga fiskeristipendiaterna i anspråk för det administrativa arbetet inom lantbruksstyrelsen, enär stipendiaterna redan under nuvarande förhållanden i alltför ringa omfattning tjänstgjorde inom den lokala administrationen. Lantbruksakademien yttrar, att anstalter för bedrivande av vetenskaplig forskningsverksamhet helst borde vara fristående institutioner. I de utlåtanden, där erinringar framställts i fråga om ledningen av verksamheten, ifrågasättes i allmänhet, att en av de av lantbruksstyrelsen föreslagna laboratorerna skulle vara ledare av verksamheten under lantbruksstyrelsen. Å andra sidan framhålles uttryckligen i några yttranden såsom lämpligt, bland annat med hänsyn till angelägenheten av verksamhetens praktiska inriktning, att verksamheten ställes under ovannämnde föredragandes ledning. Jordbruksutredningen, som enligt av Kungl. Maj:t lämnade direktiv har att upptaga till behandling frågan om lantbruksstyrelsens organisation, yttrar att, då beredningen ännu ej varit i tillfälle behandla denna fråga, hade utredningen svårt att fatta ståndpunkt till det framlagda förslaget om förändringar i lantbruksstyrelsens fiskeribyrås organisation och arbetsuppgifter, men att jordbruksutredningen, därest omständigheterna ansåges påkalla ett omedelbart avgörande av ifrågavarande organisationsspörsmål, ej hade något att erinra mot de föreslagna anordningarna under förutsättning, att de i avvaktan på en prövning av frågan om lantbruksstyrelsens organisation i dess helhet tillsvidare gäves provisorisk karaktär.

Mot lantbruksstyrelsens förslag i skrivelsen den 29 oktober 1928 beträffande *personal för centralanstalten* göres i allmänhet ej några erinringar. I fråga om den föreslagna kompetensen för laboratorerna yttra ett par fiskeriintendenter, att vetenskaplig skriftställarverksamhet för dylik befattning ej borde krävas. Vidkommande den föreslagna placeringen av laboratorerna i lönegrad B 26 anför allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att nämnden tagit i övervägande, huruvida man icke skulle kunna åtminstone till en början nöja sig med en befattningshavare med laborators tjänste- och löneställning samt vid hans sida en tjänsteman med lägre lön och assistents grad. Då emellertid enahanda kompetensfordringar borde ställas på centrallaboratoriets båda vetenskapligt utbild-

dade tjänstemän och det med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som föreläge, vore en angelägenhet av vikt, att å båda dessa befattningar kvarhålla väl kvalificerade personer, ansåge sig lönenämnden icke böra framställa någon erinran mot placeringen av befattningarna i lönegrad B 26. Även statskontoret förklarar i det tidigare utlåtande, som statskontoret avgivit över lantbruksstyrelsens framställning den 29 oktober 1928, att med hänsyn till den löneställning, som fiskeriintendenterna och andra med dem jämförliga tjänstemän fått sig tillerkänd, intet vore att erinra mot den av lantbruksstyrelsen föreslagna löneplaceringen av laboratorstjänsterna. Mot lantbruksstyrelsens förslag till löneplacering av fiskerikonsulenten vid den centrala anstalten (B 10) framställes ej någon erinran varken av statskontoret eller lönenämnden, vilken emellertid ifrågasätter benämningen fiskerimästare för denne befattningshavare. I yttranden av ett par fiskeriintendenter göres gällande, att den föreslagna löneställningen för fiskerikonsulenten, bland annat med hänsyn till den utbildning, som krävdes för befattningen, vore för låg.

I det utlåtande, som statskontoret avgivit i anledning av det av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse gjorda erbjudandet, anför statskontoret i fråga om den personal lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 14 december 1929 föreslagit för centralanstalten vid Mälaren: Statskontoret ville för sin del ifrågasätta, huruvida det icke med tanke på det arbete, laboratorerna skulle hava att utföra, samt med hänsyn till möjligheten av deras befordran till fiskeriintendenter, vilka befattningshavare hänförts till lönegrad B 26, kunde anses tillräckligt att placera laboratorerna i lönegrad B 24. Något förslag härom ansåge sig dock statskontoret icke böra framställa. Vad övriga befattningshavare beträffade hade statskontoret intet att erinra mot att fiskerikonsulenten placerades i lönegrad B 10. Kontorsbiträdet synes i varje fall kunna ersättas med ett skrivbiträde i lönegrad B 2. Vad sistnämnda befattningshavare beträffade torde det för övrigt kunna ifrågasättas, huruvida, åtminstone intill dess anstalten kommit i full verksamhet och någon erfarenhet vunnits rörande arbetets omfattning, det verkligen kunde anses vara erforderligt att för skrivgöromålen anställa en fullt avlönad befattningshavare. Sistnämnda synpunkt torde jämväl kunna göras gällande i fråga om vaktmästaren, mot vilkens placering i lönegrad B 5 i övrigt icke torde vara något att erinra.

I sistnämnda utlåtande yttrar statskontoret vidare angående personalstaten för centralanstalten vid Mälaren: Anstaltens personal borde erhålla avlöning enligt ortsgrupp G samt uppföras å extra stat. Befattningshavarnas avlöning borde å anstaltens stat upptagas för laboratorerna enligt löneklass, som vore närmast lägre och för de andra befattningshavarna som vore två löneklasser lägre än grundlöne klassen i den lönegrad, till vilken vederbörande befattningshavare skulle hänföras. Vid uppflyttning i högre löneklass skulle enligt gängse grunder kostnaden för avlöningsförhöjning utgå av för ändamålet anvisat anslag å sjunde huvudtiteln. Däremot borde å anstaltens stat upptagas en särskild förslagsvis beräknad anslagspost avsedd för bestridandet av vikariatersättningar, i den mån sådana kunde ifrågakomma, ävensom av de förmaner, som enligt gällande avlöningsbestämmelser tillkomme befattningshavare å extra stat. Denna anslagspost torde böra bestämmas till cirka 1,000 kronor. Under förutsättning att laboratorerna placerades i

lönegrad B 26 och att särskilda befattningar uppfördes för vaktmästare i lönegrad B 5 och för skrivbiträde i B 2 borde personalstaten beräknas på följande sätt:

2 laboratorer i B 26.....	kronor	16,248	
1 fiskerikonsulent i B 10....	»	2,988	
1 vaktmästare i B 5	»	2,208	
1 skrivbiträde i B 2.....	»	1,836	kronor 23,280
Vikariatsersättningar m. m., förslagsvis.....	»	1,020	
			Förslagsvis, summa kronor 24,300.

Beträffande *omkostnadsstaten för anstalten vid Mälaren* gör statskontoret följande uttalande: Det förefölle statskontoret, som om åtskilliga anslagsposter av lantbruksstyrelsen upptagits väl högt. Särskilt gällde detta de årliga belopp, som beräknats erforderliga för underhåll av byggnader, bibliotek, tryckningskostnader och övriga expenser. En med ledning av omkostnaderna vid vissa andra anstalter gjord överslagsberäkning gäve vid handen, att omkostnadsstaten borde kunna begränsas åtminstone till 15,000 kronor. Hyresinkomsten för vid anstalten befintlig tjänstebostad syntes böra tillföras vederbörlig inkomsttitel i riksstaten och ej redovisas såsom uppbördsmedel i anstaltens stat.

Statskontoret framhåller i samband härmed, att dessutom vissa resekostnader torde komma att uppstå för statsverket genom anstaltens upprätande.

I fråga om *det för budgetåret 1930/1931 erforderliga medelsbehovet för verksamheten vid anstalten vid Mälaren* yttrar statskontoret: Anledning syntes knappast föreligga att för nämnda budgetår beräkna avlöning för annan personal än en laborator och fiskerikonsulenten samt att anställa dessa befattningshavare före den 1 april 1931. Vid sådant förhållande torde avlöningskostnaden för nämnda budgetår endast behöva upptagas till i avrundat tal 2,800 kronor. För samma tid torde såsom omkostnader för anstalten endast behöva beräknas arrende av mark, 500 kronor, och övriga omkostnader, approximativt upptagna till 1,200 kronor, tillhoppa 1,700 kronor. Sammanlagt skulle alltså för budgetåret 1930/1931 behöva anvisas 4,500 kronor.

Statskontoret uttalar vidare, att medlen för anstaltens verksamhet syntes böra upptagas i form av ett förslagsanslag till avlöningskostnader och ett reservationsanslag till omkostnader för anstaltens drift.

Vad angår *storleken av kostnaderna för erforderliga byggnader m. m. för den vid Mälaren ifrågasatta anstalten* uttalar byggnadsstyrelsen, att de till 224,000 kronor upptagna anläggningskostnaderna syntes, såvitt av det därutinnan mycket knapphändiga förslaget kunde bedömas, vara något lågt beräknade, och att totalkostnaderna torde komma att ställa sig omkring 20,000 kronor högre.

Mot lantbruksstyrelsens förslag, att *kostnaderna för anläggande och drift av lokal försöksstation* skulle, i den mån ifrågakomna donationsmedel ej komme att tagas i anspråk för ändamålet, bestridas av vattenavgifter jämlikt 2 kap. 10 § och 6 kap. 9 § vattenlagen har i allmänhet några erinringar ej framställts i de i ärendet avgivna yttrandena. Dock har i ett par utlåtanden uttalats, att avgifter av nämnda slag i första hand och till största delen borde användas till lokala fiskevårdande åtgärder.

Tiden synes mig nu vara inne att åvägabringa en lösning av frågan om anordnande av en rationell undersöknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område, varom förslag förut vid flera tillfällen framkommit. En dylik verksamhet torde vara av synnerligen stor betydelse för sötvattensfisket, enär, såsom i ärendet erinrats, flertalet av de administrativa åtgärder, som kunna ifrågasättas för fiskets upphjälpande, böra bygga på resultat vunna vid en sådan verksamhet. Genom föregående års riksdags beslut om inrättande vid universitetet i Lund av en personlig professur i limnologi åt dåvarande docenten Einar Nauman har en betydelsefull undersökningsverksamhet berörande nu ifrågasatt område kommit till stånd. Den verksamhet, som är avsedd att bedrivas av denne, är visserligen i flera hänseenden av stort värde för sötvattensfisket, men den torde vara av mera teoretisk karaktär, och då den avser hela ämnet limnologi äro dess uppgifter mera omfattande och till övervägande del av annan art än de, som böra tillkomma en undersöknings- och försöksverksamhet, inriktad särskilt på sötvattensfisket. En verksamhet av sistnämnda slag torde, såsom lantbruksstyrelsen framhållit, böra läggas praktiskt och i första hand avse fiskeribiologiska problem. Lantbruksstyrelsens nu framlagda förslag om verksamhetens bedrivande vid en central anstalt vid Stockholm och två lokala försöksstationer — vilket innebär vissa inskränkningar vid jämförelse med tidigare av 1917 års sakkunniga och lantbruksstyrelsen framställda förslag — synes mig innefatta en tillfredsställande lösning av frågan. Genom det frikostiga erbjudandet av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse har möjlighet beretts till uppförande och utrustande av en central anstalt för verksamheten vid Mälaren utan några kostnader för statsverket. Visserligen komma de årliga kostnaderna för verksamheten vid en dylik anstalt att uppgå till något högre belopp än utgifterna för en undersökningsverksamhet vid det av lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 28 oktober 1929 ifrågasatta centrallaboratoriet, men denna ökning torde få anses jämförelsevis ringa i förhållande till de fördelar för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande, som bland annat anstaltens förläggande till sjö synes medföra. Jag tvekar alltså ej att tillstyrka donationens mottagande.

Vad angår de lokala försöksstationerna skulle enligt lantbruksstyrelsens förslag en i enskild ägo nu befintlig fiskodlingsanstalt vid Kälarna i Jämtland inköpas såsom försöksstation för Norrland och såsom försöksstation för södra delen av landet användas södra Sveriges fiskeriförenings station vid Aneboda. I vissa från Norrland avgivna yttranden har uttalats, att försöksstationen för Norrland på grund av de säregna förhållandena i dess nordliga delar, där de viktigaste fiskevattnen vore belägna, borde förläggas till vatten i Västerbottens eller Norrbottens län. Det torde knappast vara erforderligt att redan nu taga ståndpunkt till frågan om lämpligaste plats för stationens förläggande utan synes där-

med kunna anstå, till dess riksdagens beslut i fråga om upprättandet av en försöks- och undersökningsverksamhet föreligger, samt i övrigt i avbidan på vidare utredning. Emellertid torde böra framhållas att, på sätt lantbruksstyrelsen berört, försök utom vid de lokala försöksstationerna även böra komma till utförande, bland annat, vid fiskodlingsanstalter och givetvis i erforderlig mån vid sådana anstalter vid vattendrag i övre Norrland. Det synes lämpligt, att södra Sveriges fiskeriförenings station vid Aneboda i erforderlig utsträckning tages i anspråk för statlig försöksverksamhet för södra delen av landet. I innevarande års statsverksproposition har jag också i samband med hemställan om anslag till föreningens verksamhet (IX H. T. punkt 108) förordat, att nödiga villkor rörande rätt till dylikt utnyttjande föreskrivas för anslaget tillgodonjutande. Det torde knappast behöva befaras, att genom den statliga försöksverksamheten några olägenheter av betydelse skulle uppkomma vid föreningens egen försöksverksamhet. Jag vill jämväl erinra, att föreningens årliga utgifter till nära två tredjedelar bestridas genom statsbidrag samt att staten lämnat betydande bidrag till anläggningskostnader.

Beträffande ledningen av ifrågavarande verksamhet synes mig lämpligt att denna, på sätt lantbruksstyrelsen föreslagit, förläggas till lantbruksstyrelsen och utövas av föredraganden av ärenden rörande sötvattensfisket. Därigenom skulle bland annat vinnas garanti för att verksamheten inriktas på de för det praktiska fisket viktigaste åtgärderna. Då emellertid, såsom ovan berörts, spörsmål angående omorganisation av lantbruksstyrelsen är beroende av utredning inom jordbruksutredningen, torde ifrågavarande anordning allenast böra givas provisorisk karaktär.

Vidkommande personalbehovet för den centrala försöksanstalten synes mig ej vara något att erinra mot lantbruksstyrelsens förslag, att vid densamma böra anställas två laboratorer i lönegrad B 26 och en annan tjänsteman i lönegrad B 10, vilken senare befattningshavare lämpligen torde böra benämnas fiskmästare. Att på sätt statskontoret i sitt senare utlåtande ifrågasatt placera laboratorerna i lägre lönegrad än B 26, torde ej vara tillrådligt med hänsyn till den kompetens, som bör krävas för befattningarna, och till angelägenheten av att för vinnande av nödig arbetskontinuitet kvarhålla lämpliga personer å tjänsterna. För övervakning och skötsel av anstalten med därtill hörande dammar m. m. och för utförande av andra där förekommande göromål torde, på sätt lantbruksstyrelsen framhållet, vara erforderligt, att vaktmästare anställas, mot vilkens placering i lönegrad B 5 ej torde vara något att erinra. Likaså finner jag lantbruksstyrelsen hava anfört övertygande skäl för anställande vid anstalten av ett kontorsbiträde och för denna befattningshavares placering i lönegrad B 4.

Den för anstalten avsedda personalen torde böra uppföras å extra stat och erhålla avlöning enligt Ortsgrupp G. I överensstämmelse med vad statskontoret ifrågasatt torde i staten avlöningarna böra upptagas, för

laboratorerna enligt löneklass, som är närmast lägre, och för övriga befattningshavare enligt löneklass, som är två löneklasser lägre än grundlöneklassen i den lönegrad, till vilken vederbörande befattningshavare skall hänföras. För bestridandet av vikariatsersättningar och de förmaner, som enligt gällande avlöningsbestämmelser tillkomma befattningshavare å extra stat, bör, såsom statskontoret erinrat, en förslagsvis beräknad anslagspost upptagas i staten, vilken post i enlighet med statskontorets förslag torde kunna sättas till omkring 1,000 kronor.

I enlighet med ovanstående skulle personalstaten för den centrala anstalten erhålla följande utseende:

2 laboratorer i B 26	kronor 16,248	
1 fiskmästare i B 10	» 2,988	
1 vaktmästare i B 5	» 2,208	
1 kontorsbiträde i B 4	» 2,052	kronor 23,496
Vikariatsersättningar m. m., förslagsvis	» 1,004	
		Förslagsvis, summa kronor 24,500.

Driftkostnaderna för anstalten torde, åtminstone tills någon erfarenhet vunnits om medelsbehovet, ej böra beräknas högre än till det av statskontoret ifrågasatta beloppet 15,000 kronor. Möjligt är dock att nämnda belopp kan finnas vara väl knappt tilltaget. Hyresinkomsten å tjänstebostäder vid anstalten torde böra tillföras vederbörande inkomsttitel i riksstaten.

Såsom lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 29 oktober 1928 och statskontoret i sitt senare yttrande framhållit, torde jämväl vissa resekostnader uppkomma. Rörande dessas bestämmande torde närmare utredning böra ske. Kostnaderna, som böra bestridas från nionde huvudtitelns förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar, torde emellertid ej komma att uppgå till något större belopp och påkalla ej höjning av samma anslag.

Vad angår medelsbehovet för budgetåret 1930/1931 för den centrala anstalten delar jag statskontorets mening, att anledning ej synes föreligga att under nämnda budgetår anställa annan personal än en laborator och fiskmästaren, båda från och med den 1 april 1931. För avlöning av dessa befattningshavare under tiden april—juni 1930 torde böra beräknas i avrundat tal 2,800 kronor. Såsom omkostnader för anstalten torde, i överensstämmelse med vad statskontoret ifrågasatt, allenast böra upptagas arrendeavgift 500 kronor och driftkostnader i övrigt, beräknade till 1,200 kronor, eller sålunda tillhoppa 1,700 kronor. Sammanlagt skulle alltså för budgetåret 1930/1931 erfordras ett belopp av 4,500 kronor.

Såsom statskontoret föreslagit synas de för anstaltens verksamhet erforderliga medel böra i riksstaten upptagas i form av ett förslagsanslag till avlöningskostnader och ett reservationsanslag till anstaltens drift.

Mot lantbruksstyrelsens förslag, att anskaffnings- och driftkostnaderna för den ifrågasatta försöksstationen i Norrland böra — i den mån ut-

gifterna för inköp och iståndsättande av sådan station ej komma att utgå av omförmälda donationsmedel — bestridas av vattenavgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen och i viss utsträckning jämväl av vattenavgifter enligt 6 kap. 9 § samma lag, synes mig ej vara något att erinra.

I det föregående har jag tillstyrkt indragning av fiskeriassistentbefattningen vid statens lokala fiskeriadministration.

Samarbete mellan hushållningssällskapen och statens fiskeritjänstemän.

Jämlikt instruktionen för statens lokala fiskeriadministration den 12 november 1923 (nr 396) åligger det fiskeriintendent, bland annat, att träda i förbindelse med vederbörande hushållningssällskap och dess förvaltningsutskott samt att meddela de för fiskerinäringsens befrämjande med bidrag av statsmedel inom distriktet anställda personer anvisningar och råd beträffande deras verksamhet. I sällskapens instruktioner för länsfiskeritjänstemännen torde i regel skyldighet vara föreskriven för tjänstemännen att samarbeta med fiskeriintendenten inom distriktet, att uppgöra årets resplan i samförstånd med denne o. s. v. dock att i en del hushållningssällskapens instruktioner föreskrift om dylikt samarbete saknas. Därjämte utövar fiskeriintendenten inom flera sällskap efter därom av sällskapet framställd begäran en rådgivande verksamhet, dels mera tillfälligt, dels stadigvarande genom deltagande i vederbörande fiskerikommittés eller fiskerinämnds sammanträden.

Förut nämnda *sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m.* uttalade i sitt den 17 juni 1920 avgivna betänkande, att den för det dåvarande bestående samverkan mellan statens fiskeriadministration och hushållningssällskapens organ för fiskets främjande icke erhållit den omfattning eller ordnats under så tillfredsställande former, som förhållandena påkallade. I anslutning härtill framhölls, att sällskapens dåvarande organ för fiskeriärendenas handläggning understundom saknade erforderlig sakkunskap och för olika intressen representativ sammansättning. Särskilt syntes fisikinplanteringsverksamheten på grund av brist på tillräcklig insikt hos de verkställande organen hava ådagalagt nödvändigheten av en ny och mera tillfredsställande ordning. För åvägbringande av bättring i berörda förhållanden föreslogo de sakkunniga, att inom varje hushållningssällskap skulle utom i särskilda av lantbruksstyrelsen medgivna undantagsfall finnas en fiskerinämnd, i vilken vederbörande fiskeriintendent skulle vara självskriven ledamot.

Lantbruksstyrelsen anför i sin skrivelse den 29 oktober 1928 i förevarande hänseende huvudsakligen följande:

Såvitt lantbruksstyrelsen kunnat finna hade samarbetet mellan hushållningssällskapen och fiskeriintendenterna i det hela taget varit tillfredsställande, om också i vissa fall av en eller annan anledning åtskilligt i detta

hänseende brustit. Enligt lantbruksstyrelsens mening vore det emellertid synnerligen angeläget, att ett omfattande samarbete komme till stånd mellan hushållningssällskapen och fiskeriintendenterna. Därigenom skulle bägge parternas arbete underlättas och främjas till gagn för fiskerinäringen. Förslaget att inom varje hushållningssällskap skulle finnas en fiskerinämnad med vederbörande fiskeriintendent såsom självskriven, ehuru ej röstberättigad ledamot torde innebära en god lösning av frågan. Då emellertid för närvarande inom några hushållningssällskap särskilda fiskerinämnader eller motsvarande organ ej funnes, torde måhända ej böra föreskrivas, att saken nödvändigtvis skulle ordnas på angivna sätt. Ungefär samma garanti för ett betryggande samarbete torde nämligen kunna åstadkommas även därigenom, att för sällskap, som ej hade särskild fiskerinämnad, föreskreves såsom villkor för statsbidrag skyldighet att i alla frågor rörande åtgärder för fisket, för vilka bidrag av statsmedel tillgodosjöttes, inhämta vederbörande fiskeriintendents mening. Om sällskapen komme i åtnjutande av dels förslaget högre bidrag för avlöning av länsfiskeritjänstemän och dels, såsom i styrelsens utredning föreslagits, vissa fiskeavgiftsmedel för utökning av fiskodlingsverksamheten, torde det jämväl ligga i sällskapens eget intresse att å sin sida på allt sätt söka medverka till åstadkommandet av bättring i nuvarande förhållanden.

I samband härmed ville lantbruksstyrelsen framhålla vikten därav, att samarbete komme till stånd även mellan de olika hushållningssällskapens fiskerinämnader, vilket emellertid bleve självfallet i den mån en och samma fiskeriintendent finge inflytande på verksamheten inom olika hushållningssällskaps områden.

Av de i ärendet avgivna *yttrandena* inhämtas i förevarande fråga bland annat:

Av, bland andra, fiskeriintendenter och många hushållningssällskaps förvaltningsutskott framhålles det stora värdet av ett förbättrat samarbete mellan hushållningssällskapen och fiskeriintendenterna. Det uppgives i flera yttranden, att något samarbete knappast förekomme inom vissa hushållningssällskap. Såsom orsak därtill angives i vissa yttranden fiskeriintendenternas stora arbetsbörda. Mot lantbruksstyrelsens förslag till åstadkommande av bättre samarbete har i allmänhet ej någon erinran framställts. I några yttranden ifrågasättes dock såsom obligatoriskt villkor för statsbidrag till hushållningssällskap inrättande inom sällskapet av en fiskerikommitté med fiskeriintendenten som ledamot. I vissa yttranden förordas, att fiskeriintendenterna skall äga rösträtt inom fiskerikommittén, och framhålles jämväl, att fiskerintendenten åtminstone borde tillförsäkras rätt att få skiljaktig mening antecknad i protokollet. I några yttranden uttalas, att det ej syntes erforderligt föreskriva att där fiskerikommitté ej funnes, fiskeriintendents samtycke skulle inhämtas till *alla* åtgärder, för vilka statsbidrag ifrågasattes. Kontrollen över fiskodling beröres i flera yttranden. Vad som yttrats därom kommer att anmärkas i samband med behandlingen av frågan om utvidgad fiskodling.

Det synes mig av vikt att åvägabringa ett bättre samarbete mellan hushållningssällskapen och statens fiskeritjänsteman än som för närvarande förekommer. Det av mig förut förordade förslaget om utökning av

Departements-
chefen.

fiskeriintendenternas antal torde vara ägnat att i viss mån åstadkomma bättring i nuvarande förhållanden, men även andra åtgärder torde vara erforderliga. Lämpligt synes vara, att fiskeriintendenterna erhålla säte i de fiskerinämnder eller motsvarande organ, som inrättats av de flesta hushållningssällskap. Det lär knappast vara påkallat fordra, att fiskeriintendent skall äga rösträtt inom nämnden, men torde han böra hava rätt få sin mening antecknad i protokollet. Beträffande de hushållningssällskap, inom vilka fiskerinämnd eller motsvarande organ ej finnes, torde, såsom lantbruksstyrelsen föreslagit, böra såsom villkor för beviljande av statsbidrag till sällskapen föreskrivas, att fiskeriintendentens mening skall hava inhämtats rörande åtgärd, för vilken statsbidraget ifrågasättes. Framhållas må att möjligheten att inrätta fiskerinämnd står sällskap till buds, som skulle finna nämnda villkor betungande. Frågan rörande kontroll över hushållningssällskapens fiskodlingsverksamhet ämnar jag upptaga i samband med behandlingen av lantbruksstyrelsens förslag om utvidgad fiskodlingsverksamhet.

Hushållningssällskapens fiskeritjänstemän.

Den icke statliga fiskeriförvaltningen omhänderhaves av hushållningssällskapen. För detta ändamål äro i allmänhet hos hushållningssällskapen anställda länsfiskeritjänstemän och såsom verkställande organ finnes — åtminstone inom de flesta hushållningssällskap — dessutom en särskild fiskerikommitté, -nämnd, -styrelse eller -förening. Länsfiskeritjänstemännen hava till uppgift i första hand att tillhandagå allmänheten med råd och upplysningar samt att verka för bildandet av fiskeriföreningar och utföra fiskodling och fisikinplanteringar. Därjämte hava de vanligen till åliggande att utan särskild ersättning övervaka gällande fiskestadgars efterlevnad. I de län, där fiskeristatistik insamlas, medverka ifrågavarande tjänstemän även vid detta arbete.

Utom genom den verksamhet, som utövas av dessa tjänstemän, verka sällskapen för fiskerinäringens höjande genom anläggande och drivande av fiskodlingsanstalter, genom anordnande av kurser i navigation, genom premiering av dammhushållningar, insjöfiskeri och fiskberedning, anordnande av studieresor, utställningar, förmedling av låneunderstöd m. m.

För bestridande av de med ifrågavarande verksamhet förenade kostnader åtnjuta hushållningssällskapen sedan lång tid tillbaka bidrag av statsmedel. Dessa bidrag hava under senare år utgått från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. Nämnda anslag utgjorde under åren 1921 och 1922 105,000 kronor, varav 30,000 kronor

till statistik, under år 1923 99,000 kronor, varav 24,000 kronor till statistik. För vartdera av budgetåren 1924/1925—1925/1926 uppfördes anslaget med 78,500 kronor, för budgetåret 1926/1927 med 60,000 kronor samt har för därpå följande budgetår åter upptagits med 78,500 kronor. Jämlikt kungörelsen den 10 december 1920, nr 824, med däri genom kungörelserna nr 192/1923 och 38/1924 vidtagna ändringar må av nämnda anslag årligen *dels* 65,500 kronor tilldelas hushållningssällskap eller landsting såsom bidrag till fiskeriadministrationen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna, därav 2,500 kronor må användas till studieresor för fiskare, fiskeriarbetare och länsfiskeritjänstemän och 1,000 kronor till premiering av välskötta dammhushållningar och insjöfiskeriet på sötvattensfiskets område samt av fiskberedning på saltsjöfiskets område *dels ock* 13,000 kronor tilldelas hushållningssällskap, landsting eller andra ortskorporationer såsom bidrag till insamlande beträffande saltsjöfisket av primäruppgifter för fiskeristatistik. Statsbidrag må dock icke utgå med större belopp än som motsvarar, vad beträffar insamlande av primäruppgifter för fiskeristatistik, tre fjärdedelar av de för sådant ändamål använda medel samt, vad angår övriga ändamål, hälften av de medel, som använts för ändamålet.

Rörande användningen av nämnda anslag och hushållningssällskapens utgifter för hithörande ändamål under åren 1923—1927 har lantbruksstyrelsen upprättat en i dess skrivelse den 29 oktober 1928 intagen tablå.

Å r	Bidrag av statsmedel till		Hushållningssällskapens utgifter för administrationen				
	administrationen Kronor	statistik Kronor	Löner och resor Kronor	Fiskodling Kronor	Diverse Kronor	Summa Kronor	Statistik Kronor
1923	71,995: 49	23,609: 75	100,113: 80	27,037: 30	36,092: 84	163,243: 94	37,919: 09
1924	65,500: —	12,798: 75	103,328: 28	30,096: 39	33,427: 85	166,852: 52	26,833: 22
1925	65,500: —	13,000: —	108,418: 78	39,183: 47	35,115: 81	182,718: 06	21,016: 33
1926	66,600: —	13,000: —	116,012: 84	34,268: 90	27,368: 30	177,649: 54	21,660: 99
1927	63,050: —	13,000: —	125,076: 49	38,814: 96	24,410: 70	188,302: 16	22,284: 25
Medeltal	65,529: 10	15,081: 70	110,589: 94	33,880: 20	31,283: 10	175,753: 24	25,942: 77
	81,610: 80		62.9 %	19.3 %	17.8 %		

Enligt från lantbruksstyrelsen inhämtade upplysningar uppgingo hushållningssällskapens utgifter för administrationen under år 1928 till 203,380 kronor 93 öre, därav för löner och resor 131,589 kronor 93 öre, för fiskodling 39,732 kronor 26 öre och för diverse ändamål 32,058 kronor 94 öre, samt under år 1929 till 207,225 kronor 55 öre.

I anslutning till nämnda tablå framhåller lantbruksstyrelsen, att ehuru innehållet i kungörelsen den 10 december 1920 torde giva stöd för den uppfattningen, att det från början varit avsett, att sällskapen i statsbidrag skulle åtnjuta ungefärligen lika stora belopp, som de själva beviljat för

ändamålet, hade emellertid i verkligheten ej så blivit fallet. Av tabellen framginge nämligen, att sällskapens totalutgifter, med undantag för statistiken, under åren 1923—1927 uppgått till i medeltal 175,753 kronor 24 öre, alltså betydligt mera än det dubbla statsbidraget för samma ändamål. Statsbidragen hade i själva verket under nämnda 5-års period uppgått blott till i medeltal 37.9 procent av totalutgifterna. Dessa kunde lämpligen uppdelas på tre poster, nämligen

1) löner och resekostnader	110,589: 94 kronor
2) fiskodling	33,880: 20 »
3) diverse utgifter	31,283: 10 »

eller respektive 62.9, 19.3 och 17.8 procent. Om motsvarande fördelning tillämpades på statsbidraget, skulle detta alltså hava utgjort: för löner och resor 41,846 kronor, för fiskodling 12,840 kronor och för diverse utgifter 11,842 kronor, allt i medeltal för åren 1923—1927.

Såsom ett allmänt omdöme om hushållningssällskapens verksamhet till fiskerinäringens befrämjande anför lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 29 oktober 1928 att, ehuru denna verksamhet i de flesta fall utmärkts av sunda och ändamålsenliga principer, måste den dock anses vara behäftad med vissa brister. De viktigaste anledningarna därtill vore enligt styrelsens uppfattning att söka dels i fiskeritjänstemännens mindre tillfredsställande ställning i ekonomiskt hänseende, dels ock i bristande samarbete mellan sällskapen och statens fiskeritjänstemän.

Vad angår *länsfiskeritjänstemännen* uppgiver lantbruksstyrelsen i omnämnda skrivelse, att under år 1927 funnos inom de särskilda hushållningssällskapen följande antal länsfiskeritjänstemän med instruktörs- och konsulentverksamhet och med nedanstående avlöningsförmåner, förekommande ålders- och dyrtidstillägg inberäknade:

	Antal	Avlöning Kr.
Stockholms läns och stads hushållningssällskap.....	2	4,356: — ¹
Uppsala läns »	1	515: — ²
Södermanlands läns »	1	3,510: —
Östergötlands läns »	1	2,400: —
Jönköpings läns »	1	2,655: —
Kronobergs läns »	1	2,800: —
Kalmar läns norra »	1	3,425: —
» » södra »	1	2,850: —
Gotlands läns landsting	1	2,500: —
Blekinge läns »	1	1,753: —
Kristianstads läns »	1	2,904: —
Malmöhus läns »	1	3,744: —

¹ Hälften åt var.

² Egentligen blott tillsyn.

		Antal	Avlöning Kr.
Hallands län	hushållningssällskap.....	—	—
Göteborgs och Bohus län	»	—	—
Älvsborgs län norra	»	1	2,400: —
» » södra	»	1	2,000: —
Skaraborgs län	»	1	4,200: —
Värmlands län	»	1	3,500: —
Örebro län	»	1	2,950: —
Västmanlands län	»	1	1,348: 60
Kopparbergs län	»	2	2,400: — ¹
Gävleborgs län	»	2	2,070: — ²
Västernorrlands län	»	2	4,560: — ³
Jämtlands län	»	1	2,600: —
Västerbottens län	»	1	2,720: —
Norrbottnens län	»	1	2,400: —
	Summa	28	66,560: 60.

Rörande nämnda tablå må erinras, att, enligt uppgift av fiskeriintendenten i övre norra distriktet och Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i deras i ärendet avgivna utlåtanden, de i tablån för länsfiskeritjänstemännen i samma län och Norrbottens län angivna lönebeloppen avse tjänstemännens grundlön, utom vilken de äro berättigade till dyrtidstillägg och tjänstemannen i Östergötlands län därjämte till vissa ålderstillägg.

Lantbruksstyrelsen framhåller i anslutning till tablån, att endast två län, nämligen Hallands samt Göteborgs och Bohus län, saknade fiskeritjänstemän, vilket ägde samband med sötvattensfiskets ringa betydelse i dessa län och förefintligheten av särskilda fiskeritillsyningsmän för havsfisket. Den för Uppsala län upptagna tjänstemannen hade såsom huvudsakligt åliggande endast fiskeritillsyn och vore därför knappast fullt jämförlig med övriga fiskeritjänstemän. Av övriga län hade flertalet en fiskeritjänsteman. Några län hade dock två, i vilka fall, med undantag för Kopparbergs län, den enes verksamhetsområde omfattade sötvattensfisket och den andres havsfisket. I Norrbottens län hade tidigare funnits en särskild fiskeritjänsteman för sötvattensfisket, men denna befattning hölles av ekonomiska skäl för närvarande vakant.

Förut omförmälda *sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m.* föreslogo i sitt den 17 juni 1920 avgivna betänkande, att länsfiskeritjänstemännen i viss mån skulle jämföras med vissa av hushållningssällskapens övriga tjänstemän och så-

¹ 1,800 kronor till den ene, 600 kronor till den andre.

² 1,005 » » » » , 1,065 » » » » .

³ Hälften åt var.

lunda dels komma i åtnjutande av bättre och mera likformiga löneförmåner, dels även få sina åligganden angivna. Lönen ansågo de sakkunniga med hänsyn till fiskeritjänstemännens i jämförelse med jordbrukskonsulenterna lägre kompetens — dessa senares grundlön uppgick för det dåvarande till 3,000 kronor — böra utgå med 2,500 kronor. Denna grundlön skulle bestridas av statsmedel, varemot samtliga resekostnader skulle bestridas av vederbörande ortskorporationer. Enligt de sakkunnigas beräkningar skulle erfordras 33 länsfiskeritjänstemän, 21 för sötvattensfisket och 12 för havsfisket, varför sålunda det för deras avlönande erforderliga beloppet skulle uppgå till sammanlagt 82,500 kronor.

Såsom ovan berörts, har *föreningen Sveriges fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 april 1927 hemställt om vidtagande av åtgärder för beredande av högre avlöning till länsfiskeritjänstemännen att utgå av statsmedel.

I skrivelsen hemställes, att länsfiskeritjänstemännen måtte komma i åtnjutande av en lön av 3,500 kronor, vartill skulle komma 3 ålderstillägg, vartdera å 400 kronor efter 5, 10 och 15 års tjänst, samt att benämningen på tjänstemännen måtte bliva fiskerikonsulent. Lönen föreslås skola helt utgå av statsmedel. Lönebeloppets storlek har beräknats efter samma relation till jordbrukskonsulenternas lön som den av de sakkunniga föreslagna eller $\frac{5}{6}$ av nämnda lön, därvid emellertid hänsyn tagits till det för närvarande till jordbrukskonsulenter utgående lönebeloppet 4,200 kronor. Föreningen anför, att om till en början endast en länsfiskeritjänsteman, anställdes inom varje hushållningssällskap — med undantag av Hallands samt Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap, där någon dylik tjänsteman icke erfordrades — skulle statsbidraget för avlöning till 24 länsfiskeritjänstemän, ålderstilläggen ej medräknade, uppgå till 84,000 kronor. Därjämte borde enligt föreningens förmenande statsbidrag utgå för bestridandet av hälften av avlöningen till de länsfiskeritjänstemän utöver, som hushållningssällskap kunde finna sig böra anställa.

Lantbruksstyrelsen föreslår i sin skrivelse den 29 oktober 1928, att en minimiavlöning till belopp av 2,800 kronor fastställes för länsfiskeritjänstemännen samt att hälften därav bestrides av statsmedel. Styrelsen anför härutinnan huvudsakligen följande:

Av den av styrelsen upprättade tablån angående fiskeritjänstemännens löner framginge, att lönerna vore mycket olika och i vissa fall ej uppginge ens till 2,000 kronor. Det vore tydligt, att i nämnda fall tjänstemannen ej kunde ägna sig odelat åt sin verksamhet såsom fiskeritjänsteman utan jämväl måste anlita andra inkomstkällor. Man kunde ej heller förutsätta, att dessa tjänstemän skulle arbeta med samma nit och intresse under nuvarande ekonomiska villkor, som om de åtnjöte en mera tryggad ställning. Även, där lönerna uppginge till högre belopp, torde det inträffa, att fiskeritjänstemännen sökte förbättra sin ekonomi genom att ägna sig åt olika bisysslor. Följden härav kunde emellertid bli den, att åt fiskeritjänstemännens egentliga uppgifter ej ägnades erforderlig tid.

Lantbruksstyrelsen kunde ej förorda förslaget, att länsfiskeritjänstemännens lön skulle sättas till belopp, motsvarande $\frac{5}{6}$ av jordbrukskonsu-

laternas avlöning och helt utgå av statsmedel. Ett genomförande av det samma skulle nämligen innebära ett fullständigt frångående av de nuvarande grunderna för statens understöd till fiskerinäringens främjande samt medföra en alltför stor ökning av statens kostnader för ändamålet.

För att åstadkomma en förbättring i fråga om lönerna och bringa någon ordning och likformighet i de nuvarande förhållandena, funne lantbruksstyrelsen det vara nödvändigt, att en viss minimiavlöning fastställdes för ifrågavarande tjänstemän. Enligt lantbruksstyrelsens mening torde ett belopp av 2,800 kronor vara lämpligt, och borde i överensstämmelse med de nuvarande grunderna för bidrag hälften av detta belopp bestridas av statsmedel. I denna minimiavlöning skulle inräknas såväl grundlön som även i förekommande fall dyrtidstillägg och ålders-tillägg. Huvudsaken syntes enligt lantbruksstyrelsens mening vara, att varje länsfiskeritjänsteman tillförsäkrades en sammanlagd årlig inkomst av minst 2,800 kronor. Härutöver skulle det givetvis stå hushållningssällskap fritt att såsom för närvarande även inom flera hushållningssällskap vore fallet avlöna sina länsfiskeritjänstemän med högre belopp. Kostnaderna för merbeloppet borde emellertid helt bestridas av hushållningssällskapen själva.

Det syntes böra fordras, att länsfiskeritjänsteman med fastställd minimiavlöning icke finge innehava annan regelbunden och avlönad befattning utan tillstånd av hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Skulle i undantagsfall förhållandena inom något hushållningssällskap för närvarande vara sådana, att det mötte alldeles särskilda svårigheter för sällskapet att uppfylla villkoret om minimiavlöning till vederbörande tjänsteman, syntes möjlighet genom dispens av Kungl. Maj:t böra beredas sällskapet att åtminstone till en viss tid, intill dess förhållandena kunde ordnas, tillgodonjuta statsbidrag enligt nuvarande ordning för avlöande av fiskeritjänsteman.

Lantbruksstyrelsen uttalar vidare i skrivelsen den 29 oktober 1928, att i samband med fastställande av minimiavlöning för länsfiskeritjänstemännen borde även föreskrivas vissa *kompetensvillkor* för dem. Styrelsen yttrar härutinnan:

Vid reglering av lönerna för hushållningssällskapens länsfiskeritjänstemän i och för beredande av delaktighet uti statens pensionsanstalt hade i förekommande fall även föreskrivits vissa kompetensvillkor. Nämda kompetensvillkor innebure krav på genomgång av fiskeriskola med av lantbruksstyrelsen fastställd eller godkänd undervisningsplan samt minst 5 års praktik som fiskare. Motsvarande kompetensvillkor borde gälla för alla länsfiskeritjänstemän med fastställd minimiavlöning, därvid dock istället för praktik som fiskare jämväl även praktiskt arbete vid fiskodlingsanstalt eller annan därmed jämförlig verksamhet torde kunna godtagas. Det syntes lantbruksstyrelsen lämpligt, att det närmare fastställandet av kompetensvillkoren överlämnades åt lantbruksstyrelsen. Kompetenskraven borde dock ej gälla såsom villkor för statsbidrag till kostnaderna för de för närvarande hos hushållningssällskapen anställda tjänstemännen, som ej fyllde nämnda fordringar.

I fråga om *antalet länsfiskeritjänstemän* yttrar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att man borde räkna med ett behov för hela landet av 29 tjänstemän.

Till en början torde man böra räkna med en dylik tjänsteman inom varje hushållningssällskap med undantag för Hallands samt Göteborgs och Bohus län, där behov av dylika tjänstemän nu knappast torde förefinnas. Vad anginge länen utmed landets ostkust torde för vissa av desamma tvenne länsfiskeritjänstemän, en för havsfisket och en för sötvattensfisket, anses vara erforderliga. Detta gällde de län, som dels hade en lång kuststräcka med större skärgård dels även ett större antal sjöar och rinnande vattendrag, och där följaktligen ett stort antal olika arbetsuppgifter å fiskets område förefunnos. Sålunda vore tvenne länsfiskeritjänstemän erforderliga uti Stockholms, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Man syntes därför enligt lantbruksstyrelsens mening för närvarande böra räkna med ett behov för hela landet av 29 länsfiskeritjänstemän. Efter en minimiavlöning av 2,800 kronor skulle för avlöning av dessa erfordras ett belopp av 81,200 kronor, varav hälften skulle bestridas av statsmedel.

I det utlåtande, som lantbruksstyrelsen den 17 februari 1930 avgivit beträffande den av länsstyrelsen i Värmlands län i dess i ärendet avgivna yttrande väckta frågan om anställande jämväl av en särskild fiskeritjänsteman för Vänern (se sid. 5), tillstyrker lantbruksstyrelsen förslaget därom.

Styrelsen yttrar, att en sådan åtgärd skulle vara av stor betydelse för upphjälpande av Vänernfisket, som för närvarande — särskilt beträffande sikfisket och laxfisket — befunde sig i en nedgångsperiod, samt indirekt vara till gagn för de Vänern angränsande läners insjöfiske, enär de i dessa län anställda fiskeritjänstemännen skulle kunna ägna ökad tid åt arbetet för sistnämnda fiske. Angående fördelningen av de kostnader för bestridande av ifrågakvarande tjänstemans avlöning och resor, som icke skulle utgå av statsmedel, och angående hans stationsort m. m. borde närmare överenskommelse träffas mellan vederbörande hushållningssällskap. Enligt vad styrelsen inhämtat torde några mera avsevärda svårigheter för uppnående av en sådan överenskommelse ej förefinnas.

Vidkommande *länsfiskeritjänstemännens benämning* anser lantbruksstyrelsen, att benämningen bör vara fiskeriinstruktör. Styrelsen yttrar härutinnan:

Fiskeritjänstemännens benämning vore för närvarande mycket olika, såsom fiskeriinstruktör, fiskerikonsulent, fiskeriöver tillsyningsman, fiskeriundervisare etc. Länsfiskeritjänstemännens förening hade föreslagit benämningen fiskerikonsulent. Ehuru tjänstemännen huvudsakligen utöva konsulentverksamhet, syntes enligt lantbruksstyrelsens mening benämningen lämpligast böra vara fiskeriinstruktör, såväl med hänsyn till att denna titel torde vara den för närvarande allmännaste som även på den grund, att titeln konsulent syntes förutsätta en något högre utbildning än som kan anses böra krävas av nämnda tjänstemän.

Beträffande *kostnaderna för länsfiskeritjänstemännens resor* hemställer lantbruksstyrelsen, att högre belopp av statsmedel än som för närvarande utgår ställes till förfogande för utlämnande av statsbidrag för nämnda ändamål. I nu gällande grunder för statsbidrags utgående, enligt vilka sådant bidrag må beviljas med belopp intill hälften sällskapens utgifter för ändamålet, ifrågasätter styrelsen ej ändring.

Styrelsen yttrar i denna del i skrivelsen den 29 oktober 1928: Hushållningssällskapens utgifter för fiskeritjänstemännens löner och resor hade enligt den av lantbruksstyrelsen upprättade tablån för åren 1923—1927 i medeltal för vart år uppgått till 110,590 kronor. Härav hade i löner till länsfiskeritjänstemännen utgått omkring 66,600 kronor samt i arvoden till vissa lokalt anställda fiskeritillsyningsmän ytterligare ett belopp av omkring 2,000 kronor eller sammanlagt 68,600 kronor. Det efter avdrag av sistnämnda belopp återstående beloppet av utgifterna för löner och resor eller omkring 42,000 kronor hade använts för bestridande av kostnaderna för länsfiskeritjänstemännens resor. Det syntes emellertid lantbruksstyrelsen önskvärt, att ett något högre belopp kunde disponeras för ifrågavarande ändamål, såväl med hänsyn till den ifrågasatta ökningen uti länsfiskeritjänstemännens antal som framför allt med hänsyn till den allmänna stegring uti hushållningssällskapens verksamhet å fiskets område, som lantbruksstyrelsen förväntade bliva en följd av ett genomförande utav styrelsens i olika avseenden framlagda förslag. En höjning av nämnda belopp med 20 procent eller till i runt tal 50,400 kronor torde därför böra beräknas vara erforderlig.

I sin skrivelse den 17 februari 1930 anför lantbruksstyrelsen, att till bestridande av resekostnaderna för en särskild fiskeritjänsteman för Vänern borde beräknas statsbidrag å 900 kronor, med vilket belopp sålunda det av styrelsen förut ifrågasatta statsbidraget till länsfiskeritjänstemännens resekostnader borde höjas.

Enligt av lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928 framlagda förslag skulle alltså för bestridandet av utgifter för länsfiskeritjänstemännens löner och resor böra beräknas ett belopp av sammanlagt 131,600 kronor. Styrelsen framhåller, att hälften av detta belopp eller avrundat uppåt 66,000 kronor borde utgå av statsmedel, vilket skulle innebära en förhöjning av nuvarande sammanlagda statsbidrag för hithörande ändamål med omkring 24,150 kronor. I skrivelsen den 17 februari 1930 erinrar styrelsen, att för anställande av en för Vänern avsedd fiskeritjänsteman skulle erfordras ökning av statsbidraget med ytterligare (1,400 + 900 =) 2,300 kronor.

Lantbruksstyrelsen föreslår vidare, att det belopp, som enligt kungörelsen den 10 december 1920, nr 824, må utgå såsom bidrag till fiskeriadминистраtionen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna borde uppdelas i två skilda poster, varav den ena finge tilldelas hushållningssällskapen såsom bidrag till deras utgifter för fiskeritjänstemännens löner och resor och den andra såsom bidrag till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. Därest hela den för förstnämnda ändamål avsedda anslagsposten icke skulle åtgå, syntes dock överskottet böra få användas till övriga åtgärder för fiskets befrämjande i de särskilda orterna.

Av de i ärendena avgivna yttrandena framgår beträffande förevarande fråga huvudsakligen följande:

Yttranden.

Av två fiskeriintendenten förordas, att den lokala fiskeriadministrazionen i länen övertages av staten. Därigenom förmenas fördelar i åtskil-

liga hänseenden skola vinnas. I övriga yttranden ifrågasättes dock ej ändring beträffande hushållningssällskapens omhänderhavande av fiskeriförvaltningen i länen.

Beträffande *avlöningen åt länsfiskeritjänstemännen* göres i allmänhet ej några erinringar mot lantbruksstyrelsens förslag, att viss minimiavlöning för tjänstemännen borde fastställas. I ett par yttranden ifrågasättes dock, huruvida det ej vore lämpligast att, såsom nu är förhållandet, helt överlämna åt hushållningssällskapen att bestämma angående tjänstemännens löner. I ett stort antal utlåtanden uttalas, att den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta minimiavlöningen med hänsyn till tjänstemännens utbildning och beskaffenheten av deras göromål vore alltför låg. Denna mening omfattas sålunda av, bland andra, korporationer och myndigheter, åtta hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt flera länsstyrelser och fiskeriintendenter. Av vissa av dessa korporationer och myndigheter ifrågasättes minimilön till belopp av 3,000—3,500 kronor, varjämte i några yttranden dessutom föreslås ålderstillägg. Av ett par hushållningssällskap framhålles att, enär hos dem anställda tjänstemän åtnjöte högre avlöning än den av lantbruksstyrelsen förordade minimiavlöningen, förslaget skulle föranleda minskad möjlighet för sällskapen att erhålla statsbidrag för ändamålet. Några myndigheter anföra att, då det ej vore utslutet, att den föreslagna minimiavlöningen i praktiken även kunde bliva maximilön, olägenheter kunde uppkomma genom att sätta den alltför lågt. Föreningen Sveriges fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän uppger i sitt utlåtande, att lantbruksstyrelsens förslag beträffande länsfiskeritjänstemännens avlöning innebure en avgjord försämring i deras villkor och att detsamma uppväckt en djup misstämning bland tjänstemännen. Fiskeritjänstemännens nuvarande löner utgjorde för 5 tjänstemän mindre än 2,000 kronor, för 10 tjänstemän mindre än 2,800 kronor, för 9 tjänstemän mindre än 3,500 kronor och för 4 tjänstemän mindre än 4,300 kronor. Även för de tjänstemän, som hade lägre lön än 2,800 kronor, skulle den föreslagna minimiavlöningen medföra försämring, enär tjänstemännen måste avsäga sig alla biinkomster. För de tjänstemän åter, som hade högre lön, innebure den föreslagna minimiavlöningen en fara för sänkning. Den av föreningen begärda minimiavlöningen å 3,500 kronor kunde ej anses oskäligen vid jämförelse med lönerna för andra tjänstemän i allmän tjänst såsom skogvaktare, brevbärare, brandsoldater m. fl. I åtskilliga yttranden förordas, att möjlighet beredes hushållningssällskapen att efter prövning i varje särskilt fall erhålla statsbidrag till högre avlöning åt fiskeritjänstemännen än minimiavlöningen, förslagsvis intill en lön av 3,600 kronor. Det framhålles därvid, bland annat, att fiskeritjänstemännens arbetsbördas vore av olika omfattning och att i vissa fall kunde vara påkallat att kräva högre kompetensvillkor för befattningen än som i allmänhet vore erforderliga. I flera yttranden uttalas emellertid, att det av lantbruksstyrelsen föreslagna lönebeloppet vore skäligt eller väl avvägt. I fråga om storleken av statsbidraget till fiskeritjänstemännens avlöning hemställas av flera hushållningssällskaps förvaltningsutskott och av ovan nämnda förening, att lönen helt bestrides av statsmedel, därvid bland annat framhålles, att jordbrukskonsulenterna helt avlönades genom statsbidrag. Av ett hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslås, att staten bestrider $\frac{2}{3}$ av lönekostnaderna.

Vad angår *fiskeritjänstemännens antal* anföres av fiskeriintendenten i västra distriktet, länsstyrelsen i Hallands län och hushållningssällskapets

förvaltningsutskott i samma län, att, bland annat med hänsyn till laxodlingen, en fiskeritjänsteman borde anställas i länet. Södermanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott yttrar, att för länet behövdes två fiskeritjänstemän. Länsstyrelsen i Kalmar län och länets södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott ifrågasätta anställande för länet av dels en fiskeritjänsteman för havsfisket och dels två tjänstemän för sötvattensfisket. Länsstyrelsen i Värmlands län har, såsom förut nämnts, förordat att, då enbart för länets fiskevatten utom Vänern erfordrades en fiskeritjänsteman, en särskild för hela Vänern gemensam fiskeritjänsteman måtte anställas och medel därtill anvisas. I häröfver infordrade utlåtanden har detta förslag tillstyrkts av övriga länsstyrelser och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i de län, som angränsa Vänern, därvid länsstyrelsen i Älvsborgs län och samma läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott yttrat, att tjänstemannen borde helt avlönas av statsmedel.

Lantbruksstyrelsens förslag om införande av *benämningen* fiskeriinstruktör för samtliga länsfiskeritjänstemän förordas i några yttranden. Från andra håll, däribland nyss nämnda förening, anföres däremot, att benämningen fiskerikonsulent vore lämpligare. Det framhålles därvid bland annat, att ifrågavarande tjänstemän utövade konsulentverksamhet, och att genomförande av benämningen fiskeriinstruktör i många fall komme att innebära en degradering. Det uttalas även, att åt hushållningssällskapen borde överlämnas att själva bestämma om benämning å deras fiskeritjänstemän.

Beträffande länsfiskeritjänstemännens *reskostnader* framhåller fiskerintendenten i övre norra distriktet, att det av lantbruksstyrelsen beräknade beloppet, utgörande i genomsnitt omkring 1,740 kronor för varje tjänsteman, vore väl lågt tilltaget.

Mot lantbruksstyrelsens förslag om uppdelning av anslagsposten avseende fiskeriadминистраtionen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna i två poster har någon erinran ej framställts.

I likhet med lantbruksstyrelsen vill jag ej ifrågasätta, att länsfiskeritjänstemännen anställas av staten, utan anser lämpligast, att hushållningssällskapen fortfarande omhänderhava fiskeriadміністраtionen inom länen.

Departements-
chefen.

Vidkommande länsfiskeritjänstemännens avlöning biträder jag i hudsak lantbruksstyrelsens förslag om fastställande av viss minimilön, varav hälften i enlighet med redan nu gällande statsbidragsbestämmelser skulle bestridas av statsmedel. Rörande storleken av minimiavlönningen synes mig skäl knappast föreligga att sätta denna högre än lantbruksstyrelsen ifrågasatt eller till 2,800 kronor, däri inräknat eventuellt utgående dyrtids- och ålderstillägg. Statsbidrag till hushållningssällskaps utgifter för avlöning av fiskeritjänsteman skulle sålunda utgå allenast under förutsättning, att lönen uppgår till sistnämnda belopp, och i regel ej med mera än hälften av detsamma eller 1,400 kronor. Emellertid torde i åtskilliga fall, med hänsyn till omfattningen av fiskeritjänstemans arbetsbörda, beskaffenheten av hans arbete eller andra föreliggande omständigheter vara påkallat, att lönen bestämmes högre än minimiavlönningen. Med avseende å dylika fall torde möjlighet böra beredas hushåll-

ningssällskapen att erhålla fullt statsbidrag till högre avlöning åt tjänstemännen än minimilönen. Jag vill därför, i anslutning till vad som föreslagits i åtskilliga av de i ärendet avgivna yttrandena, förorda, att efter Kungl. Maj:ts prövning statsbidrag må kunna utgå å lön intill 3,600 kronor och sålunda med högst 1,800 kronor. Givetvis skulle det stå hushållningssällskap öppet att tilldela fiskeritjänsteman högre avlöning än 3,600 kronor, men skulle sällskapet i dylikt fall ej kunna påräkna något statsbidrag till merbeloppet. Med hänsyn till de förbättrade villkor, som nu ifrågasatts för ifrågavarande tjänstemän, synes böra krävas, att de mera odelat ägna sig åt sin tjänst, och tillstyrker jag därför lantbruksstyrelsens förslag, att tjänsteman med fastställd minimiavlöning ej må innehava annan och regelbundet avlönad befattning utan tillstånd av vederbörande förvaltningsutskott. På sätt lantbruksstyrelsen föreslagit torde Kungl. Maj:t böra äga i undantagsfall medgiva hushållningssällskap dispens från den ifrågasatta föreskriften om minimiavlöning till fiskeritjänsteman såsom villkor för tillgodonjutande av statsbidrag till hans avlönande.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att vissa kompetensvillkor böra fastställas för de fiskeritjänstemän, som framdeles anställas av hushållningssällskapen. De av styrelsen ifrågasatta kompetensfordringarna synas lämpliga. Åt lantbruksstyrelsen torde böra uppdragas att närmare fastställa desamma. Frågan om beredande av förbättrad utbildning åt fiskeritjänstemännen upptager jag längre fram.

Vad angår lantbruksstyrelsens förslag om fastställande av enhetlig benämning å länsfiskeritjänstemännen synes mig anledning ej föreligga meddela några föreskrifter därutinnan i statsbidragsbestämmelserna, utan torde, såsom för närvarande är förhållandet, böra tillkomma varje hushållningssällskap att bestämma benämning å dess fiskeritjänstemän.

Beträffande länsfiskeritjänstemännens antal torde, i överensstämmelse med vad lantbruksstyrelsen ifrågasatt, för närvarande böra räknas med ett behov av 30 tjänstemän, däri inräknat en särskild tjänsteman för Vänerne. Därest man räknar med en avlöning av i genomsnitt 3,000 kronor för varje tjänsteman, skulle hushållningssällskapens statsbidragsberättigade utgifter för ändamålet komma att uppgå till 90,000 kronor, därav hälften skulle utgå av statsmedel.

I fråga om kostnaderna för fiskeritjänstemännens resor delar jag lantbruksstyrelsens uppfattning, att med hänsyn till den allmänna stegring i hushållningssällskapens verksamhet, som kan väntas bliva en följd av genomförandet av styrelsens förslag till sötvattensfiskets upphjälpande, och till den ifrågasatta ökningen av tjänstemännens antal, högre belopp än för närvarande bör disponeras för detta ändamål. Erinras må jämväl att tjänstemännens måhända mest betydelsefulla verksamhet utövas under deras resor. Lantbruksstyrelsen, som beräknat hushållningssällskapens utgifter för tiden 1923—1927 för ifrågavarande ändamål till 42,000 kronor

ärligen, har ansett en höjning av detta belopp till omkring (50,400 + 900 =) 51,300 kronor erforderlig. Jag tillstyrker, att sistnämnda belopp lägges till grund för beräkning av storleken av för ändamålet erforderligt anslagsbelopp, därvid jag förutsätter, att statsbidraget bör uppgå till hälften av resekostnaderna.

I enlighet med vad jag ovan anfört skulle således hushållningssällskapens statsbidragsberättigade utgifter för länsfiskeritjänstemännens löner och resor böra beräknas till sammanlagt (90,000 + 51,300 =) 141,300 kronor samt hälften av detta belopp eller i avrundat tal 71,000 kronor böra utgå av statsmedel.

Jag har ej något att erinra mot den av lantbruksstyrelsen föreslagna uppdelningen av den i anslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna ingående posten »fiskeridadministrationen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna» i två särskilda poster, den ena rubricerad såsom bidrag till hushållningssällskapens utgifter för fiskeritjänstemännens löner och resor och den andra såsom bidrag till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. Kungl. Maj:t torde dock böra äga befogenhet att använda överskottet å den förra anslagsposten till andra ändamål för fiskets befrämjande i de särskilda orterna. I anslutning till vad jag ovan tillstyrkt, torde den förra anslagsposten böra bestämmas till 71,000 kronor.

Fiskodling.

Fiskodling med konstbefruktning av fiskens rom och utsättande av yngel — i vissa fall även av befruktad rom eller ungfisk — i sjöar och floder är av gammalt datum. Kännedomen om s. k. konstbefruktning av fiskars rom, vilken ligger till grund för all dylik fiskodling, daterar sig ända från 1700-talet, medan dess mera allmänna framträdande ägde rum i mitten av förra århundradet. I Sverige började fiskodling med konstbefruktning av rom och utsättande av yngel bedrivas på 1860-talet, då genom statens försorg en s. k. normalfiskodlingsanstalt anlades vid Ångermanälven i Östanbäcks by uti Eds socken. Redan år 1867 funnos enligt tillgängliga uppgifter 18 fiskodlingsanstalter och år 1882 ej mindre än 61 stycken, varefter antalet dock åter nedgått. Odlingen har omfattat i främsta rummet lax och därefter sik, men även laxöring och röding, olika forellarter m. fl.

Lantbruksstyrelsen anför i sin skrivelse den 29 oktober 1928 till en början vissa allmänna synpunkter angående *fiskodlingens betydelse*:

Överallt, såväl i utlandet som i vårt land, ställdes de största förhoppningar på detta slag av fiskodling, och talrika fiskodlingsanstalter anlades. Men de stora förhoppningarna infriades ofta ej, och intresset för fiskodlingen minskades. Man fick så småningom klart för sig, att utplanteringar visserligen kunde medföra gynnsamt resultat, men detta endast under förutsättning att de utfördes med den största urskiljning och under noggrant iakttagande av betingelserna i varje särskilt fall. Fiskodlingen

kom härigenom in på nya banor, och hade på senaste tiden återhämtat sig från den misskredit, vari den under en tid råkat. Särskilt gynnsamma hade resultaten blivit i de länder, där fiskodlingen baserats på en samtidigt bedriven undersöknings- och försöksverksamhet på fiskets område.

För vårt lands vidkommande syntes en fortsatt fiskodling och om möjligt en utvidgning av densamma högeligen eftersträvansvärd. I synnerhet torde man kunna vänta sig goda resultat härav, om den föreslagna undersöknings- och försöksverksamheten för sötvattensfisket upprättades. Ett bättre resultat av fiskodlingen än hittills torde även befrämjas därigenom, att ett mera ordnat samarbete mellan sällskapen och statens fiskeritjänstemän komme till stånd och genom att hushållningssällskapens fiskeritjänstemän genom ökade löneförmåner finge större intresse för saken och mera odelat kunde ägna sig åt sin fiskevärdande verksamhet.

I fråga om särskilt laxodlingens betydelse yttrar lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 2 december 1927 bland annat:

En god tillgång på lekande lax vore icke alltid en säker borgen för ett gott fortplantningsresultat. Orsakerna därtill vore förnämligast, att i naturen en större eller mindre procent rom ej bleve befruktad samt att rommen och ynglet i stor utsträckning förstördes på grund av skadliga yttre faktorer av olika slag. Genom laxodling kunde dessa ödesdigra verkningar åtminstone delvis undvikas. Vidkommande resultatet av laxodling kunde med ledning av gjorda märkningsförsök beräknas, att av 1,000 utsatta laxyngel minst omkring 2 bleve återfångade, och att av 1,000 utsatta ensomriga och äldre laxungar minst 10—20 laxar återfångades eller med en normal medelvikt av 8 kilogram motsvarande 16 respektive 80—160 kilogram och representerande ett nettovärde av cirka 24 respektive 120—240 kronor. Då återfångstprocenten sålunda vore mycket högre, där äldre laxungar utsläpptes, hade man på de senare åren mångenstädes i utlandet börjat övergå till uppfödning av laxyngel, vilket kvarhölls i tråg eller dammar och utsattes först vid en ålder av $\frac{1}{2}$ år (första sommaren) eller mera. En dylik rationellt bedriven uppfödning torde, såsom av lantbruksstyrelsen anordnade försök visat, ej behöva draga så stora kostnader och därför under vissa förutsättningar, nämligen där möjlighet funnes att anlägga billiga uppfödningssdammar, kunna bliva mera lönande än yngelutsättning. Särskilt vore naturligen yngeluppfödning viktig i sådana älvar, som vore förorenade, eller där betingelserna för ynglets uppväxt försämrats genom dammbyggnader och härigenom uppkommande lugnvatten eller torrläggningar med åtföljande hastiga vattenståndsväxlingar. Sådana förhållanden förefunnes framför allt i vårt lands sydliga och mellersta delar, medan i de övre norrländska älvarna redan mycket kunde vinnas genom utplantering av yngel. Yngeluppfödning vore även av stor betydelse vid sådana älvar, där det vore svårt att erhålla en större mängd avelslax för romanskaffningen. I sådana fall borde därför om möjligt odlingen bestå i kläckning och uppfödning av laxungar.

Vad angår *omfattningen av nuvarande fiskodling* så bedrivs laxodling enligt uppgift av lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 2 december 1927 vid 16 anstalter, belägna vid Lule älv, Ume älv, Gide älv, Ångermanälven, Faxälven, Indalsälven, Ljungan, Dalälven, Motala ström, Mörrumsån, Lagan. Åtran, Göta älv, Klarälven samt Gullspångsälven. Lantbruksstyrelsen uppger, att från dessa anstalter årligen utsatts ett antal av

mellan 3 och 4 miljoner yngel, i allmänhet i de vattendrag, invid vilka anstalterna äro belägna. Styrelsen framhåller att, ehuru det vore svårt att med statistiska siffror kunna påvisa påtagliga resultat av nämnda laxodling, sådana säkerligen föreläge och att det särskilt de år, då älvarnas vattenstånd varit ogynnsamt, vore antagligt, att förutan en samtidigt bedriven laxodling laxfångsterna några år senare blivit ännu sämre än de i verkligheten varit.

Utom de uteslutande för laxodling avsedda anstalterna finnas — enligt vad lantbruksstyrelsen uppgiver i sin skrivelse den 29 oktober 1928 — för närvarande 34 fiskodlingsanstalter i olika delar av landet. Därtill komma talrika s. k. fiskdammhushållningar för produktion av karp och sutare till avsalu. På vissa håll bedrivs jämväl en omfattande privat fiskodling, som ej försiggår i särskilda anstalter.

Av laxodlingsanstalterna tillhöra 4 kronan, nämligen anstalterna vid Mörrum, Älvkarleby, Kvarnbäcken och Borenhult. Sistnämnda tre anstalter stå under lantbruksstyrelsens ledning. Tre laxodlingsanstalter äro i privat ägo, men av dessa drives en av hushållningssällskap. Övriga laxodlingsanstalter ägas och drivas av hushållningssällskap. Av anstalterna för odling av fisk av annat slag än lax tillhöra 15 anstalter hushållningssällskap och stå under deras ledning. Övriga anstalter äro i privat ägo, men en av dem drives av hushållningssällskap. Verksamheten vid två av de privata anstalterna (den ena vid Aneboda) står under lantbruksstyrelsens kontroll.

Vid statens fiskodlingsanstalter produceras fisk huvudsakligen för utplantering i vissa bestämda vatten. Verksamheten vid hushållningssällskapens anstalter avser även sådant ändamål, men främst distribuering till olika inom sällskapet område belägna sjöar. Därvid tillämpas mycket olika principer. I vissa fall utlämnas fisken utan gottgörelse medan i andra fall rekvirenten får betala en viss avgift. De privata fiskodlingsanstalterna avse att förbättra fisket i vissa bestämda vattendrag eller att kläcka och uppföda fisk till avsalu.

Vad angår *kostnaderna för anläggning och drift av fiskodlingsanstalterna* så har uppförandet av de statliga anslutningarna, utom anstalten vid Mörrum, huvudsakligen bekostats av fiskeavgifter. För upprätthållande av driften vid Borenhult har utgått årligen ett belopp å 10,400 kronor från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, varjämte fiskeavgifter användas för ändamålet. Driftkostnaderna för anstalterna vid Älvkarleby och Kvarnbäcken hava bestritts av lokala fiskeavgifter. Utgifterna för driften av anstalten vid Mörrum hava täckts av ett belopp å 2,000 kronor, som arrendatorn av kronolaxfisket vid Mörrum enligt arrendekontraktet årligen har att erlägga förutom den till domänstyrelsen utgående arrendeavgiften. Arrendatorn har vidare enligt arrendekontraktet att tillhandahålla avelslax.

Hushållningssällskapens fiskodlingsanstalter hava merendels bekostats

av sällskapen själva. Även driftkostnaderna bestridas av sällskapen. Till verksamheten vid flera laxodlingsanstalter och jämväl till driften av en fiskodlingsanstalt av annat slag utgå emellertid bidrag av fiskeavgiftsmedel. I vissa fall lämnas jämväl frivilliga understöd från flottningsföreningar. Vidare åtnjuta hushållningssällskapen statsbidrag till driftskostnaderna från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. Enligt kungörelsen den 10 december 1920, nr 824, må dylikt bidrag uppgå till hälften av berörda kostnader. Såsom lantbrukstyrelsen påvisat, har emellertid statsbidraget i verkligheten på grund av anslagets otillräcklighet ej uppgått till nämnda andel av kostnaderna. Enligt den av lantbruksstyrelsen uträknade procentfördelningen (se sid. 50) av de till hushållningssällskapen från nämnda anslag under åren 1923—1927 utlämnade bidrag skulle å fiskodling hava belöpt omkring 12,840 kronor under det att sällskapens utgifter för ändamålet uppgått till 33,880 kronor.

De privata fiskodlingsanstalterna hava anlagts av ägarna och underhållas av dem. Södra Sveriges fiskeriförening åtnjuter, såsom förut berörts, för sin fiskodlingsverksamhet bidrag av statsmedel. Utom i detta särskilda fall utgår dock ej statsbidrag eller annat statsunderstöd till privat fiskodling i allmänhet. Därest hushållningssällskap beviljar anslag till enskild fiskodlingsverksamhet, vilket i vissa fall skett, må dock sällskapet till dylik utgift åtnjuta statsbidrag enligt ovannämnda kungörelse den 10 december 1920, nr 824. För en viss art av fiskodling, nämligen dammushållning, finnes möjlighet att erhålla premier och lån från det allmänna. Sålunda må enligt nyssnämnda kungörelse, med däri genom kungörelsen nr 38/1924 vidtagen ändring, av ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna årligen 1,000 kronor tilldelas hushållningssällskap eller landsting för att användas till, bland annat, premiering av dammushållningar (jfr sid. 2). Dessutom kan jämlikt kungörelsen den 7 augusti 1907 (nr 61) angående ändrade bestämmelser rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande med däri genom kungörelserna nr 151/1916, 359/1921 och 130/1928 vidtagna ändringar hushållningssällskap eller landsting erhålla lån från nämnda fond för utlämnande av låneunderstöd till, bland annat, anläggande av fiskdammar. Lånen äro första året amorterings- och räntefria samt skola därefter årligen amorteras med $\frac{1}{10}$ och löpa med 3.6 procent ränta. I övrigt har bidrag till privat fiskodling, huvudsakligen för utförda inplanteringar och gjorda dammanläggningar, utgått med mindre belopp från den s. k. Hammarströmska fonden (omkring 600 kronor vartannat år).

Vidkommande *organisationen av en utvidgad fiskodlingsverksamhet* framhåller lantbruksstyrelsen i sina skrivelser den 2 december 1927 och den 29 oktober 1928, att grundprincipen borde vara, att fiskodlingen i stort sett handhades av ortskorporationerna, i främsta rummet hushåll-

ningssällskapen, men även av bolag och privatpersoner. Den mera försöksmässiga delen av verksamheten borde bedrivas av staten genom lantbruksstyrelsen. Styrelsen anför härutinnan huvudsakligen följande.

Fiskodling i allmänhet avsåge uppenbarligen i första hand att gagna fisket inom mera lokalt begränsade områden. Av denna anledning torde intresserade ortskorporationer, i främsta rummet hushållningssällskap men även landsting och fiskeriföreningar, kunna förväntas vara villiga att aktivt medverka för fiskodlingens befrämjande. Hushållningssällskapen hade också otvivelaktigt visat intresse för och även redan bedrivit fiskodlingsverksamhet, om och hittills i relativt liten skala. Någon anledning att nu frånga detta system exempelvis genom verksamhetens direkta övertagande av staten syntes enligt lantbruksstyrelsens mening icke föreligga. Särskilt torde sällskapen genom sin lokal- och personkänedom ofta vara mera lämpade att ombesörja nödiga förarbeten vid anläggning av dammar, nya anstalter, ordnandet med deras drift etc. än lantbruksstyrelsen. Det kunde också framhållas, att all fiskodling vore ett led i den direkta fiskproduktionen och sålunda i allmänhet syntes böra omhändertagas av de däri närmast intresserade. Emellertid syntes det i fall, där fiskodlingen — särskilt beträffande yngeluppfoädnings av lax — bedrevs under försöksmässiga former vara lämpligt, att lantbruksstyrelsen direkt handlade densamma. I sådant syfte borde de fiskodlingsanstalter, som redan nu vore i verksamhet under lantbruksstyrelsens omedelbara ledning, fortfarande kvarstå under styrelsen jämte de nyanläggningar, som i samband med dessa anstalter kunde tänkas komma till stånd. Men även i vissa andra fall torde verksamheten, då det gällde utprövandet av nya metoder, böra bedrivas av lantbruksstyrelsen. Dessa statliga, under lantbruksstyrelsens ledning stående anstalter borde, så vitt möjligt, vara mönsteranstalter och tjäna såsom föredöme för sällskapens laxodlingsverksamhet. Fiskodling komme givetvis även att under lantbruksstyrelsens ledning drivas vid de föreslagna försöksstationerna för undersökningsverksamheten.

Beträffande av *hushållningssällskap och landsting bedriven fiskodlingsverksamhet* uttalar lantbruksstyrelsen i skrivelserna den 2 december 1927 och den 29 oktober 1928, att kostnaderna för verksamheten i främsta rummet syntes böra bestridas av fiskeavgifter. Då en utvidgad fiskodlingsverksamhet ansåges böra komma till stånd, utan att fiskeavgiftsmedel finnes för handen eller där sådana vore tillräckliga, borde till ortskorporationens utgifter för ändamålet utgå direkta bidrag av statsmedel enligt nu gällande grunder eller med hälften av korporationens egna kostnader.

I omförmälda skrivelser framhåller lantbruksstyrelsen vidare, att hela fiskodlingsverksamheten borde stå under kontroll av lantbruksstyrelsen. Denna kontroll kunde i allmänhet utövas genom vederbörande fiskeriintendent, vilken enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle vara ledamot i hushållningssällskaps fiskerinämnd eller annat motsvarande organ. För utlämnande av fiskeavgiftsmedel eller statsbidrag till fiskodlingsverksamhet borde därför föreskrivas såsom allmänt villkor, att verksamheten skulle

ställas under lantbruksstyrelsens kontroll. För erhållande av statsbidrag syntes böra uppställas såsom ytterligare villkor, att en plan skulle uppläggas över fiskodlingsverksamheten i fråga om såväl anstaltarnas drift som fiskinplanteringarnas utförande och att denna plan skulle godkännas av fiskeriintendenten. Därigenom skulle olämpliga inplanteringar kunna säkrare förebyggas och fiskodlingsverksamheten ledas i en bättre riktning.

Med anledning av lantbruksstyrelsens förslag om användande av fiskeavgifter till fiskodlingsverksamhet må erinras, att de olika slagen av fiskeavgifter, såsom förut nämnts (sid. 37), av lantbruksstyrelsen hänförs till fem grupper, nämligen:

I. Avgifter, utdömda genom Kungl. Maj:ts resolutioner, oftast vid tillstånd till överbyggande av kungsådra. Medlen avse upphjälpanDET av fisket, oftast laxfisket, inom visst vattenområde.

II. Avgifter, utdömda jämlikt 2 kap. 8 § vattenlagen, avseende upphjälpanDET av fisket inom visst vattendrag eller viss sjö.

III. Avgifter, utdömda genom länsstyrelsers utslag angående inrättande av allmän flottled, avseende upphjälpanDET av fisket inom vattenområdet.

IV. Avgifter, utdömda jämlikt 6 kap. 9 § vattenlagen, avseende att upphjälpa fisket inom av flottning skadade vattenområden, ävensom vissa tillfälligt utdömda flottningsavgifter.

V. Avgifter, utdömda jämlikt 2 kap. 10 § vattenlagen, avseende upphjälpanDET av fisket inom landet i allmänhet.

Lantbruksstyrelsen framhåller att, när fiskeavgifter utdömts såsom kompensation för skada å fiske, borde utlämnande av fiskeavgiftsmedel för fiskodling, som ju avsåge att avhjälpa skadan, icke förbindas med villkor för ortskorporation att själv bidra med visst belopp, på sätt föreskrevs i fråga om åtnjutande av statsbidrag.

I sin skrivelse den 2 december 1927 uttalar lantbruksstyrelsen, att för den utvidgade laxodlingsverksamheten borde tagas i anspråk de under I—III avsedda fiskeavgifter, vilka delvis redan kommit till användning för laxodling. Rörande fiskodlingsverksamhet av annat slag ifrågasätter styrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att för dylik fiskodling skulle tagas i anspråk *dels* vissa till grupperna I—III hänförliga lokala fiskeavgifter, beträffande vilka vid utdömandet föreskrift ej lämnats om användning särskilt för laxodling, *dels* viss del av de under grupp IV omförmälda, jämlikt kungörelsen den 31 december 1919, nr 869, inlutna tillfälliga flottningsavgifter *dels ock* under grupp V upptagna avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen, i den mån desamma ej i enlighet med vad styrelsen i annat sammanhang föreslagit borde användas till bestridande av kostnaderna för undersökningsverksamheten (jfr sid. 38). I fråga om användningen av under grupp IV omförmälda avgifter enligt 6 kap. 9 § vattenlagen och viss del av ovanberörda tillfälliga flottningsavgifter yttrar styrelsen, att avgifter av förstnämnda slag, som i

framtiden torde komma att utdömas till avsevärda belopp, borde huvudsakligen användas för fiskodling, att nämnda del av de tillfälliga flottningsavgifterna borde fonderas för att användas i samband med framdeles utdömda avgifter enligt 6 kap. 9 § vattenlagen för motsvarande älvar samt att styrelsen ämnade framdeles i varje särskilt fall till Kungl. Maj:t inkomma med närmare utredning i berörda hänseenden.

Vad särskilt angår laxodlingsverksamheten har lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 2 december 1927 framlagt en omfattande utredning, innefattande en *plan för en utvidgad laxodling* enligt ovan angivna grunder i olika flodområden.

Styrelsen framhåller, att en utvidgning av nuvarande laxodlingsverksamhet borde bestå dels i ett utökande av kläckningsmöjligheterna vid vissa anstalter och dels i anläggning av dammar för yngeluppfödning. Kläckningen borde enligt styrelsens mening så vitt möjligt koncentreras huvudsakligen till en anstalt för varje laxförande älv, därvid alla ansträngningar måste inriktas på anskaffande av tillräckligt antal avelslax. Uppfödningen av laxyngel borde på grund av den begränsade erfarenheten på området tillsvidare bedrivas mera försöksmässigt samt förläggas till sådana platser, där god tillgång på lämpligt vatten funnes, möjligheterna att transportera laxungarna vore gynnsamma och kostnaderna för dammarnas anläggning ej alltför stora.

Den av lantbruksstyrelsen uppgjorda planen berör Torne älv, Lule älv, Ume älv, Ångermanälven-Faxälven, Indalsälven, Ljungan, Ljusnan, Dalälven, Emån, Mörrumsån, Helgeån, hallandsåarna Lagan, Nissan, Åtran och Viskan, Göta älv, Klarälven och Gullspångsälven. För varje flodområde anger styrelsen de åtgärder, utökad kläckning eller anläggande av dammar för yngeluppfödning, som anses böra vidtagas, samt om och i vad mån kostnaderna därför böra bestridas av fiskeavgifter eller av hushållningssällskapen med statsbidrag till hälften av utgifterna. Av de i planen omnämnda laxodlingsanstalterna skulle tillsvidare blott tre, nämligen de staten tillhöriga anstalterna Kvarnbäcken vid Indalsälven, Älvkarleby vid Dalälven och Mörrum vid Mörrumsån, bedrivas direkt av lantbruksstyrelsen, varjämte ifrågasatta uppfödningssdammar såsom mera varande försöksanläggningar skulle omhändervas av styrelsen. Hela den övriga laxodlingsverksamheten skulle åvila ortskorporationerna. Statsbidrag skulle allenast erfordras för laxodlingsanstalter vid Luleälv, Ångermanälven, Indalsälven (Kvarnbäcken), Mörrumsån (Mörrum) och Åtran.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att planen givetvis ej kunde genomföras på en gång. Den borde därför först komma till stånd vid de älvar, där en ökad laxodling på grund av industriens inverkan eller av andra orsaker vore mest påkallad. Dit hörde Lule älv, Indalsälven, Ljungan, Dalälven, Mörrumsån, Klarälven och Gullspångsälven. Organiserandet av laxodlingen vid dessa älvar borde snarast igångsättas och fullföljas, i den mån arbetet kunde medhinnas. Till en senare period kunde däremot an-

stå med sådana älvar, där fara för laxfiskets tillbakagång ej syntes vara så överhängande. Till denna grupp hörde Ume älv, Ångermanälven-Faxälven, Ljusnan, Emån, Helgeån, Lagan, Åtran och Göta älv.

Rörande det närmare innehållet av lantbruksstyrelsens förslag enligt omförmälda plan må här allenast upptagas vad styrelsen ifrågasätter beträffande utvidgad laxodling i Mörrumsån:

Laxodlingsanstalten vid Mörrum, som underhålles genom avgifter, som arrendatorn av Mörrums kronofiske vore pliktig erlägga, vore i det närmaste rustad mottaga de rommängder, som för närvarande kunde erhållas. Emellertid föreläge på grund av de många kraftverkens tillkomst samt laxens därigenom hindrade uppgång och försvårade existensmöjligheter behov av anläggande av uppödningsdammar. Kostnaderna därför torde kunna beräknas till omkring 12,000 kronor. Dessa kostnader kunde till största delen täckas genom tonderade lokala fiskeavgifter, som utdömts genom Kungl. Maj:ts resolutioner den 30 augusti 1907 och den 5 mars 1911 angående tillstånd till uppförande av dammbyggnad m. m. och vilka årligen utginge med tillhoppa 1,789 kronor 75 öre. Dock erfordrades därutöver ytterligare ett belopp å omkring 3,000—4,000 kronor. De årliga driftkostnaderna för dammanläggningarna, förslagsvis beräknade till 1,000 kronor, kunde lämpligen bestridas av omförmälda fiskeavgifter.

Med hänsyn därtill, att avsett vore, att hela Mörrumsåns laxfiske efter statsinlösen av därstädes befintliga enskilda fisken skulle komma i statens ägo, syntes lämpligast, att hela laxodlingsverksamheten vid ån och således även kläckningsanstalten vid Mörrum övertoges av lantbruksstyrelsen. De årliga kostnaderna för verksamheten torde, utom ovannämnda belopp å 1,000 kronor, kunna beräknas uppgå till 4,000 kronor, därav 3,000 kronor till avlöning åt föreståndare och 1,000 kronor till romanskaffning m. m. Utöver de årliga fiskeavgifterna skulle således erfordras ett årligt belopp å omkring 3,210 kronor. Detta belopp syntes kunna bestridas av den beräknade arrendeavgiften för kronolaxfisket och sålunda ej behöva utgå av direkta statsmedel.

I anslutning till vad lantbruksstyrelsen yttrat i fråga om statsinlösen av enskilda laxfisken i Mörrumsån må erinras, att riksdagen med bifall till därom av Kungl. Maj:t åren 1926 och 1929 gjorda framställningar (prop. 1926 nr 186 och 1929 nr 165; R. skr. 1926 nr 181 och 1929 nr 86), bland annat, bemyndigat Kungl. Maj:t att i samband med viss inflyttning av den för laxfisket i Mörrumsbukten fastställda fredningslinjen träffa uppgörelse med ägarna till de enskilda laxfiskena i Mörrumsån om inlösen av fiskena. Sedan på grund av nämnda bemyndiganden Kungl. Maj:t genom beslut den 22 mars 1929 anbefallt länsstyrelsen i Blekinge att för kronan godtaga av vissa ägare till taxerade laxfisken gjorda erbjudanden att sälja dessa fisken till kronan, har länsstyrelsen träffat köpeavtal, varigenom kronan av de taxerade laxfiskena i ån, vilkas sammanlagda taxeringsvärde för år 1928 uppgick till 397,100 kronor, inlöst fisken med ett taxeringsvärde av tillhoppa 316,500 kronor. Vidare har länsstyrelsen anbefallts att inleda förhandlingar med ägare av övriga laxfisken rörande försäljning av desamma till kronan.

Vad angår *behovet av anslag* för en av staten och ortskorporationer bedriven utvidgad fiskodlingsverksamhet beräknar lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 2 december 1927 statens utgifter för genomförande av den ifrågasatta planen för en utvidgad laxodling på följande sätt:

		Engångs- utgifter kronor	Årliga utgifter kronor
<i>För närmast kommande budgetår</i>			
Statens anstalter	Indalsälven	—	1,000
	Mörrumsån	4,000	—
Hushållningssällskapens anstalter	Lule älv	—	1,150
<i>För senare budgetår</i>			
Hushållningssällskapens anstalter	Ätran	4,000	400
	Ångermanälven	5,000	500
	Summa kronor	13,000	3,050.

Lantbruksstyrelsen erinrar till denna utgiftsberäkning, att statens utgifter för laxodlingsverksamheten eventuellt skulle kunna minskas, i den mån ytterligare fiskeavgifter komme att utdömas.

För beredande av medel till de beräknade statsutgifterna för laxodlingsverksamheten förordar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 2 december 1927 — under erinran att medelsbehovet under de närmaste åren komme att växla rätt betydligt — uppförande i riksstaten av ett extra förstärkningsanslag till ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, vilket förstärkningsanslag i anslutning till ovan nämnda utgiftsberäkning för närmaste budgetår föreslås skola upptagas till 6,150 kronor.

I sin skrivelse den 29 oktober 1928, vilken, såvitt angår fiskodling, huvudsakligen behandlar annan fiskodling än laxodling, framhåller lantbruksstyrelsen, att för åstadkommande av en utvidgad fiskodlingsverksamhet erfordrades högre bidrag av statsmedel till hushållningssällskapen, som ej borde bära hela kostnaden därför. Till deras förfogande borde ställas så stort belopp, att de, såsom nu gällande statsbidragsbestämmelser syntes förutsätta, finge sina utgifter för fiskodling till hälften täckta. För ändamålet syntes tillsvidare — tills någon erfarenhet vunnits — bära beräknas ett belopp av åtminstone 20,000 kronor eller omkring 7,150 kronor mera än det belopp å ungefär 12,850 kronor, som för närvarande kunde beräknas utgå i statsbidrag till hushållningssällskapens fiskodlingsverksamhet.

Vidkommande *den av enskilda bedrivna fiskodlingsverksamheten* förordar lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928, att denna verksamhet kommer i åtnjutande av bättre understöd från det allmänna. Styrelsen föreslår sålunda, att möjlighet beredes enskilda att för fiskod-

ling i allmänhet erhålla dels lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande dels ock premier från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. För sistnämnda ändamål förordas höjning av nuvarande anslagsbelopp å 1,000 kronor för premiering med minst 1,000 kronor. Till stöd för förslaget i dessa delar anför lantbruksstyrelsen i nyssnämnda skrivelse huvudsakligen följande:

Med hänsyn till den ökning av fiskeriföreningsverksamheten och det därmed följande större intresset för en god fiskevärd, som kunde spåras över allt i landet och som komme att än mera utvecklas i samband med en bättre ordnad lokal fiskeradministration, kunde den enskilda fiskodlingsverksamheten förväntas taga en ökad omfattning. Emellertid vore möjligheterna för erhållande av understöd för fiskodling för produktion av utplanteringsfisk för närvarande mycket små. Att endast dammhushållning blivit föremål för statsmakternas omvårdnad sammanhängande troligen därmed, att denna gren av fiskodlingen vore betydligt äldre i vårt land, medan fiskodling av förstnämnda slag ända till senare år huvudsakligen handhafs av hushållningssällskapen. I och med det att odling av utplanteringsfisk börjat vinna insteg även på det enskilda området, syntes något giltigt skäl ej kunna förebringas, varför dylik fiskodling icke skulle komma i åtnjutande av samma förmåner som dammhushållning. Odling av utplanteringsfisk komme, även om den givetvis i första hand avsåge att gagna det egna fisket, i de flesta fall även andra fiskevattensägare och sålunda i viss mening även det allmänna till nytta. Särskilt i landets norra och mellersta delar torde dylik fiskodling av höstlekande fiskslag, såsom sik, röding och laxöring, komma att spela en långt större roll än dammhushållningen.

Möjlighet syntes därför böra beredas enskilda att erhålla lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande för fiskodling i allmänhet och således även för fiskodling för produktion av utplanteringsfisk. Dylika lån torde närmast komma att anlitas för anläggning av fiskodlingsanstalter eller inrättningar av större måttstock, huvudsakligen avsedda för försäljning av yngel i större skala. Enär nämnda fond under senare år ej anlitats i full utsträckning, torde någon höjning av fonden för nu avsett ändamål för närvarande ej behöva ifrågakomma.

För smärre enklare fiskodlingsanläggningar, som helt avsåge förbättring av beståndet i det egna fiskevattnet eller möjligen även försäljning i mindre skala, vore premieringen en lämplig form för ekonomisk uppmuntran. Därför erforderliga medel torde böra anvisas från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, av vilket anslag ett belopp av 1,000 kronor vore avsett till premiering av dammhushållningar och insjöfisken m. m. Ehuru sistnämnda belopp ej varje år tagits fullt i anspråk för omförmälda ändamål, torde med hänsyn till det under senare åren ökade antalet fiskevärdsföreningar, vilkas verksamhet vore förtjänt av all uppmuntran, vara att förvänta, att berörda belopp skulle bliva otillräckligt för tillgodoseende jämväl av den föreslagna ökade möjligheten att erhålla premier. En höjning av anslagsbeloppet för premiering, vilket före 1924 uppgått till 5,000 kronor, med tillsvidade minst 1,000 kronor vore erforderlig. Belöningarna i fråga torde böra utgå efter samma grunder som hittills.

Av de i ärendet avgivna yttrandena inhämtas bland annat följande be-
träffande frågan om en utvidgad fiskodlingsverksamhet:

Yttranden.

Från många håll framhålles betydelsen av en ökad fiskodling för åstadkommande av en höjd fiskavkastning. Särskilt betonas att en utökad laxodlingsverksamhet vore nödvändig för förbättrande av laxfisket. Mot lantbruksstyrelsens förslag till organisation av en utvidgad fiskodlingsverksamhet hava i allmänhet ej framställts några erinringar. Ett par hushållningssällskaps förvaltningsutskott anse dock, att lantbruksstyrelsen ej bör omhänderhava fiskodlingsverksamhet utan att denna helt bör bedrivas av hushållningssällskapen under lantbruksstyrelsens kontroll. En fiskeriintendent samt vissa länsstyrelser och hushållningssällskaps förvaltningsutskott göra anmärkning mot den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta kontrollen över hushållningssällskapens fiskodlingsverksamhet, därvid uttalas, att det ej behöfve föreskrivas, att alla fiskodlingsplaner skulle godkännas av fiskeriintendenten utan vore tillfyllest, att fiskeriintendenten hade säte i fiskerinämnarna. Från flera andra håll framhålles däremot angelägenheten av att med hänsyn till det stora antalet misslyckade fiskinplateringar få genomförd en effektiv kontroll över fiskodlingsverksamheten och tillstyrkes lantbruksstyrelsens förslag därutinnan. Flera hushållningssällskaps förvaltningsutskott understryka, såsom förut berörts, behovet av ökat statsbidrag till sällskapens verksamhet.

Mot den av lantbruksstyrelsen uppgjorda planen för en utvidgad laxodlingsverksamhet inom olika flodområden framställes i allmänhet ej några erinringar. I många yttranden framhålles svårigheten att anskaffa avelslax och understrykes i anslutning härtill betydelsen av att yngeluppfödning i dammar kommer till utförande i tillräcklig omfattning. Från Hallands och Kalmar län uttalas såsom önskvärt, att en utvidgad laxodling i Hallandsåarna och Emån kommer till stånd tidigare än lantbruksstyrelsen ifrågasatt, därvid beträffande Hallandsåarna erinras om den goda beskaffenheten av därstädes fångad lax. I fråga om den föreslagna laxodlingen i Luleälv anmärker Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, att på grund av sällskapet svaga ekonomi kraftigare understöd från statens sida till laxodlingsverksamheten än lantbruksstyrelsen föreslagit vore oundgängligen nödvändigt.

Beträffande lantbruksstyrelsens förslag, att driftkostnaderna för laxodlingsanstalten vid Mörrum skulle, i den mån de ej komme att täckas av lokala fiskeavgiftsmedel, utgå av arrendeavgiften för kronans laxfiske i Mörrumsån yttrar domänstyrelsen — som först avgivit utlåtande över enbart lantbruksstyrelsens förslag angående upphjälpande av laxfisket samt sedermera avgivit nytt utlåtande över nämnda förslag och förslaget angående upphjälpande av sötvattensfisket — i det förra utlåtandet att, då domänstyrelsens förvaltningsuppgifter ej omfattade laxodlingsverksamhet, för berörda ändamål erforderliga medel syntes böra anvisas på sätt skedde för annat fiskes upphjälpande. I det senare utlåtandet tillstyrker emellertid domänstyrelsen, att till bestridande av driftkostnaderna för anstalten tages i anspråk av lantbrukstyrelsen föreslaget belopp å omkring 3,200 kronor av inflytande arrendemedel. Domänstyrelsen anför därvid, att de för laxodlingens upphjälpande föreslagna åtgärder vore av stort värde, när avkastningen av kronans laxfiske i ån syntes avsevärt avtaga. Sålunda hade det årliga arrendet för nämnda laxfiske, vilket under löpande, den 14 mars 1930 utgående arrendeperiod uppginge till

21,000 kronor, vid arrendeuppskattning för förnyad upplåtelse i betraktande särskilt av de låga fångstsiffrorna under senare tid värderats till 15,000 kronor och vid arrendets utbudande under år 1929 hade icke avgivits högre anbud än 7,900 kronor. Statskontoret har på de av domänstyrelsen i dess först avgivna utlåtande anförda skäl biträtt styrelsens däri gjorda uttalande beträffande användningen av arrendemedel för Mörrums kronolaxfiske.

Vad angår sättet för anvisande av de bidrag från staten, som kunde erfordras för genomförande av den av lantbruksstyrelsen uppgjorda planen till en utvidgad laxodling, uttalar statskontoret, att det syntes lämpligast att anvisa härför erforderliga medel av fiskeavgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen.

Mot lantbruksstyrelsens förslag om bättre understödjande av den av enskilda bedrivna fiskodlingsverksamheten göres i allmänhet ej några erinringar. I ett par yttranden uttalas dock, att det av lantbruksstyrelsen för premiering av, bland annat, fiskodling ifrågasatta anslagsbeloppet 2,000 kronor vore allt för lågt och borde avsevärt höjas. Statskontoret, som ej har något att erinra mot den ifrågasatta möjligheten att för fiskodling i allmänhet erhålla lån från fonden för fiskerinäringens befrämjande, anför, att förslaget därutinnan torde förutsätta, att ytterligare medel tillfördes fonden, åtminstone såvida lånen för det nya ändamålet icke begränsades till helt obetydliga belopp. Fonden måste nämligen anses praktiskt taget fullt utnyttjad för de ändamål, för vilka den för närvarande vore avsedd. Under budgetåret 1929/1930 kunde utlåningen beräknas komma att uppgå till omkring 1,000,000 kronor, till mötande varav kunde disponeras likvida kapitaltillgångar å tillhoppa omkring 235,000 kronor samt inflytande amorteringar, beräknade till omkring 800,000 kronor. Därest Kungl. Maj:t emellertid skulle finna lämpligt föreslå ökning av fondens storlek, hade statskontoret ej något att erinra däremot.

I anslutning till vad domänstyrelsen i sitt senare utlåtande anført rörande Mörrums kronolaxfiske må vidare nämnas, att enligt från domänstyrelsen lämnad uppgift laxfisket numera av domänstyrelsen utarrenderats för en tid av ett år räknat från den 14 mars 1930 mot en arrendeavgift av 5,400 kronor och mot enahanda skyldighet för arrendatorn att betala bidrag till laxodlingsanstalten vid Mörrum och tillhandahålla avelslax, som föreskrivits i tidigare arrendekontrakt rörande laxfisket.

*Departements-
chefen.* En utvidgad och ändamålsenligt bedriven fiskodlingsverksamhet torde vara av mycket stor betydelse för upphjälpande av sötvattensfisket. Ej minst torde en utvidgad laxodling vara viktig såsom ägnad att bevara och utveckla laxfisket, som under senare tid torde hava avsevärt försämrats.

Den av lantbruksstyrelsen föreslagna organisationen av fiskodlingsverksamheten synes mig lämplig. Verksamheten torde sålunda huvudsakligen böra bedrivas av ortskorporationer, i främsta rummet hushållningssällskapen, men fiskodling av mera försöksmässig art omhänderhavas av lantbruksstyrelsen.

För att fiskodlingsverksamheten skall leda till åsyftat resultat synes erforderligt, att densamma ställes under sakkunnig kontroll. Att utförda

fiskinplantningar ganska ofta visat sig mindre verksamma för höjande av fiskavkastningen torde till stor del hava berott på saknaden av sakkunnig ledning. Lantbruksstyrelsens förslag, att hela den fiskodlingsverksamhet, till vilken bidrag av fiskeavgiftsmedel eller statsbidrag skulle utgå, bör ställas under kontroll av lantbruksstyrelsen, vilken kontroll i allmänhet skulle utövas av vederbörande fiskeriintendent, synes ägnat att åstadkomma bättring i berörda hänseende. I anslutning härtill biträder jag jämväl lantbruksstyrelsens uppfattning, att för tillgodonjutande av statsbidrag till fiskodling bör ytterligare krävas, att plan över verksamheten skall hava godkänts av vederbörande fiskeriintendent. Därav torde några olägenheter ej behöva uppkomma för hushållningssällskapen.

Erinras må jämväl i detta sammanhang att genom den av mig i det föregående tillstyrkta undersöknings- och försöksverksamheten bättre möjligheter beredas att undvika olämpliga fiskinplanteringar.

Den av lantbruksstyrelsen uppgjorda planen för en utvidgad laxodlingsverksamhet i olika flodområden synes lämpad att läggas till grund för denna verksamhet. Såsom styrelsen anfört, torde planen först böra komma till utförande vid de flodområden, där en ökad laxodling är mest påkallad. Till sådana flodområden hänför styrelsen, bland andra, Mörrumsån. På sätt styrelsen föreslagit synes lämpligt, att vid nämnda å anläggas dammar för laxyngeluppfödning samt att verksamheten vid dessa och driften av den kronan tillhöriga laxodlingsanstalten vid Mörrum övertages av lantbruksstyrelsen.

Vad angår sättet för beredande av medel för en utvidgad fiskodlingsverksamhet biträder jag i huvudsak lantbruksstyrelsens förslag, att hushållningssällskaps och landstings utgifter för verksamheten i främsta rummet böra bestridas av fiskeavgiftsmedel samt att statsbidrag till kostnader, som ej täckas på dylikt sätt, må utgå enligt nu gällande grunder eller med hälften av sistnämnda utgifter. Vidkommande den omfattning, i vilken fiskeavgiftsmedel böra tagas i anspråk för ifrågavarande ändamål, är jag emellertid i viss mån av annan mening än lantbruksstyrelsen. Lantbruksstyrelsen har förordat, att för den utvidgade laxodlingsverksamheten ej borde användas andra än lokala fiskeavgifter, samt att för annan fiskodlingsverksamhet skulle tagas i anspråk ej blott lokala fiskeavgifter, i den mån de ej komme att användas för laxodling, utan jämväl till befrämjande av fisket inom landet avsedda avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen. I anslutning till vad statskontoret anfört, anser jag, att fiskeavgifter av sistnämnda slag böra tagas i anspråk jämväl för den utvidgade laxodlingen, samt att de utgifter till detta ändamål, för vilkas täckande lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 2 december 1927 ifrågasatt ett förstärkningsanslag till ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, huvudsakligen böra bestri-

das av dylika avgifter. Något särskilt anslag i riksstaten torde sålunda ej böra äskas med hänsyn till laxodlingsverksamheten.

Vad särskilt angår den del av utgifterna för anläggande av laxuppfödningssdammar vid Mörrumsån, som enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle bestridas av det ifrågasatta förstärkningsanslaget, torde jag böra nämna, att enligt inhämtade upplysningar numera finnes så stor odisponerad behållning av de lokala fiskeavgifter, som enligt lantbruksstyrelsens mening i första hand borde användas till anläggningskostnaderna, att desamma helt kunna bestridas av berörda behållning. Vidkommande kostnaderna för driften av nämnda dammar och laxodlingsanstalten vid Mörrum har lantbruksstyrelsen föreslagit, att dessa kostnader, som av lantbruksstyrelsen beräknats till omkring 5,000 kronor, borde bestridas av arrendeavgiften för Mörrums kronolaxfiske, i den mån de ej täcktes av sist omnämnda fiskeavgifter, som utgå med 1,789 kronor 75 öre årligen, samt att av arrendeavgiften sålunda omkring 3,210 kronor skulle tagas i anspråk för nämnda ändamål. Enär staten efter nyligen träffade överenskommelser om inlösen av enskilda laxfiskeri i Mörrumsån är ägare till största delen av laxfiskerierna i ån och laxodlingsverksamheten sålunda huvudsakligen skulle komma staten till godo, synes rimligt, att staten tillskjuter erforderligt belopp till driften av verksamheten. Erinras må, att i de under senare tid upprättade arrendekontrakten angående nämnda kronolaxfiske intagits förbehåll om skyldighet för arrendatorn att erlägga visst belopp och tillhandahålla avelslax för upprätthållande av driften vid laxodlingsanstalten. Det belopp, som utöver omnämnda fiskeavgifter för framtiden erfordras för upprätthållande av verksamheten vid laxodlingsanstalten och uppfödningssdammarna, torde lämpligen böra utgå av inflytande arrendeavgifter för laxfiskerierna, vilka samtliga ingå bland domänfondens tillgångar.

Vidkommande storleken av det understöd, staten bör lämna till av hushållningssällskap och landsting bedriven fiskodlingsverksamhet, synes mig för åstadkommande av en ökad fiskodlingsverksamhet nödvändigt, att avsevärt högre statsanslag än för närvarande finnes tillgängligt för ändamålet. Det torde nämligen knappast kunna fordras, att hushållningssällskapen, vilka enligt vad lantbruksstyrelsen påvisat ej fått mer än omkring 38 procent av sina utgifter för nuvarande fiskodlingsverksamhet täckta medelst statsbidrag, ensamma skola bära de ökade utgifterna. Jag tillstyrker fördenskull lantbruksstyrelsens förslag, att för ändamålet beräknas ett belopp av omkring 20,000 kronor, innebärande enligt lantbruksstyrelsens beräkning en höjning med 7,150 kronor av det för närvarande till fiskodling utgående statsbidraget.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag den av enskilda bedrivna fiskodlingsverksamheten böra erhålla kraftigare understöd från det allmänna än den för närvarande åtnjuter. Jag förordar därför, att möjlighet beredes såväl att från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befräm-

jande i de särskilda orterna utlämna premier jämväl för fiskodling i allmänhet som även att från fonden för fiskerinäringens befrämjande bevilja låneunderstöd för dylikt ändamål. Den för premiering avsedda anslagsposten, som för närvarande är upptagen till 1,000 kronor, torde i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag böra höjas med 1,000 kronor. Någon ökning av omförmälda fond torde däremot, innan närmare erfarenhet vunnits om medelsbehovet för utlämnande av lån till fiskodling, ej böra vidtagas.

Undervisning och upplysning på fiskets område.

Enligt utredning, som lämnats i det av sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m. den 17 juni 1920 avgivna betänkandet, bedrevs fiskeriundervisning i Sverige redan i mitten av 1800-talet, då en kurs anordnades i Brännkyrka socken nära Stockholm. Sedermera anordnades liknande kurser även på andra platser, såväl under mera fasta former och årligen återkommande som även mera tillfälligt.

Från och med år 1908 har fiskeriundervisning bedrivits vid södra Sveriges fiskeriförenings försöksstation vid Aneboda, där numera vårt lands enda fiskeriskola är belägen. Föreningen åtnjuter för sin upplysnings- och undervisningsverksamhet årligt statsbidrag, som under de sistförflutna budgetåren uppgått till 8,650 kronor. (Jfr 1930 års statsverksproposition IX H. T. punkt 108.) Undervisningen, som är av såväl teoretisk som praktisk natur, omfattar flertalet för sötvattensfisket viktiga områden av fiskerinäringen, därvid dammkulturen med hänsyn till dess stora betydelse för landets södra delar upptager en jämförelsevis stor del av undervisningsprogrammet. Vid fiskeriskolan hava ett stort antal länsfiskeritjänstemän utbildats. Därjämte har årligen en eller flera kurser vid skolan besökts av fiskare, lantbrukare och andra fiskeriintresserade, vilka önskat inhämta kunskaper inom vissa grenar av fiskerinäringen. Beträffande de principer, efter vilka undervisningen vid skolan bedrivs, må anmärkas följande ur lantbruksstyrelsens skrivelse den 29 oktober 1928:

De i undervisningen ingående ämnena uppdelas på olika kurser, vilka kunna genomgås oberoende av varandra. Dessa kurser äro:

1. Kurs i redskapstillverkning. Denna kurs pågår i 10 veckor, varunder även hållas minst 26 föreläsningar i fiskeribiologi, fiskodling, fiskerilagstiftning m. m.

2. Elementär kurs i dammhus-hållning, vilken pågår 6 dagar i juni månad med minst 24 undervisningstimmar, huvudsakligen omfattande karp- och sutareodling.

3. Fortsättningskurs i dammhus-hållning, vilken kurs tager en tid av 5 veckor i anspråk och börjar omedelbart i anslutning till föregående kurs med 144 undervisningstimmar, omfattande såväl teoretiska som praktiska arbeten.

4. Avslutningskurs. Denna kurs pågår 10 dagar i november månad med minst 40 undervisningstimmar, omfattande repetition av föregående kur-

Nuvarande fiskeriundervisning och upplysningsverksamhet sötvattensfiskets område.

ser. I denna kurs få blott sådana elever deltaga, som dels genomgått samtliga föregående kurser, dels även praktiserat under 6 månader vid föreningens dammanläggningar och insjöfiske. Eleverna i denna kurs erhålla avgångsbetyg.

I den högre och lägre lantbruksundervisningen ingår ej någon undervisning i fiskevård. Enligt vad lantbruksstyrelsen upplyser hava dock vid några lantbruks- och lantmannaskolor hållits enstaka föreläsningar eller kurser i fiske och fiskevård av länsfiskeritjänstemän och tjänstemän vid södra Sveriges fiskeriförening. Vidare hava vid i länen anordnade jordbruksdagar av statens och länens fiskeritjänstemän hållits föreläsningar över fiskevård m. m. Undervisningen vid skogshögskolan, såväl på jägmästar- som forstmästarkursen, och vid skogsskolorna omfattar däremot även fiskevård.

Slutligen må erinras, att enligt kungörelsen den 10 december 1920, nr 824, med däri gjorda ändringar ett belopp å 2,500 kronor årligen må utgå från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna till studieresor för fiskare, fiskeriarbetare och länsfiskeritjänstemän.

1917 års
sakkunniga
för omorga-
nisation av
lantbruks-
styrelsen m. m.

Förut omförmälda sakkunniga för omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m. föreslog i sitt den 17 juni 1920 avgivna betänkande, att fasta fiskeriskolor, huvudsakligen för utbildning av fiskeritjänstemän, skulle upprättas vid de av de sakkunniga föreslagna tre statliga försöksstationerna. Den vid fiskeriskolan i Aneboda använda undervisningsplanen skulle i huvudsak komma till tillämpning vid skolorna, men därjämte skulle blivande fiskeritjänstemän erhålla viss teoretisk utbildning genom medverkan från den ifrågasatta centrala undersökningsanstalten samt ytterligare praktisk utbildning vid, bland annat, försöksstationerna. Förutom denna skolundervisning skulle enligt de sakkunnigas förslag genom hushållningssällskapens föranstaltande kortare fristående kurser för fiskare och allmänheten anordnas i olika delar av landet. För anordnande av dessa kurser ifrågasattes statsbidrag å 5,000 kronor. Vidare borde enligt de sakkunnigas mening undervisning i dammhuskallning, fiskodling och fiskevård upptagas vid lantbruksinstituterna samt lantmanna- och lantbruksskolorna.

Lantbruks-
styrelsen.

Lantbruksstyrelsen framhåller i sin skrivelse den 29 oktober 1928 till en början vissa allmänna synpunkter beträffande fiskeriundervisningen:

Avsikten med undervisning på sötvattensfiskets område borde dels vara att utbilda blivande länsfiskeritjänstemän och dels att bibringa fiskare, fiskodlare övensom andra personer, vilka hade intresse för eller under sin verksamhet komme i beröring med fiskerifrågor, nödiga kunskaper på hithörande områden. Särskilt önskligt vore, att med det intresse för fiskodling, exempelvis av gädda och höstlekanke fiskslag, som nu ofta förefunnes, någon allmännare undervisning på detta område kunde finnas tillgänglig liksom även att de personer, som genomginge högre och lägre lantbruks-

skolor och som sedermera ofta komme i beröring med fiskerispörsmål, erhöle någon underbyggnad på hithörande områden. Härtill komme, att det även för länsfiskeritjänstemännen vore av stort värde att vid fortsättningskurser eller vid tillfälliga fiskodlingskurser kunna förskaffa sig ökade kunskaper och följa med utvecklingen inom fiskerinäringen.

Vad angår utbildningen av länsfiskeritjänstemännen framhåller lantbruksstyrelsen i omförmälda skrivelse, att i samband med beredandet av bättre löneförmåner åt dessa borde krävas höjning av deras kompetens genom förbättrad utbildning. Styrelsen föreslår, att den grundläggande utbildningen av tjänstemännen fortfarande förlägges till Aneboda men att densamma kompletteras med viss tids praktisk utbildning vid fiskodlingsanstalt för höstlekande fiskslag samt med fortsättningskurser. Kostnaderna för fortsättningskurserna beräknar lantbruksstyrelsen till i medeltal 300 kronor årligen och föreslås, att dessa utgifter bestridas från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Styrelsen anför i berörda hänseenden huvudsakligen följande:

Upprättandet av fasta fiskeriskolor, främst i samband med försöksstationer, torde ej kunna genomföras annat än i samband med anställandet av fast lärarpersonal vid dessa försöksstationer. Detta vore under nuvarande förhållanden ej lämpligt. Utbildningen av fiskeritjänstemännen borde såsom hittills förläggas till Aneboda. Undervisningen vid Aneboda torde emellertid med hänsyn till den stora roll, som odlingen av höstlekande fiskslag numera spelade, böra för de elever, som så önskade, förbindas med en tids praktiskt arbete vid statens fiskodlingsanstalt vid Borenhult, lämpligen två veckor under hösten eller våren. Med hänsyn till att eleverna komme att tillföra anstalten viss för dess verksamhet lämplig arbetskraft, torde utgifterna för mat m. m., som för 4 elever kunde beräknas till 180 à 200 kronor om året, kunna utgå från de till Borenhults fiskodlingsanstalt beviljade medel. Även skulle årligen under vissa tider elever kunna antagas vid eventuellt blivande försöksstationer. Med den snabba utveckling fiskerivetenskapen i våra dagar underginge, torde det vidare vara lämpligt, att länsfiskeritjänstemännen på något sätt gjordes delaktiga av resultaten av utvecklingen, ävensom att de finge åtnjuta en nödig repetition inom vissa ämnen av fiskerinäringen. Dessa krav torde bäst kunna tillgodoses genom anordnandet av fortsättningskurser, i första hand vid Aneboda men därjämte möjligen även vid Borenhult. Dylika kurser skulle givetvis ej behöva återkomma varje år. Enligt styrelsens uppfattning torde en kurs vart femte år få anses vara tillfyllest. Tiden för en dylik kurs torde böra sättas till omkring 20 dagar med ett beräknat antal deltagare av högst 10. Kostnaderna för kursen, även omfattande bidrag till resor för deltagarna, torde kunna beräknas till omkring 1,500 kronor eller i medeltal 300 kronor årligen.

Lantbruksstyrelsen föreslår vidare dels att av lantbruksstyrelsen skulle vid fiskodlingsanstalter i olika delar av landet anordnas vissa kortare årliga kurser för länsfiskeritjänstemän, fiskodlingsföreståndare, fiskare och andra för fiskodling intresserade personer dels ock att kurser av mera allmän läggning skulle anordnas av hushållningssällskapen, lämpligast i

samband med den lägre lantbruksundervisningen. För förstnämnda kurser beräknar styrelsen de årliga kostnaderna till omkring 1,000 kronor, vilket belopp föreslås bära anvisas från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Utgifterna för kurser, som skulle anordnas av hushållningssällskapen, uppskattar styrelsen likaledes till 1,000 kronor, och förordar styrelsen, att staten bidrager med hälften av nämnda belopp eller 500 kronor att utgå från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna.

Beträffande de kurser, som föreslås skola anordnas av lantbruksstyrelsen, anför styrelsen bland annat:

Kurserna borde förläggas till statens fiskodlingsanstalter och försöksstationer, eventuellt även till hushållningssällskapens eller privata fiskodlingsanstalter, samt omväxlande till olika delar av landet. De borde omfatta såväl teoretisk undervisning som även praktiska demonstrationer och helst även besök vid sjöar av olika typer. Kurserna borde pågå 2—3 dagar, i första rummet under hösten vid tiden för laxfiskarnas lek men även under våren, då rommen kläcktes och ynglet utplanterades och då gäddan lekte. Tillträde till kurserna borde beredas så väl länsfiskeritjänstemän och fiskodlingsföreståndare som även fiskare och andra för fiskodling intresserade personer.

Yttranden.

Uti de i ärendet avgivna yttrandena har i förevarande hänseenden anförts bland annat följande:

Från många håll framhålles såsom angeläget, att länsfiskeritjänstemännen erhålla en bättre utbildning än för närvarande. Mot lantbruksstyrelsens förslag till utbildningens anordnande göres i allmänhet ej några erinringar. Ett hushållningssällskaps förvaltningsutskott anser dock, att tjänstemännens utbildning borde vara grundligare, enär de eljest ej kunde erhålla den ledande ställning beträffande fiskevården i orterna, som de borde intaga. Länsstyrelsen i Gotlands län samt samma läns och Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott ävensom södra Sveriges fiskeriförening anmärka mot förslaget, att detsamma, ehuru många av länsfiskeritjänstemännen måste syssla med saltsjöfiske i Östersjön, ej tillgodosåge behovet av undervisning rörande Östersjöns fiske. Föreningen yttrar, att det vore nödvändigt, att denna brist avhjälptes genom att bereda dem, som önskade förvärva kompetens till befattning avseende östersjöfisket, möjlighet att erhålla undervisning rörande Östersjöns natur- och fiskeförhållanden. Föreningen ifrågasätter vidare, bland annat, huruvida den föreslagna fortsättningskursen vid Aneboda behövde omfatta längre tid än 10 dagar.

Lantbruksstyrelsens förslag om anordnande av dels genom lantbruksstyrelsen av kortare kurser för fiskodlare m. fl., dels ock genom hushållningssällskapen av kurser med mera allmän läggning har allmänt tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de avgivna utlåtandena. I en mångfald yttranden framhålles den synnerligen stora betydelsen av att kurser och föreläsningar i fiskevård anordnas för allmänheten. Det erinras därvid, att allmänhetens kunskaper i fiskevård vore synnerligen bristfälliga samt, såsom förut berörts, att uppväckande av ett ökat intresse för fiskevård vore av den största betydelse för att de av staten

understödda åtgärderna till fiskets upphjälpande skulle leda till åsyftat resultat. Lägre lantbruksundervisningssakkunniga ifrågasätta, huruvida ej den avsedda tidslängden för de kurser, som skulle anordnas av lantbruksstyrelsen, vore väl kort, och förordar högre statsbidrag för ändamålet. Nämnda sakkunniga tillstyrka livligt anordnandet av de ifrågasatta allmänna kurserna men anse det ifrågasatta statsbidraget alltför knappt. Ett belopp av 5,000 kronor vore enligt de sakkunnigas mening ingalunda för högt tilltaget. Jämväl från andra håll anføres, att det av lantbruksstyrelsen för sistnämnda kurser beräknade statsbidraget vore för lågt. I ett par yttranden uttalas, att undervisning borde meddelas jämväl i fiskevarans vård och bevarande. Från många håll erinras om angelägenheten av att en kraftig propaganda och upplysningsverksamhet på fiskets område kommer till stånd genom fiskeritjänstemännen samt statsunderstödda tidskrifter, broschyrer o. d.

I flera yttranden instämmer i lantbruksstyrelsens uttalande, att fiskevård borde upptagas på schemat vid den högre och lägre lantbruksundervisningen. Styrelsen för lantbruksinstitutet vid Ultuna framhåller emellertid, att det med nuvarande organisation ej vore möjligt inränga ytterligare ett obligatoriskt ämne i läroplanen vid den högre eller lägre lantbruksundervisningen men att i samband med omorganisationen av densamma kunde tagas under övervägande att såsom valfritt upptaga ämnet fiskevård, varvid dock måste sörjas för att kompetenta lärare ställdes till förfogande. Södra Sveriges fiskeriförening, som understryker det av lantbruksstyrelsen uttalade önskemålet, framhåller, att svårigheter kunde uppstå att erhålla lämpliga lärarkrafter. Lägre undervisningssakkunniga yttra, att i deras blivande förslag, i överensstämmelse med vad för närvarande gällde, möjlighet torde komma lämnas öppen att upptaga undervisning i fiske och fiskevård vid lantmannaskolorna, vilket borde ske förnämligast vid sådana skolor, där ortsförhållandena särskilt gjorde detta önskligt.

Givetvis är det av vikt, att länsfiskeritjänstemännen erhålla en tillfredsställande utbildning. Den av lantbruksstyrelsen föreslagna undervisningsplanen för utbildningen synes mig i stort sett lämplig. Emellertid är enligt förslaget undervisningen inriktad uteslutande på sötvattensfisket. Då, på sätt i några av de i ärendet avgivna yttrandena framhållits, länsfiskeritjänstemans verksamhet i åtskilliga fall omfattar Östersjöns fiske, torde böra undersökas möjligheten att tillgodose behovet av undervisning rörande östersjöfisket. Kostnaderna för anordnandet av de av lantbruksstyrelsen föreslagna, vart femte år återkommande fortsättningskurserna, synas i anslutning till vad lantbruksstyrelsen ifrågasatt kunna beräknas till 1,500 kronor eller i medeltal 300 kronor för år. Utgifterna torde böra bestridas från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.

Jag biträder jämväl lantbruksstyrelsens förslag om anordnande av dels genom styrelsen korta kurser i fiskevård för fiskodlingsföreståndare m. fl. dels ock genom hushållningssällskapen av kurser med mera allmän läggning. Särskilt synas kurser av sistnämnda slag, vilka torde kunna anordnas såväl i samband med lantbruksundervisningen som

*Departements-
chefen.*

fristående och förbindas med demonstrationer vid sjöar och fiskodlingsanstalter, kunna bliva av ej ringa betydelse för uppväckande av ett ökat intresse för fiskevård, vilket såsom i ärendet framhållits är av vikt att ernå, för att andra åtgärder till fiskets upphjälpande skola leda till ett tillfredsställande resultat. Lantbruksstyrelsen har beräknat de årliga kostnaderna för vartdera slaget av berörda kurser till 1,000 kronor och förordat, att hälften av hushållningssällskapens utgifter för de av sällskapen anordnade kurserna skulle utgå av statsmedel eller sålunda med 500 kronor. Häremot har jag intet annat att erinra än att jag med hänsyn till önskvärdheten, att kurser av sistnämnda slag anordnas i större omfattning än lantbruksstyrelsen förutsatt anser statsbidraget för dylikt ändamål böra beräknas till 1,000 kronor. Utgifterna för de av lantbruksstyrelsen anordnade kurserna torde böra bestridas av ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen samt statsbidraget till hushållningssällskapen anvisas från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna.

Vad angår frågan om undervisning i fiskevård vid den högre och lägre lantbruksundervisningen vill jag erinra, att Kungl. Maj:t förut denna dag på hemställan av mig beslutat för riksdagen framlägga proposition med förslag angående ordnande av den högre lantbruksundervisningen. I nämnda proposition har ställning ej tagits till detaljerna i den av lantbruksundervisningssakkunniga föreslagna undervisningsplanen för agronomkurserna. Beträffande undervisningen vid den ifrågasatta lantbrukshögskolan har jag i anslutning till av lantbruksundervisningssakkunniga framställt förslag om anordnande genom biträde av särskilda specialister av föreläsningar och föredrag i, bland andra ämnen, fiskodling uttalat (se nämnda prop. sid. 100), att även jag funne en sådan anordning vara lämplig. Spörsmålet angående lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen är, såsom ovan berörts, föremål för utredning av de s. k. lägre lantbruksundervisningssakkunniga.

Diverse fiskeriändamål.

Såsom förut berörts (sid. 49) må jämlikt kungörelsen den 10 december 1920, nr 824, med däri vidtagna ändringar till hushållningssällskap och landsting utgå statsbidrag — förutom till utgifter för länsfiskeritjänstemännens avlöning och resor samt fiskodling — jämväl till andra kostnader för fiskerinäringens befrämjande, däribland utgifter till studieresor för fiskare m. fl. och premiering. Till studieresor må utdelas högst 2,500 kronor och till premiering högst 1,000 kronor. Statsbidraget må uppgå till högst hälften av sällskapens utgifter för ifrågavarande ändamål och anvisas från ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. Enligt ovannämnda av lantbruksstyrelsen uppgjorda tablå (sid. 49) hava under åren 1923—1927 sällskapens utgifter för studieresor, pre-

miering och diverse andra fiskeriändamål, såsom fiskeriundersökningar, anskaffande och underhåll av motorbåtar till länsfiskeritjänstemännen, tillfällig fiskeriundervisning, tryckning av broschyrer m. m., sammanlagt uppgått till i medeltal omkring 31,300 kronor för år. I statsbidrag har enligt lantbruksstyrelsens beräkning årligen utgått omkring 11,850 kronor eller betydligt mindre än hälften av utgifterna.

Förutom från nyss omnämnda anslag lämnas, såsom i inledningen nämnts, statsunderstöd för befrämjande av fiskerinäringen i olika hänseenden från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, vilket anslag är ställt till Kungl. Maj:ts förfogande för att möjliggöra för Kungl. Maj:t att för olika ändamål inom fiskerinäringens område efter uppkommande behov och efter eget beprövande anvisa medel. Sålunda hava från detta anslag medel disponerats för driften av fiskodlingsanstalten vid Borenhult, till propagandaverksamhet för ökad användning av fisk, till undervisningskurser i fiskkonservering, till rapporter över det bohuslänska sillfisket, till bidrag för utgivande av svenska fiskareförbundets tidskrift, till främjandet av fiskeexporten, till täckande av kostnaderna för diverse fiskeriundersökningar och fiskeriförsök, till avlönande av två extra fiskeristipendiater, till undervisning i navigation m. m.

Lantbruksstyrelsen anför i skrivelsen den 29 oktober 1928, att det till hushållningssällskapens utgifter för andra diverse fiskeriändamål än premiering för närvarande utgående statsbidraget kunde anses uppgå till (11,850 — 1,000 =) 10,850 kronor, samt föreslår, att statsbidraget till berörda ändamål ökas till 15,500 kronor. Styrelsen anför i denna del i huvudsak följande:

Hushållningssällskapen hade varit villiga att anslå avsevärda medel till diverse olika med den lokala fiskeriförvaltningen förenade utgifter. För en utveckling av ifrågavarande verksamhet krävdes dock högre belopp än det för närvarande tillgängliga, vilket efter avdrag av premieringsanslaget å 1,000 kronor uppginge till omkring 10,850 kronor. Då det ej torde kunna förutsättas, att hushållningssällskapen skulle vara villiga att själva bära hela kostnaden för denna utveckling, erfordrades högre statsbidrag. Enligt lantbruksstyrelsens mening syntes tillsviðare ett med 50 procent förhöjt belopp eller omkring 16,000 kronor bära beräknas för hithörande ändamål. I denna summa hade därvid inräknats 500 kronor speciellt för utgifter avseende fiskeriundervisningen, vadan för övriga ändamål återstode 15,500 kronor. Ifrågavarande statsbidrag syntes bära utgå från samma anslag som hittills och enligt oförändrade grunder.

För bättre tillgodoseende av de ändamål, som ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen är avsett att främja, föreslår lantbruksstyrelsen vidare i skrivelsen den 29 oktober 1928, att detta anslag höjes med 6,000 kronor — däri dock inräknat ett belopp å tillhoppa 1,300 kronor till utgifterna för anordnande av förut omnämnda

fortsättningskurser för länsfiskeritjänstemän och kurser vid fiskodlingsanstalter (se sid. 75, 76) — eller sålunda till 36,000 kronor. Styrelsen anför därtutinnan:

I anledning av framställning av Kungl. Maj:t hade vid 1927 års riksdag beslutats, att erforderliga medel till undervisning i navigation för bohuslänska fiskare, för vilket ändamål särskilt anslag förut varit uppfört i riksstaten, skulle anvisas från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, därvid emellertid någon höjning av detsamma ej vidtagits (jfr 1927 års statsverksproposition IX H. T. p. 102). Sedermera hade från samma anslag såsom bidrag till berörda undervisning årligen anvisats 1,650 kronor, varjämte under senare år från detsamma beviljats bidrag till navigationsundervisning för fiskare i Kalmar och Blekinge län med belopp av 200—600 kronor årligen. Anslagets användning för nyssnämnda båda undervisningsändamål jämte andra uppkomna behov hade gjort, att anslaget under senaste åren visat sig alltför knappt. Sålunda vore anslaget för budgetåret 1928/1929 redan i det närmaste disponerat. För tillgodoseende av fiskerinäringens allmänna behov av medel syntes ofrånkomligt att anslaget höjdes. Styrelsen ville därtutinnan förorda en ökning med 6,000 kronor, däri inberäknat det belopp å tillhoppa 1,300 kronor, som från anslaget föreslagits skola utgå till fiskeriundervisningen.

Lantbruksstyrelsens förslag i förevarande hänseenden tillstyrkes eller lämnas utan erinran i de i ärendet avgivna *yttrandena*. Såsom förut berörts hava många hushållningssällskaps förvaltningsutskott framhållit, att sällskapen vore i starkt behov av ökat statsbidrag till sin verksamhet på fiskets område. I vissa yttranden betonas angelägenheten av en höjning av ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Länsstyrelsen i Kalmar län och länets södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott framhålla såsom angeläget, att från sistnämnda anslag för närvarande utgående statsbidrag till anordnande av undervisning i navigation och motorlära för fiskare i Kalmar län höjes för att bereda möjlighet att lämna understöd åt mindre bemedlade fiskare till utgifter för resor och uppehälle under kurserna. I ett par yttranden uttalas såsom önskvärt, att staten bidrager till kostnaderna för tidsskrifter och broschyrer, avseende att uppväcka ökat intresse för fiskevård.

Departements-
chefen.

I det föregående har jag tillstyrkt ökat statsunderstöd till hushållningssällskap och landsting till deras utgifter för länsfiskeritjänstemännens löner och resor, fiskodling, premieringsverksamhet och undervisning i fiskevård genom anordnande av allmänna kurser. Det synes önskvärt, att jämväl den verksamhet, som särskilt hushållningssällskapen i andra hänseenden utöva till främjande av fisket, såsom fiskeriundersökningar, utgivande av broschyrer, anskaffande av motorbåtar till länsfiskeritjänstemännen m. m., utvecklas. Då hushållningssällskapen ej ensamma torde kunna bestrida de ökade utgifterna, tillstyrker jag, att höjt statsunder-

stöd lämnas sällskapen för dessa ändamål. Lantbruksstyrelsen, som beräknat hushållningssällskapens årliga utgifter under tiden 1923—1927 för ifrågasatt ändamål till omkring 10,850 kronor, har ifrågasatt ett till 15,500 kronor förhöjt understöd. Emot en dylik anslagsökning har jag intet att erinra. Anslagsposten till studieresor för fiskare m. fl., som för närvarande är bestämd till 2,500 kronor, torde emellertid ej behöva höjas. I nu gällande grunder för bidrags utgående, enligt vilka bidraget må uppgå till högst hälften av de för ifrågasatt ändamål använda medel, ifrågasätter jag ej någon ändring.

Ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i allmänhet har, såsom lantbruksstyrelsen framhållit, visat sig vara för knappt att tillgodose befogade krav på understöd för ändamål, som bör främjas med det samma. Jag tillstyrker därför lantbruksstyrelsens förslag, att anslaget, som är uppfört med 30,000 kronor, höjes med 6,000 kronor, däri inbegripet det för anordnande av vissa av mig förordade undervisningskurser avsedda beloppet å 1,300 kronor, och sålunda upptages med 36,000 kronor.

Sammanfattning av anslagsbehovet.

Vad angår ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna så är detsamma, såsom förut nämnts (jfr sid. 49), för innevarande budgetår uppfört med 78,500 kronor. Enligt kungörelsen den 10 december 1920, nr 824, med däri vidtagna ändringar må av anslaget årligen dels 65,500 kronor tilldelas hushållningssällskap eller landsting såsom bidrag till fiskeriadministrationen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna, därav må användas 2,500 kronor till studieresor för fiskare m. fl. och 1,000 kronor till premiering, dels ock 13,000 kronor tilldelas hushållningssällskap, landsting eller andra ortskorporationer såsom bidrag till insamlade beträffande saltsjöfisket av primäruppgifter för fiskeristatistik.

För att erhålla en översikt över de höjningar i nämnda anslag, som påkallas av lantbruksstyrelsens i skrivelsen den 29 oktober 1928 framlagda förslag, har styrelsen i en i skrivelsen intagen tablå sammanställt sällskapens totalutgifter för hithörande ändamål, med undantag av utgifter för fiskeristatistik, ävensom statsbidrag och hushållningssällskapens egna bidrag till dessa utgifter samt föreslagna anslagsförhöjningar och beräknade anslagsbelopp.

	Totalutgifter	Bidrag från staten	Anslag inom orten	Föreslagen höjning av bidrag från staten	För respektive ändamål beräknade statsanslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Löner och resor	110,590	41,847	68,743	24,150	66,000
Fiskodling	33,880	12,840	21,040	7,150	20,000
Diverse utgifter	31,283	11,842	19,441	1,000	18,000
				för premiering, 5,150	
				för övriga diverse utgifter	
Summa	175,753	66,529	109,224	37,450	104,000

Lantbruksstyrelsen anmärker till denna tablå att, enär lantbruksstyrelsen i fråga om statsbidrag och utgifter räknat med ett medeltal för åren 1923—1927 och under 1923 högre statsbidrag utgått än sedermera, medeltalet för summan av statsbidragen hade blivit 1,029 kronor högre än det för närvarande med 65,500 kronor utgående bidraget, samt att till följd därav det i kolumnen »föreslagen höjning av bidrag från staten» upptagna summabeloppet vore något för lågt. Såsom av tablån framginge, skulle sammanlagt erfodras 104,000 kronor av statsmedel för att en omläggning av den ifrågavarande verksamheten i enlighet med styrelsens förslag skulle bli möjlig att genomföra. Inberäknat anslagsposten å 13,000 kronor för statistik, i vilken lantbruksstyrelsen ej i detta sammanhang haft anledning föreslå någon ändring, skulle således ifrågavarande anslag böra bestämmas till 117,000 kronor.

Såsom ovan nämnts har lantbruksstyrelsen vidare dels i skrivelse den 17 februari 1930 för anställande av en särskild fiskeritjänsteman för Vänerne ifrågasatt höjning av anslaget med 2,300 kronor dels ock i skrivelse den 27 augusti 1929 för täckande av brist å ifrågavarande anslag hemställt om ytterligare höjning av detsamma med 13,130 kronor.

Rörande uppkomsten av nämnda brist anför *lantbruksstyrelsen* i sist omnämnda skrivelse följande:

Ifrågavarande anslag upptogs under vartdera av budgetåren 1924/1925—1925/1926 i riksstaten till 78,500 kronor. Enligt bilagan till statsverkspropositionen till 1926 års riksdag, nionde huvudtiteln, punkt 98, anförde chefen för jordbruksdepartementet, att å anslaget uppkommit så stor behållning, att detsamma torde kunna begränsas till 60,000 kronor. Kungl. Maj:t föreslog därför riksdagen, att för budgetåret 1926/1927 minska ifrågavarande anslag till 60,000 kronor, vilket även blev riksdagens beslut. Det var dock uppenbarligen riksdagens avsikt, att 78,500 kronor skulle få disponeras till fiskets befrämjande i de särskilda orterna. Också höjde 1927 års riksdag ånyo anslaget till 78,500 kronor, med vilket belopp det senast funnes uppfört i riksstaten för budgetåret 1929/1930. Kungl. Maj:t hade också från och med budgetåret 1924/1925 årligen tilldelat de olika hus-hållningssällskapen eller annan korporation sammanlagt 78,500 kronor.

Enligt upplysning från statskontoret hade emellertid vid utbetalning enligt Kungl. Maj:ts beslut av dessa medel för budgetåret 1928/1929 uppstått en brist av 13,128 kronor 29 öre. Förklaringen härtill torde vara följande. Det förekomme ej sällan, att hushållningssällskapen lyfte sina bidrag först efter utgången av det budgetår, för vilket bidragen beviljats. Därför kunde i budgetredovisningen uppkomma överskott, som dock redan vore disponerat enligt beslut av Kungl. Maj:t och sålunda icke kunde betraktas såsom behållning. Sannolikt utgjordes den ovan angivna, i 1926 års statsverksproposition nämnda behållningen av ett dylikt överskott. Minskningen i anslaget för 1926/1927 skulle därför komma att sedermera framkalla en brist, vilket nu också skett.

I sitt över sistnämnda skrivelse avgivna yttrande har *statskontoret* vitsordat lantbruksstyrelsens uppgifter angående bristens storlek och sättet för dess uppkomst samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för täckande av bristen bevilja ett extra anslag å 13,129 kronor.

Vad angår storleken av det belopp, med vilket ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna bör uppföras i riksstaten för nästkommande budgetår, vill jag erinra, att jag i det föregående tillstyrkt bidrag till länsfiskeritjänstemännens löner och resor med 71,000 kronor, till fiskodling med 20,000 kronor, till premiering med 2,000 kronor, till anordnande av kurser i fiskevård genom hushållningssällskapen med 1,000 kronor samt till diverse andra fiskeriändamål med tillhopa 15,500 kronor, allt att utgå av nämnda anslag. Beträffande den för statistik avsedda, för närvarande till 13,000 kronor bestämda anslagsposten ifrågasätter jag ej ändring. Enär, på sätt statskontoret föreslagit, den å anslaget uppkomna bristen torde böra täckas genom ett särskilt extra anslag, torde sålunda förstnämnda anslag för instundande budgetår böra upptagas till 122,500 kronor. I enlighet med vad jag förut tillstyrkt torde detta belopp böra uppdelas i tre poster, nämligen *dels* en post å 13,000 kronor att tilldelas hushållningssällskap, landsting eller andra ortskorporationer såsom bidrag till insamlade beträffande saltsjöfisket av primäruppgifter för fiskeristatistik *dels* en post å 71,000 kronor att tilldelas hushållningssällskap såsom bidrag till utgifter till fiskeritjänstemännens löner och resor *dels ock* en post å 38,500 kronor att tilldelas hushållningssällskap eller landsting såsom bidrag till fiskets befrämjande i övrigt i de särskilda orterna. Av sistnämnda belopp torde 2,500 kronor få användas till studieresor för fiskare, fiskeriarbetare och länsfiskeritjänstemän samt 2,000 kronor till premiering av fiskodling och insjöfiskeri på sötvattensfiskets område samt av fiskberedning på saltsjöfiskets område. Därest anslagspost, avseende statistik, fiskeritjänstemännens löner och resor, studieresor eller premiering icke skulle komma att i dess helhet åtgå för ändamålet, torde överskottet få annorledes användas till fiskets befrämjande i de särskilda orterna.

Vidkommande omförmälda brist torde den nedsättning för budgetåret 1926/1927 av ifrågavarande anslag från 78,500 kronor till 60,000 kronor, som

*Departements-
chefen.*

på förslag av Kungl. Maj:t vidtogs av 1926 års riksdag, hava grundats på antagandet, att en odisponerad behållning motsvarande nedsättningen förefanns å anslaget. Riksdagens mening har icke varit, att nedsättningen skulle föranleda minskning i det belopp, som skulle få disponeras för de med anslaget avsedda ändamål, utan torde riksdagen hava utgått från, att samma belopp som förut skulle kunna anvisas för nämnda ändamål. Riksdagen framhöll nämligen (R. skr. nr 75 punkt 36), att nedsättningen av anslaget föreslagits med hänsyn till en å anslaget uppkommen behållning och sålunda icke stode i samband med några tilltänkta begränsningar i de åtgärder för fiskets befrämjande, som avsåges med detsamma, samt att riksdagen för sin del vore livligt övertygad om behovet av allt det stöd för höjande av fiskets avkastning, som genom statens medverkan kunde ske.

Emellertid synes, på sätt framgår av lantbruksstyrelsens skrivelse den 27 augusti 1929 och statskontorets däröver avgivna utlåtande, någon odisponerad behållning av den storlek, som antagits vid anslagets bestämmande för budgetåret 1926/1927, ej hava förefunnits å detsamma. Det inestående beloppet torde hava varit till största delen disponerat genom tidigare av Kungl. Maj:t meddelade beslut. Att reservation av den beräknade storleken till synes förelegat, torde, såsom av lantbruksstyrelsen antages och av statskontoret vitsordas, hava berott på dröjsmål med lyftandet av beviljade bidrag.

Då sedermera genom beslut av Kungl. Maj:t den 26 mars 1926 från anslaget anvisades bidrag för år 1926 å tillhopa 79,600 kronor att utbetalas efter ingången av budgetåret 1926/1927 torde därigenom, med hänsyn till nedsättningen av anslaget för nämnda budgetår till 60,000 kronor, en överanvisning av anslaget hava ägt rum, som i sinom tid vid de beviljade bidragens utbetalande måste leda till ett överskridande av detsamma.

På framställning av Kungl. Maj:t i 1927 års statsverksproposition (IX H. T. punkt 101) höjdes anslaget av 1927 års riksdag för budgetåret 1927/1928 till 78,500 kronor. Föredragande departementschefen yttrade i statsverkspropositionen att, enär någon reservation å anslaget icke torde kunna förväntas till nämnda budgetår, syntes anslaget ånyo böra uppföras med sistsagda belopp. Anslaget har sedermera för varje budgetår uppgåtts med oförändrat belopp.

Genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t den 1 april 1927, den 27 april 1928 och den 5 april 1929 har Kungl. Maj:t från anslaget anvisat bidrag till belopp, i huvudsak motsvarande det belopp, varmed anslaget uppförts i riksstaten, därvid föreskrift lämnats om utanordnande av bidragen efter ingången av budgetåren respektive 1927/1928, 1928/1929 och 1929/1930. Bristen har emellertid ej yppats förrän under budgetåret 1928/1929, vilket sannolikt berott på dröjsmål från bidragstagares sida med lyftande av beviljade bidrag.

Såsom jag förut nämnt, torde för täckande av bristen ett extra anslag å 13,129 kronor böra äskas av riksdagen för instundande budgetår.

Då jag i det föregående vidare för nästkommande budgetår tillstyrkt anslag å 81,000 kronor till statens lokala fiskeriadministration, 4,500 kronor till upprätthållande av undersöknings- och försöksverksamhet för sötvattensfisket samt 36,000 kronor till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, uppgå sålunda av mig för fiskeriväsendet ifrågasatta anslag till sammanlagt (122,500 + 13,129 + 81,000 + 4,500 + 36,000 =) 257,129 kronor, vilket belopp med 19,221 kronor understiger det i statsverkspropositionen för ändamålet beräknade beloppet 276,350 kronor.

Författningsändringar m. m.

I skrivelsen den 29 oktober 1928 framhåller *lantbruksstyrelsen*, att en mera effektiv och utvidgad tillsyn över gällande fiskeriförfattningsarterlevnad vore ett oeftergivligt villkor för sötvattensfiskets upphjälpan- Fiskeritillsyn. de. Styrelsen anför härutinnan bland annat:

Allmänna åklagarna med sina mångahanda åligganden hade ganska ringa tid över för tillsyn över fisket. Även för länsfiskeritjänstemännen vore det på grund av deras vidsträckta tjänstgöringsdistrikt och mångfald av arbetsuppgifter ofta svårt att utöva en verksam fiskeritillsyn. De lokala tillsyningsmän, som i vissa fall utsetts av ortskorporationer m. fl., kunde däremot, om de ej själva bedreve fiske, utöva en god fiskeritillsyn. En utökad fiskeritillsyn vore nödvändig särskilt på sådana platser, där ett viktigt fiske bedreves och där förbudstiden eller andra inskränkningar i fiskets utövande gällde. Framför allt vore en strängare tillsyn över laxfisket av behovet påkallad, enär ej minst i de viktigare norrländska laxförande älvarna ett mångenstädes intensivt olaga laxfiske bedreves. Vidare vore bättre tillsyn behövlig i närheten av städer och industrisamhällen och i vatten, där värdefulla fiskinplanteringar utförts eller en ordnad fiskevård bedreves. Enligt *lantbruksstyrelsens* uppfattning borde kostnaderna för en utökning av fiskeritillsynen i främsta rummet åvila fiskerättsinnehavarna, ehuru organiserandet av tillsynen i många fall måste ankomma på hushållningssällskapen eller länsstyrelserna.

Styrelsen uttalar vidare i omförmälda skrivelse, att styrelsen hade för avsikt att i samråd med hushållningssällskapen och länsstyrelserna närmare utreda frågan om fiskeritillsynens ordnande samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med de framställningar i ämnet, som utredningen kunde påkalla.

I en mångfald av de i ärendet avgivna *yttrandena* framhålles, att fiskeritillsynen, såsom den för närvarande vore ordnad, icke vore tillräckligt effektiv och betonas den stora betydelsen av åstadkommande av en bättring därutinnan. Från flera håll uttalas, att en effektiv fiskeritillsyn vore ett grundvillkor för att de av *lantbruksstyrelsen* föreslagna åtgärder till fiskets upphjälpande skulle leda till åsyftat resultat. Därvid framhålles bland annat, att intresset för vidtagande av fiskevårdande åtgärder måste slappas hos de enskilda, därest de på grund av bristande fiskeritillsyn ej kunde påräkna att själva komma i åtnjutande av resultatet

av åtgärderna. Beträffande sättet för anordnande av en effektivare fiskeritillsyn ifrågasättes från ett par håll, att statsmedel skulle ställas till länsstyrelsernas förfogande för anställande av tillräckligt antal fiskeritillsyningsmän.

Ändringar i
lagen om rätt
till fiske.

I skrivelsen den 29 oktober 1928 upprepar *lantbruksstyrelsen* en av styrelsen den 5 mars 1924 gjord framställning om ändring av 17 § i lagen om rätt till fiske. Framställningen avser, att i fall, där led eller ådra, som i paragrafen omförmäles, blivit olagligen stängd medelst fiskeredskap, rättelse skulle kunna vidtagas ej allenast av utmätningsman utan jämväl av fiskeritillsyningsman, samt att nu gällande föreskrift om ansökan av sakägare såsom förutsättning för sådan åtgärds vidtagande skulle utgå.

Vidare framhåller styrelsen i nämnda skrivelse vikten av att frågan om strandäganderättens utsträckning i de större sjöarna, vilken fråga lämnats oregerad i 6 § i lagen om rätt till fiske, snarast vinner sin lösning. Styrelsen uttalar, att detta vore förutsättningen för att en rationell fiskevård i dessa sjöar skulle kunna genomföras.

I de i ärendet avgivna *yttrandena* framföres åtskilliga anmärkningar mot den av styrelsen föreslagna ändringen av 17 § i lagen om rätt till fiske. Bland annat framhålles, att det ej borde tillkomma annan än utmätningsman att vidtaga rättelse, vilket vore en handräckningsåtgärd, samt att på grund av föreskriften om ansökan av sakägare såsom villkor för åtgärds vidtagande möjlighet funnes att av sökanden begära förskott å kostnaderna, vilket vore av betydelse i sådana fall, där dessa ej kunde uttagas av den tredskande. I flera yttranden vitsordas behovet av bestämmelser rörande strandäganderättens utsträckning i de stora sjöarna.

Ändringar i
fiskeristadgan.

I skrivelsen den 29 oktober 1928 erinrar *lantbruksstyrelsen* om ett av styrelsen i framställning den 5 mars 1924 framlagt förslag om viss ändring i 9 och 11 §§ i fiskeristadgan, innebärande dels att i ärende angående utfärdande av nya eller ändrade Ortsbestämmelser, förutom delägare i fiskevattnet, jämväl övriga fiskerättsägare skulle höras dels ock en förklarad ordning för utfärdande i brådska fall av nya eller ändrade Ortsbestämmelser. Styrelsen säger sig ånyo vilja framhålla behovet av de sålunda föreslagna ändringarna.

Vidare föreslår styrelsen i berörda skrivelse en skärpning av bestämmelserna i 22 § i fiskeristadgan angående ansvar för olaga fiske. Enligt styrelsens uppfattning vore den i detta författningsrum stadgade strafflatituden, böter från och med 5 till och med 200 kronor, vilken bestämts med hänsyn till år 1900 rådande penningvärde, numera alltför låg. För att förekomma det otillåtna fiske, som i stor utsträckning bedreves och som vore en av de viktigaste orsakerna till rådande brister i fiskevårdsavseende inom landet, ifrågasätter styrelsen höjning av bötesminimum samt för svårare fall även av böternas maximibelopp.

Ytterligare föreslår lantbruksstyrelsen i skrivelsen den 29 oktober 1928 införande i 6 § i fiskeristadgan av en föreskrift om fridygn för lax. Under dessa fridygn, vilkas antal föreslås till två i veckan, skulle fiske efter lax i rinnande vatten vara förbjudet. Lantbruksstyrelsen framhåller i detta sammanhang, att de för vissa laxförande älvar nu gällande, av länsstyrelse stadgade förbudstider för laxfångst mångenstädes vore alltför korta för tryggande av laxens fortplantning.

I de i ärendet avgivna *yttrandena* tillstyrkes i allmänhet de föreslagna ändringarna av 9 och 11 §§ i fiskeristadgan. Från många håll instämmes i styrelsens krav på skärpt straff för olaga fiske. Förslaget om införandet av s. k. fridygn för lax avstyrkes ganska allmänt i de utlåtanden, där frågan beröres, därvid bland annat framhålles, att detsamma skulle verka orättvist.

Lantbruksstyrelsen uttalar i sin skrivelse den 29 oktober 1928, att det vore av stor vikt för upphjälpande av sötvattensfisket att förekomma för fisket skadliga vattenföroreningar. Orsakerna till fiskets tillbakagång vore beträffande flera fiskevatten främst att söka just i vattnets och bottenens förorening från olika industrier. Styrelsen erinrar, att dikningslagstiftningskommittén i sitt den 3 juni 1915 avgivna betänkande med förslag till lagstiftning rörande vatten- och luftförorening förebragt utredning om föroreningsfrågan i dess helhet och därvid även beaktat fiskets synpunkter, samt att styrelsen i skrivelse den 1 februari 1926 till Kungl. Maj:t hemställt, att frågan måtte upptagas till förnyad behandling. Berörda förslag syntes snarast möjligt ånyo böra upptagas till skärskådande.

Åtgärder mot vattenförorening.

I flera av de i ärendet avgivna *yttrandena* framhålles den stora betydelsen av att frågan om lagstiftning rörande vattenförorening snarast upptages till behandling.

Slutligen erinrar *lantbruksstyrelsen* i sin skrivelse den 29 oktober 1928 om ett av särskilt tillkallade sakkunniga den 18 december 1922 avgivet betänkande rörande tillgodogörande av kronans fiskevatten, i vilket vissa förslag framlagts för ett bättre utnyttjande av nämnda fiskevatten, bland annat genom sportfiske. Styrelsen uttalar därvid, att frågan om tillgodogörande av dessa fiskevatten vore av stor betydelse för vårt land såväl genom de inkomster, som därigenom kunde beredas kronan, som även genom det intresse för fiskevård, som bland annat ett förståndigt bedrivet sportfiske medförde. Då emellertid spörsmålet i övertvägande grad vore av statsfinansiell innebörd, hade lantbruksstyrelsen ej ansett sig böra i förevarande sammanhang närmare ingå på detsamma.

Tillgodogörande av kronans fiskevatten.

I åtskilliga *yttranden* framhålles såsom angeläget, att en bättre ordning för tillgodogörande av kronans fiskevatten genomföres.

Departements-
chefen.

En effektiv tillsyn över efterlevnaden av gällande fiskeriförfattningar torde vara av avsevärd betydelse för fisket. Det torde vara av stort värde, därest den av lantbruksstyrelsen bebådade utredningen i ämnet kunde leda till åstadkommande av en bättre ordning i berörda hänseende.

Vad angår spørsmålet om reglering av strandäganderättens utsträckning i de större sjöarna vill jag erinra, att denna fråga behandlats i ett av de s. k. ägogränssakkunniga den 29 juni 1929 avgivet betänkande med förslag till lag om ägogränser m. m. Nämda förslag äro föremål för vidare utredning inom justitiedepartementet.

Frågan om ändring av 17 § i lagen om rätt till fiske torde böra upptagas till bedömande i annat sammanhang.

De av lantbruksstyrelsen framlagda förslagen om ändring i vissa delar av fiskeristadgan torde jag framdeles få anmäla för Kungl. Maj:t.

Vidkommande frågan om åtgärder mot vattenförorening vill jag erinra, att Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för justitiedepartementet genom beslut den 12 september 1921 funnit det av lantbruksstyrelsen omförmälda, den 3 juni 1915 avgivna betänkandet med förslag till lag angående vatten- och luftförorening m. m. för det dåvarande icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Sedermera har, såsom ovan berörts, lantbruksstyrelsen i skrivelse den 1 februari 1926 hemställt, att frågan måtte upptagas till förnyad behandling. Ärendet, som är synnerligen vidlyftigt och av invecklad beskaffenhet, torde komma att bliva föremål för vidare övervägande inom justitiedepartementet.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag det önskvärt, att lämpliga åtgärder vidtagas för åstadkommande av ett bättre utnyttjande av kronans fiskevatten. Såsom lantbruksstyrelsen omnämnt hava särskilt tillkallade sakkunniga den 18 december 1922 framlagt förslag i ämnet, mot vilket emellertid vissa erinringar framställt i de däröver avgivna yttrandena. Sedan ärendet blivit föremål för vidare beredning inom jordbruksdepartementet, torde jag återkomma till frågan.

Departementschefens hemställan.

På grund av vad jag ovan anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels bestämma antalet ordinarie befattningshavare hos statens lokala fiskeriadministration på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
5 fiskeriintendenter	B 26
2 fiskeriinspektörer	B 26;

dels godkänna det av mig förordade förslaget till stat för statens lokala fiskeriadministration, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931;

dels, vid bifall härtill, höja *ordinarie förslagsanslaget* till statens lokala fiskeriadministration, nu kronor 79,200,
 med » 1,800
 till » 81,000;

dels antaga det av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse gjorda erbjudande;

dels till avlöningskostnader för en undersöknings- och försöksanstalt för sötvattensfisket för budgetåret 1930/1931 bevilja ett *extra förslagsanslag* av kronor 2,800;

dels till omkostnader för driften av nämnda anstalt för budgetåret 1930/1931 bevilja ett *extra reservationsanslag* av kronor 1,700;

dels höja *ordinarie reservationsanslaget* till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu kronor 78,500,
 med » 44,000
 till » 122,500;

dels godkänna av mig i det föregående tillstyrkta ändrade grunder för användning av sistnämnda anslag;

dels för täckande av brist å samma anslag bevilja för budgetåret 1930/1931 ett *extra anslag* av kronor 13,129;

dels godkänna av mig i det föregående tillstyrkta ändrade grunder för beviljande av lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande;

dels ock höja *ordinarie reservationsanslaget* till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, nu kronor 30,000,
 med » 6,000
 till » 36,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan finner Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten gott lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avläsas till riksdagen.

Vid protokollet:

Joh:s Thygesen.